GemeenteWesterveld

Gemeenteraad

Voorstel

Dienstverlening

Begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 - Besluitvorming College/ter bespreking Raad

Auteur
Siemen Fuite

Beknopte samenvatting
Wij stellen de gemeenteraad voor de Begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 vast te stellen.

Besluit

Besluitpunt 1
De Begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 vast te stellen met inachtneming van de volgende punten:
a. de acties bij de doelen voor 2024 vast te stellen;
b. de budgetten, zoals deze per programma zijn weergegeven, voor 2024 ter beschikking te stellen;
c. de investeringskredieten, zoals in de financiële begroting zijn opgenomen, ter beschikking te stellen;
d. In te stemmen met de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen, zoals in de financiële begroting zijn weergegeven.

Besluitpunt 2
Het subsidieplafond voor 2024 vast te stellen op € 2.979.935.

Motivering

Aanleiding en context
De Begroting 2024 is gebaseerd op de doelen uit het coalitieakkoord "Bouwen aan de toekomst", bestaand door u vastgesteld beleid, de Kadernota 2023 en het raadsvoorstel "meerjarenraming Begroting 2024". Hieronder is een tabel opgenomen die de aansluiting weergeeft tussen de begrotingssaldi 2024-2027 uit de 1e bestuursrapportage 2023 en het saldo van de meerjarenraming

2024-2027 zoals opgenomen in het genoemde raadsvoorstel:

Bedragen x € 1	2024	2025	2026	2027
Saldo 1e Bestuursrapportage 2023	508.865	1.196.911	-495.530	-383.301
Technische correctie DMJOP	-5.100	-3.100	-2.600	100
Gepresenteerd saldo (is 0-begroting 2024)	**503.765**	**1.193.811**	**-498.130**	**-383.201**
Loon- en prijsontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds	1.000.000	1.300.000	1.500.000	1.500.000
Ontwikkeling salariskosten Cao 2023	-657.373	-657.373	-657.373	-657.373
Gemeenschappelijke regelingen	-941.031	-1.091.719	-1.121.190	-1.111.930
Inflatie 3,2%	-501.000	-501.000	-501.000	-501.000
Indexering van lokale lasten 3,2%	385.966	385.966	385.966	385.966
Subtotaal Kaderstellingen	**-713.438**	**-564.126**	**-393.597**	**-384.337**
Nieuwe beleidsvoornemens	-132.000	-500.000	-	-
Raadsbesluiten	-341.494	-341.494	-166.494	-166.494
Kapitaallasten	-	-15.205	-53.500	-53.500
Aanvullende voorstellen	-429.025	-269.025	-86.525	-86.525
Correctie amendement bij Begroting 2023	-171.750	-171.750	-171.750	-171.750
Correctie vrijval voorziening riolering	-310.882	-	-	-
Subtotaal aanvullingen	**-1.385.151**	**-1.297.474**	**-478.269**	**-478.269**
Bijstelling indexering lokale heffingen	-158.536	-158.536	-158.536	-158.536
Uitkomsten meicirculaire en bijstellingen Jeugd	2.439.380	2.509.345	1.618.433	1.091.763
SPUK combinatiefunctie	76.705	76.705	76.705	76.705
Beschermd Wonen	250.000	250.000	250.000	250.000
Ontwikkeling salariskosten nog af te sluiten Cao 2024	-750.000	-750.000	-750.000	-750.000
Technische correctie	6.085	4.050	2.757	432
Subtotaal Meibrief	**1.857.549**	**1.927.514**	**1.033.221**	**510.032**
Aan de raad gepresenteerd saldo bij technische beantwoording (brief 26 juni 2023)	**262.725**	**1.259.725**	**-336.775**	**-735.775**

Bedragen x € 1	2024	2025	2026	2027
Wijzigingen Kadernota	-1.077.500	-1.327.500	-1.500.000	-1.500.000
Technische correcties	-47.408	-3.947	13.192	-145.895
Structurele effecten uit Jaarstukken 2022 en overige effecten	1.319.624	1.153.130	678.130	678.130
Totaal begroot resultaat	**457.441**	**1.081.408**	**-1.145.453**	**-1.703.540**

Beoogd resultaat
Het resultaat is het vaststellen van de Begroting 2024 als uitvoering van de kaderstellende en budgetterende rol van de raad.
De raad stelt de acties voor 2024 vast die het College van Burgemeester en Wethouders gaan uitvoeren. De raad stelt ook daar de benodigde middelen en kredieten voor beschikbaar.

Argumentatie
Conform het BBV stellen we elk jaar een begroting en meerjarenraming op die door de raad wordt vastgesteld.
Deze begroting is gebaseerd op de doelen uit het coalitieakkoord, bestaand door u vastgesteld beleid, de Kadernota 2023 en het raadsvoorstel "meerjarenraming Begroting 2024".

Duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord werken
Niet van toepassing.

Effect op het Minimabeleid
Zie programma 6.

Integrale advisering
N.v.t.

Bijlagen

1. Begroting 2024 definitief.pdf

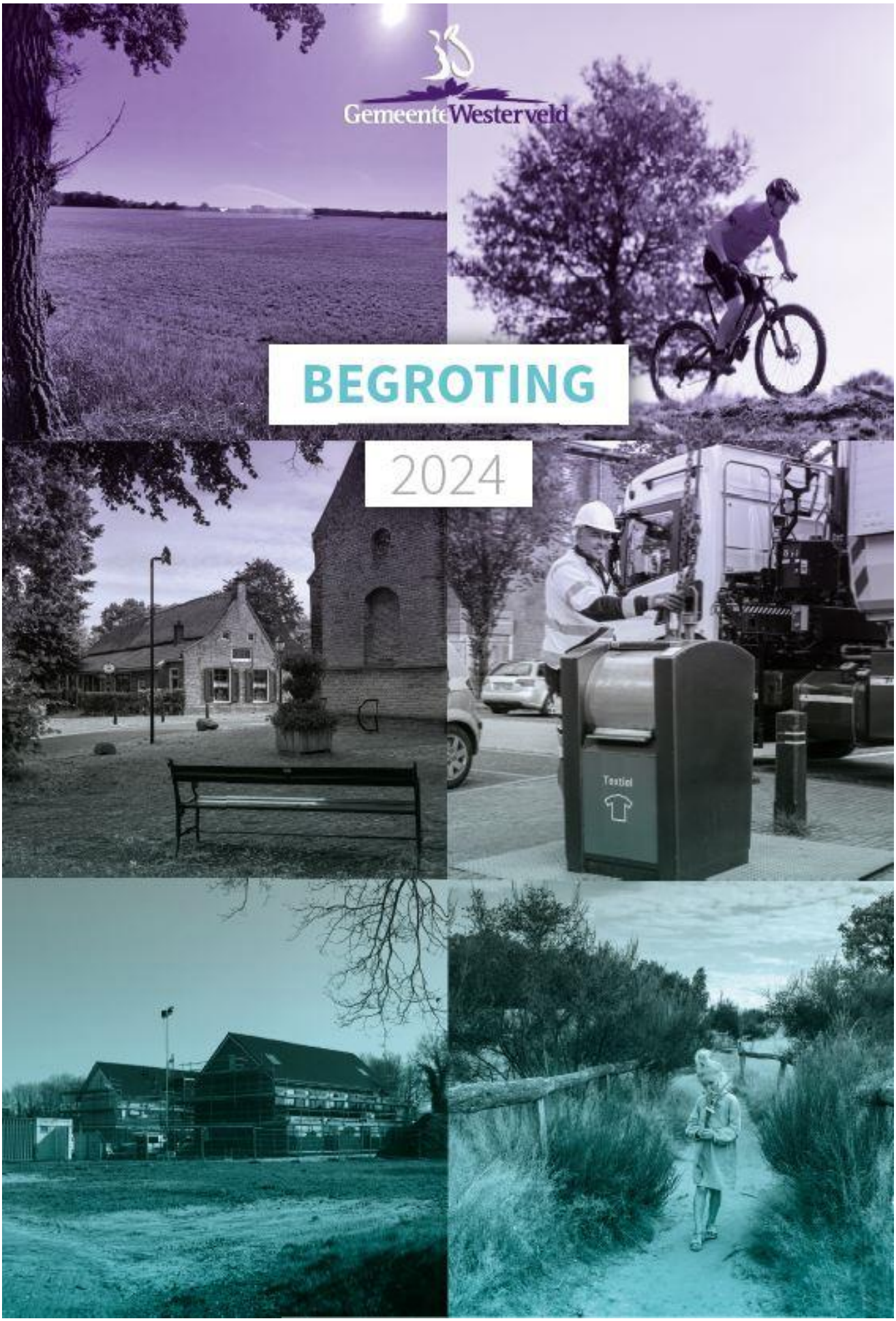
GemeenteWesterveld
BEGROTING
2024
Textiel

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
Voorwoord College 4
Leeswijzer 5
1. Algemeen perspectief 6
2. Financiële vooruitzichten 7
3. Begroting in een oogopslag 9
Programma 0 Bestuur 11
Programma 1 Veiligheid 14
Programma 2 Verkeer en vervoer 19
Programma 3 Economie 22
Programma 4 Onderwijs 27
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie 30
Programma 6 Sociaal domein 35
Programma 7 Volksgezondheid en milieu 48
Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing 54
Overige programma onderdelen 59
Overhead 59
Algemene dekkingsmiddelen 63
Paragraaf A Lokale heffingen 69
Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing 80
Paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen 89
Paragraaf D Financiering 100
Paragraaf E Bedrijfsvoering 107
Paragraaf F Verbonden partijen 112
Paragraaf G Grondbeleid 131
Financiële begroting 136
B.1. Overzicht van baten en lasten 136
B.1.1. Meerjarenbegroting 2024 - 2027 136
B.1.2. Uitgangspunten meerjarenbegroting 2024 - 2027 138
B.1.3. Toelichting op overzicht van baten en lasten 139
B.1.4. Toelichting op toevoegingen en onttrekkingen reserves 139
B.1.5. Incidentele baten en lasten 141
B.1.6. Structureel en reëel evenwicht 143
B.2. Uiteenzetting van de financiële positie 144
B.2.1. Geprognosticeerde begin- en eindbalans 144
B.2.2. Toelichting geprognosticeerde balans 146
B.2.3 Investeringsplanning 2024 - 2027 146
B.2.4. Staat van de reserves 2024 - 2027 153
B.2.5. Staat van de voorzieningen 2024 - 2027 156
B.2.6. EMU-saldo 2024 - 2027 159
B.3. Bijlage Taakvelden overzicht 160
B.3.1 Bijlage Begrotingswijziging 164
B.4 Bijlage subsidies per programma 169
Vaststellingsblad 170

Voorwoord College

Beste lezer,

Voor u ligt de Begroting 2024. Deze begroting is gebaseerd op de beleidskaders uit de Kadernota 2023 en beschrijft onze beleidsvoornemens en het financiële kader voor 2024. Daarnaast geeft de begroting een financieel meerjarenperspectief. In dit voorwoord nemen we u graag mee in een aantal belangrijke thema's die naar verwachting ook in 2024 en de jaren daarna actueel zullen zijn.

Leefbaarheid en vitaliteit

Onderwijs en maatschappelijke voorzieningen zijn belangrijk voor de leefbaarheid in onze dorpen. In het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) stellen we een langetermijnvisie voor onderwijshuisvesting op. Daarna starten we met de opmaak van de visie op het maatschappelijk vastgoed en komen we tot een afwegingskader voor onze maatschappelijke voorzieningen, waaronder dorpshuizen, zwembaden en sportvoorzieningen. In afwachting van de visie werken we door aan de vraagstukken die er al liggen.

De vitaliteit van onze dorpen hangt samen met de wijze waarop we uitvoering geven aan de maatschappelijke visie en de mate waarin de fysieke leefomgeving uitnodigt tot ontmoeten en verblijven. Hierbij is het van belang dat we onze voorzieningen op peil weten te houden. Het winkelaanbod (de winkeleconomie) is hierin een belangrijke pijler. In 2024 voeren we een onderzoek uit naar leegstaande winkelpanden in onze gemeente en de manier waarop de winkeleconomie zo goed mogelijk behouden kan worden in de dorpskernen.

Economie en veiligheid

Vrijetijdseconomie is een belangrijke pijler in onze gemeente. Met het opstellen van een visie vrijetijdseconomie creëren we in 2024 inzicht in hoe recreatie en toerisme duurzaam kunnen groeien. Ook in relatie tot andere ontwikkelingen en opgaven op het gebied van klimaat, energie, duurzaamheid en woningbouw.

Veiligheid is een vereiste voor de leefbaarheid in onze gemeente. Wij zijn binnen onze gemeentegrenzen verantwoordelijk voor de huisvesting van de brandweer. De brandweerposten Havelte en Vledder voldoen niet meer aan de huidige eisen. We starten met het vernieuwen van de kazerne in Havelte. Op die manier kunnen we het benodigde veiligheidsniveau in stand houden.

Maatschappelijke context

Veel van de opgaven waar we als gemeente de komende jaren voor staan spelen zich af in een brede maatschappelijke context waarbij verplichtingen op het gebied van natuur, klimaat en water leidend zijn. Wij blijven ons daarom inzetten voor goede balans tussen leefbaarheid, bestaanszekerheid, duurzame economische ontwikkeling en natuurwaarden in Westerveld.

Tenslotte

Na bijna 14 jaar nemen wij in het voorjaar van 2024 afscheid van onze burgemeester, voorzitter van uw raad en van ons college. Dat betekent ook dat wij - naar verwachting - een nieuwe burgemeester mogen verwelkomen.
Zoals bekend, is deze begroting onderdeel van de nieuwe - herziene – begrotingscyclus. In deze begroting concretiseren wij de gestelde doelen uit de kadernota en de doelen en acties uit de begroting 2023 die doorlopen in 2024. Met de begroting 2024 zetten wij een volgende stap in ons streven naar een degelijk en transparant financieel beleid.

College van Burgemeester en Wethouders

Leeswijzer

Inleiding

Deze begroting bestaat uit twee onderdelen: de beleidsbegroting en de financiële begroting. De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan en de paragrafen. De financiële begroting bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de uiteenzetting van de financiële positie en het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld.

Begroting Inleiding

De begroting geeft een bestuurlijke samenvatting van de begroting 2024 t/m 2027. Het vertrekpunt voor de begroting vormt het saldo van de vastgestelde 1e Bestuursrapportage 2023. De budgetten daarvan representeren 'staand' en door de raad geaccordeerd beleid. De uitwerking van de Kadernota voor Begroting 2024 en overige wijzigingen komen terug in de programma's.

Programmaplan

Het programmaplan bestaat uit de negen programma's van de gemeente, gevolgd door een overzicht van de kosten van overhead, een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorzien.
Per programma wordt aangegeven wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het gaat kosten. Bij het onderdeel 'wat willen we bereiken' staat de visie van het betreffende programma en zijn de verplichte (niet beïnvloedbare) beleidsindicatoren vermeld. De beleidsindicatoren zijn terug te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl. Bij het onderdeel 'wat gaan we daarvoor doen' staan de doelen. Per doel is uitgewerkt hoe we dat doel gaan realiseren. Deze acties hebben we grondig bekeken, waarbij de concrete actie voor 2024 in deze begroting is opgenomen. Bij het onderdeel 'wat gaat het kosten' staat de Begroting 2024 en meerjarenraming (2024 t/m 2027) op productniveau. Mutaties in de Begroting 2024 worden nader toegelicht, zodat de gemeenteraad per programma inzicht heeft in alle wijzigingen ten opzichte van het voorgaande jaar. Bij elk programma is ook de mutatie van de nieuwe verdeling van personeelslasten op basis van de personeelsbegroting 2024 opgenomen. Ook wordt aangegeven welke verbonden partijen betrokken zijn en wordt inzage gegeven in de kosten zoals die zijn verwerkt in dat programma.

Paragrafen

De paragrafen bevatten een dwarsdoorsnede van alle programma's van het jaarverslag, waarbij wordt ingegaan op de relevante beleids- en beheeraspecten. De paragrafen zijn: lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid. Deze paragrafen zijn voorgeschreven door het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten).

Financiële begroting

Dit hoofdstuk bevat het overzicht van baten in een overzichtelijk (herkenbaar) format. De baten en lasten van de algemene dekkingsmiddelen en de reserves worden gepresenteerd per programma. De financiële lasten worden beschreven als min bedragen (negatief) en de baten als plus bedragen (positief).

1. Algemeen perspectief

Inleiding

In het voorwoord hebben we aantal thema's kort benoemd. In deze voorliggende begroting kijken we vooral vooruit, naar het meerjarig financieel perspectief en gaan we verder met waar we in juni 2023 zijn gebleven met de behandeling van de 1e Bestuursrapportage 2023.
Er is gekozen voor een nieuwe opzet van de cyclus van de bestuurlijke producten. Om die reden wordt de uitkomst van (voorheen) de Najaarsrapportage niet langer verwerkt in deze begroting. De 'Najaarsrapportage' is vervangen door een 2e Bestuursrapportage 2023 die separaat in het najaar aan de raad wordt aangeboden en uitsluitend betrekking heeft op het jaar 2023. Eventuele autonome ontwikkelingen voor latere jaren worden verwerkt als eerste wijziging op deze begroting in het volgende jaar.

Algemene beleidslijn

We staan de komende jaren financieel gezien voor uitdagende opgaven. Deze begroting geeft ons samen met u de ruimte en gelegenheid de juiste afwegingen en verantwoorde financiële keuzes te maken.
Alleen op die manier kunnen we blijven zorgen dat de gemeentelijke (financiële) huishouding in meerjarig perspectief gezond en sluitend blijft. In dit hoofdstuk vatten wij samen en geven u inzicht in de verwerking van de onderwerpen uit de bespreking van de Kadernota 2024 en verwachtingen voor de Begroting 2024.

Ontwikkelingen gemeentefonds

De financiële relatie tussen rijk en gemeenten laat al geruime tijd te wensen over. Beide zijn gebaat bij stabiele en voorspelbare financiële verhoudingen, waarbinnen voor extra taken ook extra middelen beschikbaar worden gesteld. Inmiddels is het traditionele "trap op, trap af" principe buiten werking gesteld zonder zicht op een adequaat alternatief. Vooral dit laatste heeft enorme gevolgen voor de gemeenten en leidt tot een door uw bestuur elders gedetailleerd onderbouwde korting van circa € 3 miljard in 2026. Op op een aantal beleidsterreinen was de laatste jaren echter sprake van sterkere uitgavenstijgingen dan op grond van inflatie- en volumeontwikkelingen verwacht mocht worden. De septembercirculaire 2024 geeft ook geen aanleiding om te verwachten dat de rijksmiddelen in de komende jaren voldoende extra geld krijgen.
De inzet van de VNG is gericht op het komen tot een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief voor gemeenten. Daarbij moet helder worden dat de disbalans die vanaf 2026 ontstaat door de besluitvorming in de Voorjaarsnota (van het Rijk) niet zonder gevolgen kan blijven. Dat geldt voor de ambities van het kabinet, de uitvoering van wettelijke taken door gemeenten en de ambities van gemeenten.
Meer specifiek zet de VNG, met betrekking tot het tekort van € 3 miljard dat vanaf 2026 ontstaat via het gemeentefonds, in op de volgende punten:

1. Ophogen van het gemeentefonds en herstel van het accres vanaf 2026;
2. De opschalingskorting definitief te schrappen;
3. Een toereikende en stabiele indexering van het gemeentefonds om loon-, prijs- en volumeontwikkelingen op te kunnen vangen, inclusief de stijging van de zorgvraag.

De toezichthouder eist een structureel sluitende begroting. Als gevolg van bovenstaande kan de gemeente daaraan niet voldoen. Door de kabinetsval ligt reparatie van de gevraagde inzet door VNG niet direct voor de hand. Dit zal worden overgelaten aan een volgend kabinet. Om die reden kiest het college ervoor om niet helemaal aan de eis van 'structureel evenwicht 2024-2027' te voldoen. In deze begroting doen we het maximale door voorzichtig om te gaan met extra lasten en daarnaast door het verhogen van de inkomsten uit OZB (zie de toelichting onder lokale lasten). De VNG adviseert om vanaf 2026 geen sluitende begroting in te dienen. Het college handelt dus in overeenstemming met het advies van de VNG.

2. Financiële vooruitzichten

Financiële prognose 2024 - 2027

Samenvattend wordt in onderstaande overzichten het totaal van de beleidsprogramma's voor de begroting 2024 en de meerjarenprognose 2025-2027 weergegeven. Hieruit blijkt dat de Begroting 2024 en meerjarenprognose voor 2025 een overschot laat zien en dat de meerjarenprognose 2026-2027 een tekort begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	0 Begr 2024	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Overige programma onderdelen	33.737	35.435	36.020	32.916	32.386
0. Bestuur	-1.840	-2.005	-2.004	-1.953	-1.952
1. Veiligheid	-1.697	-1.662	-1.757	-1.837	-1.894
2. Verkeer en vervoer	-4.641	-4.718	-4.689	-4.750	-4.753
3. Economie	900	418	174	771	773
4. Onderwijs	-1.312	-1.419	-1.403	-1.400	-1.391
5. Sport, cultuur en recreatie	-4.147	-4.090	-4.210	-4.044	-4.041
6. Sociaal domein	-18.398	-18.796	-18.293	-17.879	-17.775
7. Volksgezondheid en milieu	-791	-936	-940	-959	-1.032
8. VHROSV	-1.648	-2.480	-2.329	-2.420	-2.436
Saldo baten en lasten	**163**	**-253**	**569**	**-1.557**	**-2.115**

Mutatie reserves

Bedragen x €1.000

Exploitatie	0 Begr 2024	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Onttrekkingen	765	736	537	436	436
Stortingen	425	25	25	25	25
Saldo mutatie reserves	**340**	**711**	**512**	**411**	**411**

Resultaat

Het samenvoegen van bovenstaande tabellen geeft het begrote resultaat. Stortingen lezen als resultaat ten gunste van de algemene reserve. Een negatief bedrag is een voordeel, een positief bedrag een nadelig begrotingssaldo.
Het positieve resultaat in de komende jaren is bedoeld voor de versterking van het eigen vermogen en geeft ruimte om de toekomstige ontwikkelingen binnen het Sociaal domein, klimaat, watertaken en regionale energiestrategie op te vangen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	0 Begr 2024	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Onttrekkingen	473	2.613	2.334	929	1.082
Stortingen	977	3.070	3.416	-217	-622
Resultaat begroting	**-504**	**-457**	**-1.081**	**1.145**	**1.704**

Structureel evenwicht van baten en lasten

Wij streven naar een structureel evenwicht van baten en lasten. In het meerjarig overzicht incidentele baten en lasten en het structureel evenwicht in hoofdstuk B.1.5 en B.1.6 maken we inzichtelijk of dat realistisch is.
Voor wat betreft het verplichte meerjarige overzicht van incidentele baten en lasten is de kwaliteit en volledigheid van het overzicht van incidentele baten en lasten van essentieel belang. In de Notitie structurele en incidentele baten en lasten van de Commissie BBV (30 augustus 2018) is hiervoor een algemeen kader opgenomen en zijn diverse voorbeelden gegeven. Er wordt in de notitie vanuit gegaan dat in principe alle baten en lasten structureel van aard zijn. Incidentele baten en lasten zijn de uitzondering en dienen toegelicht te worden.
In hoofdstuk B.1.6 presenteren wij het structureel en reëel evenwicht van baten en lasten.

3. Begroting in een oogopslag

Totale inkomsten: **€ 64.977.000 (inclusief onttrekking bestemmingsreserves)**

Soort inkomsten	Baten x € 1.000	Baten per inwoner
Inkomsten van het Rijk	43.475	2.140
Inkomsten programma's	7.081	349
OZB	4.452	219
Afvalstoffenheffing	2.831	139
Rioolheffing	2.152	106
Toeristenbelasting	1.207	59
Leges	1.202	59
Forensenbelasting	989	49
Dividend	877	43
Bijdrage uit reserves	711	35
Totaal baten	**64.977**	**3.198**

Totale uitgaven op basis van programma's: **€ 64.527.000**

Programma	Lasten x € 1.000	Lasten per inwoner
0. Bestuur	2.393	118
1. Veiligheid	1.677	83
2. Verkeer en vervoer	4.731	233
3. Economie	1.809	89
4. Onderwijs	1.645	81
5. Sport, cultuur en recreatie	4.467	220
6. Sociaal domein	22.990	1.132
7. Volksgezondheid	6.565	323
8. VHROSV	4.771	235
Overhead en algemene dekkingsmiddelen	13.479	663
Totaal lasten	**64.527**	**3.176**

De lokale lastendruk voor huishoudens is als volgt:

Lokale heffing	Eenpersoonshuishoudens		Meerpersoonshuishouden	
Betreft het jaar	**2023**	**2024**	**2023**	**2024**
Woningwaarde per 1 januari t-1	**326.000**	**326.000**	**326.000**	**326.000**
OZB woningen	329	308	329	308
Afvalstoffenheffing	204	271	274	271
Rioolheffing	207	201	207	201
Totale lasten per huishouden	**710**	**780**	**810**	**780**
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		**+70**		**-30**

De Afvalstoffenheffing is voor alle huishoudens gelijk na de invoering van Diftar. Door een vast tarief per huishouden en een variabel tarief vervalt het onderscheid. Voor de vergelijking met 2023 is de indeling zo gehandhaafd.

Het verwacht aantal inwoners in de gemeente Westerveld is op 1 januari 2024: 20.315.

Programma 0 Bestuur

Doel

0.1 Inwoners meer betrekken bij politieke besluitvormingsproces.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 0.1.2 Jongerenraad
Omschrijving
Het college stimuleert de raad om uit haar midden een aantal leden te selecteren die de oprichting van de Jongerenraad zullen realiseren.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
0.1 Bestuur					
Lasten	1.646	1.643	1.643	1.593	1.593
Totaal 0.1 Bestuur	**-1.646**	**-1.643**	**-1.643**	**-1.593**	**-1.593**
0.2 Burgerzaken					
Lasten	463	625	625	625	625
Baten	283	292	292	292	292
Totaal 0.2 Burgerzaken	**-180**	**-333**	**-333**	**-333**	**-333**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden					
Lasten	130	125	124	123	122
Baten	71	96	96	96	96
Totaal 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	**-59**	**-29**	**-27**	**-26**	**-25**
Totaal programma	**-1.886**	**-2.005**	**-2.004**	**-1.953**	**-1.952**

Mutaties uit het financiële perspectief voor dit programma

Het vastgestelde budget in de 1e Bestuursrapportage vormt het vertrekpunt voor dit programma. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma.

Omschrijving	Besloten	2024	2025	2026	2027
Gerapporteerd saldo Burap 1-2023		**-1.840.369**	**-1.839.057**	**-1.788.013**	**-1.787.113**
Indexatie leges (secretarieleges)	Kadernota	8.890	8.890	8.890	8.890
Terugdraaien inflatie	Meerjarenraming	1.700	1.700	1.700	1.700
Technische correcties	Meerjarenraming	2.000	2.000	2.000	2.000
Opbrengst snippergroen	Meerjarenraming	25.000	25.000	25.000	25.000
Verdeling personeelslasten over programma's	Meerjarenraming	-202.192	-202.192	-202.192	-202.192
Saldo mutaties		**-164.602**	**-164.602**	**-164.602**	**-164.602**
Saldo in deze begroting		**-2.004.971**	**-2.003.659**	**-1.952.615**	**-1.951.715**

Wijzigingen in deze begroting per taakveld
Deze bovenstaande mutatie is als volgt verwerkt over de taakvelden.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Wijz.begr 2024	Wijz.begr 2025	Wijz.begr 2026	Wijz.begr 2027
Lasten				
0.1 Bestuur	**42**	**42**	**42**	**42**
0.2 Burgerzaken	**162**	**162**	**162**	**162**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	**-5**	**-5**	**-5**	**-5**
Totaal Lasten	**198**	**198**	**198**	**198**
Baten				
0.2 Burgerzaken	**9**	**9**	**9**	**9**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	**25**	**25**	**25**	**25**
Totaal Baten	**34**	**34**	**34**	**34**
Totaal programma	**-165**	**-165**	**-165**	**-165**

Programma 1 Veiligheid

Taakvelden

1. Crisisbeheersing en Brandweer
2. Openbare orde en Veiligheid

Ind 1.001 Verwijzingen Halt

Omschrijving
Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 jongeren van 12 t/m 17 jaar. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Bron: Stichting Halt

Gebied	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Drenthe	10,00	7,00	6,00	5,00
Westerveld	9,00	7,00	12,00	10,00

Ind 1.002 Geweldsmisdrijven

Omschrijving
Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit

Gebied	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Drenthe	4,20	3,70	3,40	3,70
Westerveld	2,80	3,60	2,90	2,30

Ind 1.003 Diefstallen uit woning

Omschrijving
Aantallen diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.

Bron: CBS - geregistreerde diefstallen

Gebied	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Drenthe	2,00	1,70	1,10	1,50
Westerveld	2,60	1,50	1,60	1,50

Ind 1.004 Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)

Omschrijving
Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengevoegd en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit

Gebied	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Drenthe	5,20	5,90	5,90	5,70
Westerveld	2,80	2,80	2,90	2,50

Ind 1.005 Winkeldiefstallen

Omschrijving
Aantallen winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

Bron: CBS - geregistreerde diefstallen

Gebied	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Drenthe	1,40	1,30	1,00	1,40
Westerveld	0,00	0,30	0,00	0,00

Wat willen we bereiken?

Een veilige leefomgeving voor iedereen
Een veilige leefomgeving voor iedereen komt tot uiting in vele vormen. Voor het vergroten van de veiligheid en het verminderen van ondermijnende criminaliteit in onze gemeente werken we integraal samen in Zuidwest-Drenthe. Deze regionale aanpak heeft ook raakvlakken met de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) en de werkzaamheden binnen het Regionale Informatie en Expertise Centrum (RIEC).
Door binnen de wettelijk gestelde kaders maximaal informatie te delen denken wij veel problemen te voorkomen. Wij zijn zelf verantwoordelijk voor een goede toepassing van de Wet Bibob. De mobiele bereikbaarheid binnen onze gemeente is daarnaast van groot belang voor de algemene veiligheid van onze inwoners en bezoekers. Wij streven dan ook naar een dekkend mobiel netwerk.

Doel

1.1 Het terugdringen van ondermijnende criminaliteit binnen de gemeente Westerveld.

We willen de Wet Bibob effectief toepassen in onze gemeente. In Zuidwest Drents verband zetten we in op weerbaarheid en bewustwording van ondermijnende activiteiten. Hierbij staan drie thema's centraal: jonge aanwas, cybercrime en veilig buitengebied.

Doel

1.2 Een sluitende aanpak realiseren op het gebied van woonoverlast

Door beleidsregels vast te stellen en uitvoering te geven aan deze regels, willen we woonoverlast aanpakken. Hierbij werken we samen met Welzijn MensenWerk, handhaving, politie, sociaal team en woningbouwcorporaties.

Doel

1.3 Een veilige leefomgeving voor iedereen

We willen een veilige leefomgeving voor iedereen creëren door optimale samenwerking met onze partners zoals politie en brandweer.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 1.3.1 Brandweerkazernes Havelte en Vledder

Omschrijving
We starten in 2024 met de aanpassing van de brandweerkazerne in Havelte. In 2024 doen we locatieonderzoek naar kazerne Vledder en bieden het onderzoek aan de raad aan.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
1.1 Crisisbeheersing en brandweer					
Lasten	1.348	1.490	1.585	1.665	1.722
Baten	4	4	4	4	4
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**-1.344**	**-1.485**	**-1.581**	**-1.661**	**-1.717**
1.2 Openbare orde en veiligheid					
Lasten	319	187	187	187	187
Baten	11	11	11	11	11
Totaal 1.2 Openbare orde en veiligheid	**-308**	**-176**	**-176**	**-176**	**-176**
Totaal programma	**-1.652**	**-1.662**	**-1.757**	**-1.837**	**-1.894**

Mutaties uit het financiële perspectief voor dit programma

Het vastgestelde budget in de 1e Bestuursrapportage vormt het vertrekpunt voor dit programma. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma.

Omschrijving	Besloten	2024	2025	2026	2027
Gerapporteerd saldo Burap 1 2023		**-1.697.016**	**-1.744.043**	**-1.790.292**	**-1.788.492**
Gemeenschappelijke regeling (Veiligheidsregio Drenthe)	Kadernota	-96.336	-144.959	-139.116	-197.487
Kapitaallasten (voorstel Brandweer Havelte)	Kadernota			-35.000	-35.000
Technische correcties	Meerjaren raming	200	200	-4.349	-4.349
Verdeling personeelslasten over programma's	Meerjaren raming	131.400	131.400	131.400	131.400
Subtotaal mutaties		**35.264**	**-13.359**	**-47.065**	**-105.436**
Saldo in deze begroting		**-1.661.752**	**-1.757.402**	**-1.837.357**	**-1.893.928**

Wijzigingen in deze begroting per taakveld

Deze bovenstaande mutatie is als volgt verwerkt over de taakvelden.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Wijz.begr 2024	Wijz.begr 2025	Wijz.begr 2026	Wijz.begr 2027
1.1 Crisisbeheersing en brandweer				
Lasten	97	145	179	237
Baten	0	0	0	0
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**-97**	**-145**	**-179**	**-237**
1.2 Openbare orde en veiligheid				
Lasten	-132	-132	-132	-132
Baten	0	0	0	0
Totaal 1.2 Openbare orde en veiligheid	**132**	**132**	**132**	**132**
Totaal programma	**35**	**-13**	**-47**	**-105**

Betrokkenheid Verbonden partijen

Samen met Veiligheidsregio Drenthe (VRD) willen wij een zo groot mogelijke bijdrage leveren aan een veilig Westerveld. Of het nu gaat om brand, infectieziekte of crisis: we proberen zoveel mogelijk incidenten, slachtoffers en schade te voorkomen. Doet zich onverhoopt toch een incident voor, dan proberen we de schade en onrust zoveel mogelijk te beperken. De Veiligheidsregio Drenthe is actief op het gebied van brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening en crisisbeheersing. Zij vervult een belangrijke rol als netwerkpartner in het veiligheidsnetwerk van Drenthe. De daarvoor in rekening gebrachte kosten zijn als volgt:

Bedragen x €1.000

Kosten Verbonden partijen	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6810101 ProactiePreparatie	**-1.267**	**-1.410**	**-1.507**	**-1.548**	**-1.606**
Totaal	**-1.267**	**-1.410**	**-1.507**	**-1.548**	**-1.606**

Programma 2 Verkeer en vervoer

Taakvelden

1. Verkeer en vervoer
2. Parkeren
3. Recreatieve havens
4. Economische havens en waterwegen
5. Openbaar vervoer

Wat willen we bereiken?

De openbare ruimte is aantrekkelijk en veilig

Inmiddels geven we als gemeente alweer meer dan vier jaar uitvoering aan het project BrinQ. Dit doen wij waar mogelijk samen met inwoners en andere betrokkenen. Deze collegeperiode gaan we dit beleid evalueren, met specifieke aandacht voor de budgettering van de gestelde doelen (voldoende budget openbare ruimte). Ook zetten we in op onderhoud tot het noodzakelijke niveau en een duidelijke prioritering van onderhoud van het wegennetwerk. De uitvoering van het bomenbeleid en de bestrijding van de eikenprocessierups vallen tevens onder project BrinQ en het wegennetwerk. De gemeente Westerveld is voor toeristen en recreanten een aantrekkelijke bestemming vanwege de mooie natuur, de prachtige dorpen en de recreatieve voorzieningen. Wij streven naar een goede kwaliteit van onze fiets- en wandelinfrastructuur. We verbeteren het fiets- en wandelpadennetwerk daar waar het kan en het binnen het budget past.

Doel

2.1 Aantrekkelijke openbare ruimte

We willen een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 2.1.1 Ruimtelijk actieplan Havelte

Omschrijving

In 2024 starten we met het deelproject Molenweg uit het Ruimtelijk actieplan Havelte.

Actie 2.1.2 Actieplan Fiets

Omschrijving

Actieplan Fiets wordt in 2024 ter besluitvorming aan de raad aangeboden.

Doel

2.2 Aantrekkelijke en veilige leefomgeving

Vanuit het visiedocument BrinQ willen we de komende jaren de openbare ruimte inrichten en beheren, zodat er sprake is van een aantrekkelijke, leefbare en veilige leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 2.2.1 Herinrichting ’t Olde Schoolplein Diever

Omschrijving

De herinrichting van de voormalige locatie Dingspilhuus is een onderdeel van het Brinkenplan "Diever op dreef". De oplevering vindt plaats in 2024.

Actie 2.2.2 Evalueren BrinQ

Omschrijving
De Knoppennotitie 2.0, op basis van de evaluatie BrinQ, wordt in 2024 aan de raad aangeboden.

Actie 2.2.3 Gebiedsontwikkeling Dwingelderveld/Witteveen/Ruinen

Omschrijving
In 2024 treffen we verkeerskundige maatregelen om het verkeer beter te scheiden en daarmee de verkeersveiligheid in dit gebied te verhogen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
2.1 Verkeer en vervoer					
Lasten	4.495	4.731	4.701	4.763	4.765
Baten	32	12	12	12	12
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer	**-4.463**	**-4.718**	**-4.689**	**-4.750**	**-4.753**
Totaal programma 2	**-4.463**	**-4.718**	**-4.689**	**-4.750**	**-4.753**

Mutaties uit het financiële perspectief voor dit programma
Het vastgestelde budget uit de 1e Bestuursrapportage vormt het vertrekpunt voor dit programma. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma.

Omschrijving	Besloten	2024	2025	2026	2027
Gerapporteerd saldo Burap 1 -2023		**-4.640.592**	**-4.608.174**	**-4.669.664**	**-4.671.864**
Kapitaallasten (reconstructie Benderseweg)	Kadernota		-2.272	-2.233	-2.233
Terugdraaien inflatie	Meerjarenraming	26.400	26.400	26.400	26.400
Technische correcties	Meerjarenraming	-19.460	-20.102	-20.102	-20.102
Verdeling personeelslasten over programma's	Meerjarenraming	-84.800	-84.800	-84.800	-84.800
Subtotaal mutaties		**-77.860**	**-80.774**	**-80.735**	**-80.735**
Saldo in deze begroting		**-4.718.452**	**-4.688.948**	**-4.750.399**	**-4.752.599**

Wijzigingen in deze begroting per taakveld
Deze bovenstaande mutatie is als volgt verwerkt over de taakvelden.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Wijz.begr 2024	Wijz.begr 2025	Wijz.begr 2026	Wijz.begr 2027
2.1 Verkeer en vervoer				
Lasten	58	61	61	61
Baten	-19	-19	-19	-19
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer	**-78**	**-81**	**-81**	**-81**
Totaal programma	**-78**	**-81**	**-81**	**-81**

Programma 3 Economie

Taakvelden

1. Economische ontwikkeling
2. Fysieke bedrijfsinfrastructuur
3. Bedrijfsloket en regelingen
4. Economische promotie

Ind 3.001 Vestigingen (van bedrijven)

Omschrijving
Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Bron: LISA

Gebied	**2021**	**2022**
Drenthe	152,20	166,00
Westerveld	211,40	226,60

Ind 3.002 Functiemenging

Omschrijving
De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Bron: CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research

Gebied	**2021**	**2022**
Drenthe	50,10 %	51,00 %
Westerveld	52,90 %	53,30 %

Wat willen we bereiken?

Een goed ondernemersklimaat
Wij zijn trots op onze ondernemers. Dit willen we laten zien door, daar waar het kan, meer ruimte te bieden voor ondernemerschap en regelmatig in gesprek te zijn met onze ondernemers en het Ondernemersfonds. Om de gemeente Westerveld vitaal en leefbaar te houden, is het noodzakelijk om duurzame bedrijvigheid en onze agrarische identiteit herkenbaar te houden. Wij streven daarbij naar evenwicht tussen landbouw, wonen, economie en natuur.

Doel

3.1 Wij willen het onderscheidend vermogen van de gemeente versterken op het gebied van toerisme en recreatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 3.1.2 Transformatie Park Hesselte

Omschrijving
In 2024 gaan we verder met het transformeren van deelgebied 2 naar een woonbestemming. We starten met het bouwrijp maken van deelgebied 3.

Actie 3.1.3 Nationale Parken Nieuwe Stijl

Omschrijving
De landschapsvisie wordt in 2024 aan de raad aangeboden. Er komt in 2024 ook een advies over mogelijke grenscorrectie in het kader van Nationale Parken Nieuwe Stijl.

Actie 3.1.7 Visie vrijetijdseconomie

Omschrijving
In 2024 stellen we een startnotitie op voor de toekomstige visie op vrijetijdseconomie en bieden deze aan de raad aan.

Actie 3.1.8 Evenementenbeleid

Omschrijving
In 2024 stellen we evenementenbeleid op en wordt het aangeboden aan de raad.

Doel

3.2 Goed economisch klimaat

Wij willen een goed economisch klimaat stimuleren voor inwoners en ondernemers in onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 3.2.1 Regio Deal Regio Zwolle

Omschrijving
We onderzoeken hoe we in 2024 kunnen aansluiten bij de uitvoeringsplannen binnen de meerjarige agenda 2024 – 2028 'Regio Zwolle stapt door' in de uitvoeringslijn 'economie en arbeidsmarkt'.

Actie 3.2.2 Onderzoek naar de mogelijkheden van een wederkerend investeringsfonds voor de transitie naar een circulaire economie

Omschrijving
Het onderzoeken van de mogelijkheden om een wederkerend fonds in te stellen voor ondernemers die hun bedrijf duurzaam, circulair en klimaatneutraal willen maken. In 2024 wordt gestart met een onderzoek naar de inzet van dit instrument. Het onderzoek wordt aan de raad aangeboden.

Actie 3.2.4 Gebiedsontwikkeling Johannes Postkazerne

Omschrijving
In 2024 starten we samen met de bestuurlijke partners de ontwikkeling van gebied Havelte Johannes Postkazerne.

Actie 3.2.5 Onderzoek leegstand winkels

Omschrijving
In 2024 inventariseren we de leegstaande winkelpanden en bieden de inventarisatie aan de raad aan.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
3.1 Economische ontwikkeling					
Lasten	599	286	186	186	186
Baten	164	0	0	0	0
Totaal 3.1 Economische ontwikkeling	**-435**	**-286**	**-186**	**-186**	**-186**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur					
Lasten	374	11	11	11	11
Baten	374	0	0	0	0
Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	**0**	**-11**	**-11**	**-11**	**-11**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen					
Lasten	69	82	82	82	82
Baten	14	14	14	14	14
Totaal 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**-55**	**-67**	**-67**	**-67**	**-67**
3.4 Economische promotie					
Lasten	1.573	1.432	1.776	1.179	1.177
Baten	2.375	2.214	2.214	2.214	2.214
Totaal 3.4 Economische promotie	**802**	**782**	**438**	**1.035**	**1.037**
Totaal programma 3	**312**	**418**	**174**	**771**	**773**

Mutaties uit het financiële perspectief voor dit programma

Het vastgestelde budget in de 1e Bestuursrapportage vormt het vertrekpunt voor dit programma. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma.

Omschrijving	Besloten	2024	2025	2026	2027
Gerapporteerd saldo Burap 1-2023 (gecorrigeerd)		**900.347**	**898.370**	**898.670**	**903.070**
Indexatie leges (baren markt, toeristen- en forensenbelasting)	Kadernota	68.520	68.520	68.520	68.520
Gemeenschappelijke regeling (Recreatieschap Drenthe)	Kadernota	-13.696	-15.801	-18.828	-21.583
Gebiedsontwikkeling Johannes Postkazerne	Kadernota	-100.000			
Regio Deal Regio Zwolle	Kadernota	-286.525	-86.525	-86.525	-86.525
Opstellen visie vrijetijdseconomie	Kadernota	-60.000	-100.000		
Wederkerend investeringsfonds	Kadernota		-500.000		
Terugdraaien inflatie	Meerjarenraming	6.900	6.900	6.900	6.900
Verdeling personeelslasten over programma's	Meerjarenraming	-97.400	-97.400	-97.400	-97.400
Subtotaal mutaties		**-482.201**	**-724.306**	**-127.333**	**-130.088**
Saldo in deze begroting		**418.146**	**174.064**	**771.337**	**772.982**

Wijzigingen in deze begroting per taakveld
Deze bovenstaande mutatie is als volgt verwerkt over de taakvelden.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Wijz.begr 2024	Wijz.begr 2025	Wijz.begr 2026	Wijz.begr 2027
3.1 Economische ontwikkeling				
Lasten	113	13	13	13
Totaal 3.1 Economische ontwikkeling	**-113**	**-13**	**-13**	**-13**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur				
Lasten	5	5	5	5
Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	**-5**	**-5**	**-5**	**-5**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
Lasten	13	13	13	13
Baten	0	0	0	0
Totaal 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**-13**	**-13**	**-13**	**-13**
3.4 Economische promotie				
Lasten	420	762	165	168
Baten	68	68	68	68
Totaal 3.4 Economische promotie	**-352**	**-694**	**-97**	**-100**
Totaal programma	**-482**	**-724**	**-127**	**-130**

Betrokkenheid Verbonden partijen
Samen met Recreatieschap Drenthe worden activiteiten ontplooid met als doel versterking van het recreatief-toeristisch beleid en de infrastructuur in Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf. De gemeentelijke bijdrage is als volgt:

Bedragen x €1.000

Kosten verbonden partijen	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6830402 Toerisme en Recreatie	**-91**	**-109**	**-114**	**-117**	**-120**
Totaal	**-91**	**-109**	**-114**	**-117**	**-120**

Programma 4 Onderwijs

Taakvelden

1. Openbaar basisonderwijs
2. Onderwijshuisvesting
3. Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Ind 4.001 Absoluut verzuim

Omschrijving
Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling. De periodeaanduiding '2022' staat voor schooljaar '2021/2022'.

Bron: DUO / Ingrado

Gebied	2019	2020	2021	2022
Drenthe	0,70	1,20	0,00	2,90
Westerveld	0,00	2,90	0,00	8,10

Ind 4.002 Relatief verzuim

Omschrijving
Het aantal leer- of kwalificatieplichtige leerlingen (per 1.000 leerlingen) waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken. De periodeaanduiding '2022' staat voor schooljaar '2021/2022'.

Bron: DUO/Ingrado

Gebied	2019	2020	2021	2022
Drenthe	21,00	0,00	19,00	23,00
Westerveld	12,00	0,00	11,00	14,00

Ind 4.003 Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie)

Omschrijving
Vsv’ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv’ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.

Bron: Ingrado

Gebied	2018	2019	2020	2021
Drenthe	0,02 %	0,02 %	0,02 %	0,02 %
Westerveld	0,01 %	0,02 %	0,02 %	0,01 %

Wat willen we bereiken?

Gelijke kansen in onderwijs, kinderopvang en naschools aanbod
Onderwijs is de bouwsteen voor ieders toekomst. Wij hebben als doel om de kansengelijkheid voor onze inwoners te vergroten; kans op succes op school - kans op doorstroming - kans op diplomering - kans op een waardevolle baan (welvaart) - kans op een gelukkig leven (welzijn).

Doel

4.1 Een leefomgeving creëren die beweging stimuleert en zintuigen ontwikkelt

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 4.1.1 Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Omschrijving
We stellen een Integraal Huisvestingsplan (IHP) op voor het (voortgezet) onderwijs inclusief de kinderopvang. Het IHP wordt in 2024 ter besluitvorming aan de raad aangeboden.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
4.1 Openbaar basisonderwijs					
Lasten	16	21	21	21	21
Totaal 4.1 Openbaar basisonderwijs	**-16**	**-21**	**-21**	**-21**	**-21**
4.2 Onderwijshuisvesting					
Lasten	800	717	701	699	690
Baten	63	64	64	64	64
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting	**-737**	**-653**	**-637**	**-634**	**-625**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken					
Lasten	853	907	906	906	906
Baten	211	162	162	162	162
Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	**-642**	**-745**	**-745**	**-745**	**-744**
Totaal programma 4	**-1.395**	**-1.419**	**-1.403**	**-1.400**	**-1.391**

Mutaties uit het financiële perspectief voor dit programma

Het vastgestelde budget in de 1e Bestuursrapportage vormt het vertrekpunt voor dit programma. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma.

Omschrijving	Besloten	2024	2025	2026	2027
Gerapporteerd saldo Burap-1 2023 (gecorrigeerd)		**-1.312.449**	**-1.296.207**	**-1.293.746**	**-1.284.521**
Verdeling personeelslasten over programma's	Meerjaren raming	-106.500	-106.500	-106.500	-106.500
Subtotaal mutaties		**-106.500**	**-106.500**	**-106.500**	**-106.500**
Saldo in deze begroting		**-1.418.949**	**-1.402.707**	**-1.400.246**	**-1.391.021**

Wijzigingen in deze begroting per taakveld

Deze bovenstaande mutatie is als volgt verwerkt over de taakvelden.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Wijz.begr 2024	Wijz.begr 2025	Wijz.begr 2026	Wijz.begr 2027
4.1 Openbaar basisonderwijs				
Lasten	5	5	5	5
Totaal 4.1 Openbaar basisonderwijs	**-5**	**-5**	**-5**	**-5**
4.2 Onderwijshuisvesting				
Lasten	-2	-2	-2	-2
Baten	0	0	0	0
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting	**2**	**2**	**2**	**2**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
Lasten	103	103	103	103
Baten	0	0	0	0
Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	**-103**	**-103**	**-103**	**-103**
Totaal programma	**-107**	**-107**	**-107**	**-107**

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Taakvelden

1. Sportbeleid en activering
2. Sportaccommodaties
3. Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
4. Musea
5. Cultureel erfgoed
6. Media
7. Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Ind 5.001 Niet-sporters

Omschrijving
Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM

Gebied	**2020**
Drenthe	55,50 %
Westerveld	54,40 %

Wat willen we bereiken?

Een gezonde omgeving voor alle inwoners

Sport
In ons Sport- en preventieakkoord 'Een gezond en sportief Westerveld' ligt de focus op het opgroeien in een gezonde omgeving en een leven lang kunnen sporten en bewegen.

Toerisme en Recreatie
De gemeente Westerveld is een toeristische, recreatieve gemeente gelegen te midden van prachtige natuurgebieden. De monumenten en het erfgoed, de vele (culturele) evenementen, de Nationale Parken en UNESCO Werelderfgoed de Koloniën van Weldadigheid trekken jaarlijks vele bezoekers naar onze mooie gemeente.

Cultuur en erfgoed
Ons rijk cultureel aanbod moet voor iedereen toegankelijk zijn.

Doel

5.1 Gezonde leefstijl jongeren

Meer jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 21 jaar houden er een gezondere leefstijl op na door (meer) te bewegen, te sporten en minder tot geen consumptie op het gebied van roken en alcohol.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 5.1.2 Vernieuwen van de sportvisie

Omschrijving
Op basis van de vastgestelde maatschappelijke visie wordt in 2024 een maatschappelijke agenda opgesteld, waar de doelen voor de (sport)voorzieningen en het sport- en preventieakkoord onderdeel van zijn. Deze maatschappelijke agenda wordt aan de raad aangeboden.

Actie 5.1.3 Speeltoestellen

Omschrijving
In 2024 wordt er samen met de raad een visie opgesteld over de kwaliteit en kwantiteit van de speellocaties en speeltoestellen. Deze visie vormt de basis voor een meerjarig onderhouds- en vernieuwingsplan.

Actie 5.1.4 Zwemlessen statushouders

Omschrijving
In 2024 bieden we alle statushouders (zowel kinderen als volwassen) zonder zwemervaring gratis zwemlessen aan.

Doel

5.2 Beschermen status van werelderfgoed

In overleg met onze stakeholders en de provincie Drenthe uitvoering geven aan het managementplan om de werelderfgoedstatus van de Koloniën van Weldadigheid te behouden.

Doel

5.3 Aantrekkelijkheid sportlocaties

Sportaccommodaties in zowel dorpen als in de openbare ruimte aantrekkelijk, duurzaam, toegankelijk, betaalbaar, veilig, gezond, multifunctioneel en toekomstbestendig houden/maken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 5.3.1 Toekomstbestendigheid buitensport Havelte en sporthal De Spronk uitwerken

Omschrijving
De toekomstbestendigheid van buitensport Havelte (waarbij locatie oude gemeentewerf (Van Helomaweg) wordt meegenomen) en sporthal De Spronk te Vledder worden verder uitgewerkt. In 2024 vindt de realisatie van het sportpark Meerkamp plaats. In 2024 stellen we ook een visie op over de maatschappelijke voorzieningen voor Vledder en bieden deze aan de raad. Sporthal de Spronk is onderdeel van deze visie.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
5.1 Sportbeleid en activering					
Lasten	304	315	315	303	303
Baten	112	189	189	182	182
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering	**-191**	**-126**	**-126**	**-121**	**-121**
5.2 Sportaccommodaties					
Lasten	879	868	1.054	1.055	1.052
Baten	150	150	150	150	150
Totaal 5.2 Sportaccommodaties	**-729**	**-717**	**-903**	**-904**	**-902**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie					
Lasten	270	266	266	266	266
Baten	0	0	0	0	0
Totaal 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**-270**	**-266**	**-266**	**-266**	**-266**
5.4 Musea					
Lasten	101	98	98	98	98
Totaal 5.4 Musea	**-101**	**-98**	**-98**	**-98**	**-98**
5.5 Cultureel erfgoed					
Lasten	215	184	184	184	184
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed	**-215**	**-184**	**-184**	**-184**	**-184**
5.6 Media					
Lasten	518	420	420	420	420
Baten	119	19	19	19	19
Totaal 5.6 Media	**-399**	**-401**	**-401**	**-401**	**-401**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie					
Lasten	2.493	2.317	2.251	2.090	2.089
Baten	19	19	19	19	19
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**-2.474**	**-2.298**	**-2.232**	**-2.071**	**-2.070**
Totaal programma 5	**-4.379**	**-4.090**	**-4.210**	**-4.044**	**-4.041**

Mutaties uit het financiële perspectief voor dit programma

Het vastgestelde budget in de 1e Bestuursrapportage vormt het vertrekpunt voor dit programma. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma.

Omschrijving	Besloten	2024	2025	2026	2027
Gerapporteerd saldo Burap-1 2023 (gecorrigeerd)		**-4.147.340**	**-4.155.100**	**-4.161.307**	**-4.157.592**
Bomenplan	Kadernota	-175.000	-175.000		
Valondergrond speeltoestellen	Kadernota	-32.000			
Kapitaallasten (sportpark Havelte en vervanging plantvakken)	Kadernota		-169.827	-173.161	-173.161
Algemene uitkering SPUK sport	Kadernota	76.705	76.705	76.705	76.705
Amendement bij Kadernota (speeltoestellen)	Meerjarenraming	-50.000			
Terugdraaien inflatie	Meerjarenraming	32.600	32.600	32.600	32.600
Vervanging personeel groen	Meerjarenraming	150.000	150.000	150.000	150.000
Technische correcties	Meerjarenraming		-24.394	-24.569	-24.569
Verdeling personeelslasten over programma's	Meerjarenraming	55.300	55.300	55.300	55.300
Subtotaal mutaties		**57.605**	**-54.616**	**116.875**	**116.875**
Saldo in deze begroting		**-4.089.735**	**-4.209.716**	**-4.044.432**	**-4.040.717**

Wijzigingen in deze begroting per taakveld
Deze bovenstaande mutatie is als volgt verwerkt over de taakvelden.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Wijz.begr 2024	Wijz.begr 2025	Wijz.begr 2026	Wijz.begr 2027
5.1 Sportbeleid en activering				
Lasten	-15	-15	-15	-15
Baten	77	77	77	77
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering	**91**	**91**	**91**	**91**
5.2 Sportaccommodaties				
Lasten	-9	182	182	182
Baten	0	0	0	0
Totaal 5.2 Sportaccommodaties	**9**	**-182**	**-182**	**-182**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie				
Lasten	2	2	2	2
Totaal 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**-2**	**-2**	**-2**	**-2**
5.4 Musea				
Lasten	-3	-3	-3	-3
Totaal 5.4 Musea	**3**	**3**	**3**	**3**
5.5 Cultureel erfgoed				
Lasten	-92	-92	-92	-92
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed	**92**	**92**	**92**	**92**
5.6 Media				
Lasten	1	1	1	1
Baten	0	0	0	0
Totaal 5.6 Media	**-1**	**-1**	**-1**	**-1**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
Lasten	134	56	-116	-116
Baten	0	0	0	0
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**-134**	**-56**	**116**	**116**
Totaal programma	**58**	**-55**	**117**	**117**

Programma 6 Sociaal domein

Taakvelden

1. Samenkracht en burgerparticipatie
2. Toegang en eerstelijnsvoorzieningen (in 2022 Wijkteams)
3. Inkomensregelingen
4. Begeleide participatie
5. Arbeidsparticipatie
6. Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

71. Maatwerkdienstverlening 18+
71a. Hulp bij het huishouden (Wmo)
71b. Begeleiding (Wmo)
71c. Dagbesteding (Wmo)
71d. Overige maatwerkarrangementen (Wmo)
72. Maatwerkdienstverlening 18-
72a. Jeugdhulp Begeleiding
72b. Jeugdhulp Behandeling
72c. Jeugdhulp Dagbesteding
72d Jeugdhulp overig zonder verblijf
73a. Jeugdhulp Pleegzorg
73b. Jeugdhulp Gezinsgericht
73c. Jeugdhulp overig met verblijf
74a. Jeugdhulp Behandeling GGZ zonder verblijf
74b. Jeugdhulp crisis LTA/GGZ met verblijf
74c. Jeugdhulp Gesloten plaatsing
81. Geëscaleerde zorg 18+
81a. Beschermd Wonen (Wmo)
81b. Maatschappelijke- en Vrouwenopvang (Wmo)
82. Geëscaleerde zorg 18-
82a. Jeugdbescherming
82b. Jeugdreclassering
De onderstreepte taakvelden waren geldig in 2022 en zijn vanaf 2023 uitgesplitst in de daaropvolgende taakvelden.

Ind 6.000 Banen

Omschrijving
Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.

Bron: CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research

Gebied	**2019**	**2020**	**2021**
Drenthe	601,90	597,70	608,90
Westerveld	624,60	620,00	654,20

Ind 6.001 Jongeren met een delict voor de rechter

Omschrijving
Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Bron: CBS - Jeugdmonitor

Gebied	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Drenthe	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %
Westerveld	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %

Ind 6.002 Kinderen in uitkeringsgezin

Omschrijving
Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan.

Bron: CBS - Jeugdmonitor

Gebied	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Drenthe	6,00 %	6,00 %	6,00 %	6,00 %
Westerveld	3,00 %	3,00 %	3,00 %	3,00 %

Ind 6.003 Netto arbeidsparticipatie

Omschrijving
Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking).

Bron: CBS - Arbeidsdeelname (gemeente)

Gebied	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Drenthe	66,80	66,40	68,80	70,60
Westerveld	66,20	65,50	66,60	68,80

Ind 6.004 Werkloze jongeren

Omschrijving
Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.

Bron: CBS - Jeugdmonitor

Gebied	2018	2019	2020	2021
Drenthe	2,00 %	2,00 %	3,00 %	2,00 %
Westerveld	2,00 %	2,00 %	2,00 %	2,00 %

Ind 6.005 Personen met een bijstandsuitkering

Omschrijving
Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Bron: CBS - reintegratiemonitor

Gebied	2018	2019	2020	2021
Drenthe	368,50	351,60	397,50	360,40
Westerveld	189,20	186,10	269,60	211,60

Ind 6.006 Lopende re-integratievoorzieningen

Omschrijving
Het aantal reintegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Bron: CBS - reintegratiemonitor

Gebied	2019	2020	2021	2022
Drenthe	249,40	244,60	242,30	234,60
Westerveld	113,60	122,50	110,30	95,90

Ind 6.007 Jongeren met jeugdhulp

Omschrijving
Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven zijn in de Jeugdwet (2014) en in natura door de zorgaanbieder zijn geleverd. PGB gefinancierde hulp en zorg vallen hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Zorg in natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker. In het kader van de jeugdzorg betekent dit dat de hulp rechtstreeks door de gemeente wordt vergoed. Persoonsgebonden budget (PGB)is een geldbedrag waarmee de zorggebruiker zelf zorg, begeleiding, hulp, hulpmiddelen of voorzieningen in kan kopen. Deze wordt verstrekt via de Sociale Verzekeringsbank (SVB) maar is ook afkomstig van de gemeente.

Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

Gebied	2019	2020	2021	2022
Drenthe	13,80 %	13,30 %	14,10 %	13,60 %
Westerveld	13,00 %	12,60 %	13,50 %	12,60 %

Ind 6.008 Jongeren met jeugdbescherming

Omschrijving

Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

Gebied	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Drenthe	1,20 %	1,20 %	1,30 %	1,20 %
Westerveld	0,80 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %

Ind 6.009 Jongeren met jeugdreclassering

Omschrijving

Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

Gebied	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Drenthe	0,50 %	0,40 %	0,40 %	0,40 %
Westerveld	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,40 %

Ind 6.010 Cliënten met een maatwerkarrangement WMO

Omschrijving

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Bron: CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo

Gebied	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Drenthe	781,00	752,00	756,00	666,00
Westerveld	680,00	700,00	680,00	670,00

Wat willen we bereiken?

Samenhang, verbondenheid en inclusiviteit voor onze inwoners

Om de samenhang, de verbondenheid en het welzijn in de gemeente in stand te houden en waar nodig te verbeteren, sluiten we enerzijds aan bij de ondersteunings- en zorgbehoeften van inwoners en zetten we anderzijds in op positieve gezondheid en preventie. Onder het motto 'iedereen doet mee' streven we naar een inclusieve samenleving. Regie over eigen leven is daarbij het uitgangspunt.

Doel

6.1 Onder het motto 'iedereen doet mee' werken we aan een inclusieve samenleving. Regie over eigen leven is daarbij het uitgangspunt

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 6.1.1 Woonzorgvisie

Omschrijving

Ouderenbeleid, eenzaamheid, wonen, zorg, welzijn en preventie zijn de thema's van de in 2023 vastgestelde maatschappelijke visie en worden concreet uitgewerkt in de maatschappelijke agenda. Daarnaast wordt in 2024 de woonzorgvisie ter vaststelling aangeboden aan de raad met daarin aandacht voor wonen, welzijn en zorg.

Actie 6.1.3 Decentralisatie beschermd wonen

Omschrijving

Gedurende 2024 bereiden we de decentralisatie van beschermd wonen voor door beleidsontwikkeling en implementatie van de uitvoering. Op 1 januari 2025 moet de toegang tot beschermd wonen lokaal gerealiseerd zijn.

Actie 6.1.4 Ouderen en jongeren verbinden door maatschappelijke stages

Omschrijving

We gaan dit in 2024 aanjagen en stimuleren door overleg en wijziging van de opdrachtverlening en jaarplannen 2025 aan onze subsidiepartners zoals WMW, cultuurorganisaties, beweegcoaches etc.

Actie 6.1.5 Kinderarmoede

Omschrijving

In 2024 onderzoeken we de meerwaarde van het aanbod van de stichting Stop de Kinderarmoede en stellen we de raad in kennis van het onderzoek.

Wat mag het kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie					
Lasten	3.706	2.376	2.341	2.215	2.214
Baten	370	227	227	166	166
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**-3.337**	**-2.148**	**-2.114**	**-2.048**	**-2.048**
6.2 Wijkteams					
Lasten	538	1.756	1.756	1.756	1.756
Totaal 6.2 Wijkteams	**-538**	**-1.756**	**-1.756**	**-1.756**	**-1.756**
6.3 Inkomensregelingen					
Lasten	5.323	4.960	4.960	4.960	4.960
Baten	3.606	3.606	3.606	3.606	3.606
Totaal 6.3 Inkomensregelingen	**-1.717**	**-1.354**	**-1.354**	**-1.354**	**-1.354**
6.4 Begeleide participatie					
Lasten	3.473	3.628	3.627	3.592	3.491
Totaal 6.4 Begeleide participatie	**-3.473**	**-3.628**	**-3.627**	**-3.592**	**-3.491**
6.5 Arbeidsparticipatie					
Lasten	946	980	974	989	989
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie	**-946**	**-980**	**-974**	**-989**	**-989**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)					
Lasten	1.153	808	808	809	809
Baten	111	111	219	222	222
Totaal 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**-1.043**	**-697**	**-589**	**-587**	**-587**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+					
Lasten	207	0	0	0	0
Totaal 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	**-207**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)					
Lasten	2.105	2.182	2.260	2.378	2.378
Totaal 6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	**-2.105**	**-2.182**	**-2.260**	**-2.378**	**-2.378**
6.71B Begeleiding (WMO)					
Lasten	1.102	1.102	1.102	1.102	1.102

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Totaal 6.71B Begeleiding (WMO)	**-1.102**	**-1.102**	**-1.102**	**-1.102**	**-1.102**
6.71C Dagbesteding (WMO)					
Lasten	690	690	690	690	690
Totaal 6.71C Dagbesteding (WMO)	**-690**	**-690**	**-690**	**-690**	**-690**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-					
Lasten	0	0	0	0	0
Totaal 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.72A Jeugdhulp begeleiding					
Lasten	1.551	1.612	1.467	1.244	1.241
Totaal 6.72A Jeugdhulp begeleiding	**-1.551**	**-1.612**	**-1.467**	**-1.244**	**-1.241**
6.72B Jeugdhulp behandeling					
Lasten	254	244	217	195	195
Totaal 6.72B Jeugdhulp behandeling	**-254**	**-244**	**-217**	**-195**	**-195**
6.72C Jeugdhulp dagbesteding					
Lasten	102	98	87	78	78
Totaal 6.72C Jeugdhulp dagbesteding	**-102**	**-98**	**-87**	**-78**	**-78**
6.73A Pleegzorg					
Lasten	284	273	242	217	217
Totaal 6.73A Pleegzorg	**-284**	**-273**	**-242**	**-217**	**-217**
6.73B Gezinsgericht					
Lasten	434	416	369	332	332
Totaal 6.73B Gezinsgericht	**-434**	**-416**	**-369**	**-332**	**-332**
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig					
Lasten	4	4	3	3	3
Totaal 6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	**-4**	**-4**	**-3**	**-3**	**-3**
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf					
Lasten	872	837	742	667	667

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Totaal 6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	**-872**	**-837**	**-742**	**-667**	**-667**
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf					
Lasten	603	579	513	461	461
Totaal 6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	**-603**	**-579**	**-513**	**-461**	**-461**
6.81 Geëscaleerde zorg 18+					
Baten	0	250	250	250	250
Totaal 6.81 Geëscaleerde zorg 18+	**0**	**250**	**250**	**250**	**250**
6.81A Beschermd wonen (WMO)					
Baten	0	0	0	0	0
Totaal 6.81A Beschermd wonen (WMO)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.82 Geëscaleerde zorg 18-					
Lasten	0	0	0	0	0
Totaal 6.82 Geëscaleerde zorg 18-	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.82A Jeugdbescherming					
Lasten	418	393	384	384	384
Totaal 6.82A Jeugdbescherming	**-418**	**-393**	**-384**	**-384**	**-384**
6.82B Jeugdreclassering					
Lasten	54	54	53	53	53
Totaal 6.82B Jeugdreclassering	**-54**	**-54**	**-53**	**-53**	**-53**
Totaal programma	**-19.734**	**-18.796**	**-18.293**	**-17.879**	**-17.775**

Mutaties uit het financiële perspectief voor dit programma

Het vastgestelde budget in de 1e Bestuursrapportage vormt het vertrekpunt voor dit programma. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma.

Omschrijving	Besloten	2024	2025	2026	2027
Gerapporteerd saldo Burap 1-2023		**-18.397.538**	**-17.805.673**	**-17.503.944**	**-17.503.383**
Gemeenschappelijke regeling (Reestmond en Publiek Vervoer)	Kadernota	-218.249	-306.521	-329.744	-229.326
Algemene Uitkering (Jeugd en Beschermd Wonen)	Kadernota	136.537	136.537	244.066	246.920
Motie aangenomen bij Kadernota (zwemlessen statushouders)	Meerjaren raming	-27.500	-27.500		
Terugdraaien inflatie	Meerjaren raming	30.800	30.800	30.800	30.800
Verdeling personeelslasten over programma's	Meerjaren raming	-320.400	-320.400	-320.400	-320.400
Subtotaal mutaties		**-398.812**	**-487.084**	**-375.278**	**-272.006**
Saldo in deze begroting		**-18.796.350**	**-18.292.757**	**-17.879.222**	**-17.775.389**

Wijzigingen in deze begroting per taakveld

Deze bovenstaande mutatie is als volgt verwerkt over de taakvelden.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Wijz.begr 2024	Wijz.begr 2025	Wijz.begr 2026	Wijz.begr 2027
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie				
Lasten	-699	-699	-726	-726
Baten	0	0	0	0
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**699**	**699**	**726**	**726**
6.2 Wijkteams				
Lasten	1.218	1.218	1.218	1.218
Totaal 6.2 Wijkteams	**-1.218**	**-1.218**	**-1.218**	**-1.218**
6.3 Inkomensregelingen				
Lasten	160	160	160	160
Baten	0	0	0	0
Totaal 6.3 Inkomensregelingen	**-160**	**-160**	**-160**	**-160**
6.4 Begeleide participatie				
Lasten	213	301	324	223
Totaal 6.4 Begeleide participatie	**-213**	**-301**	**-324**	**-223**
6.5 Arbeidsparticipatie				
Lasten	57	57	57	57
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie	**-57**	**-57**	**-57**	**-57**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)				
Lasten	-207	-207	-207	-206
Baten	0	0	0	0
Totaal 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**207**	**207**	**207**	**206**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+				
Lasten	-207	-207	-207	-207
Totaal 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	**207**	**207**	**207**	**207**
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)				
Lasten	0	0	0	0
Totaal 6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	**0**	**0**	**0**	**0**
6.71B Begeleiding (WMO)				
Lasten	0	0	0	0

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Wijz.begr 2024	Wijz.begr 2025	Wijz.begr 2026	Wijz.begr 2027
Totaal 6.71B Begeleiding (WMO)	**0**	**0**	**0**	**0**
6.71C Dagbesteding (WMO)				
Lasten	0	0	0	0
Totaal 6.71C Dagbesteding (WMO)	**0**	**0**	**0**	**0**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-				
Lasten	0	0	0	0
Totaal 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**0**	**0**	**0**	**0**
6.72A Jeugdhulp begeleiding				
Lasten	113	113	6	3
Totaal 6.72A Jeugdhulp begeleiding	**-113**	**-113**	**-6**	**-3**
6.72B Jeugdhulp behandeling				
Lasten	0	0	0	0
Totaal 6.72B Jeugdhulp behandeling	**0**	**0**	**0**	**0**
6.72C Jeugdhulp dagbesteding				
Lasten	0	0	0	0
Totaal 6.72C Jeugdhulp dagbesteding	**0**	**0**	**0**	**0**
6.73A Pleegzorg				
Lasten	0	0	0	0
Totaal 6.73A Pleegzorg	**0**	**0**	**0**	**0**
6.73B Gezinsgericht				
Lasten	0	0	0	0
Totaal 6.73B Gezinsgericht	**0**	**0**	**0**	**0**
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig				
Lasten	0	0	0	0
Totaal 6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	**0**	**0**	**0**	**0**
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf				
Lasten	0	0	0	0

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Wijz.begr 2024	Wijz.begr 2025	Wijz.begr 2026	Wijz.begr 2027
Totaal 6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	**0**	**0**	**0**	**0**
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf				
Lasten	0	0	0	0
Totaal 6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	**0**	**0**	**0**	**0**
6.81 Geëscaleerde zorg 18+				
Baten	250	250	250	250
Totaal 6.81 Geëscaleerde zorg 18+	**250**	**250**	**250**	**250**
6.82A Jeugdbescherming				
Lasten	0	0	0	0
Totaal 6.82A Jeugdbescherming	**0**	**0**	**0**	**0**
6.82B Jeugdreclassering				
Lasten	0	0	0	0
Totaal 6.82B Jeugdreclassering	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal programma	**-399**	**-487**	**-375**	**-272**

Verbonden partijen

Samen met GGD Drenthe worden activiteiten ontplooid om de gezondheid van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en bevorderen. Reestmond (sociale werkvoorziening) verzorgt de werkvoorziening: het plaatsen van mensen uit de deelnemende gemeenten die zijn aangewezen op aangepast werk. Reestmond bevordert het vinden van passende arbeid zo dicht mogelijk bij de arbeidsmarkt. Publiekvervoer Groningen Drenthe verzorgt het vervoer van WMO-cliënten en het vervoer van leerlingen naar en van school. Dit in samenwerking met de andere (openbare) vervoerssystemen in de provincie Groningen en Drenthe. De bijdragen van de gemeente zijn als volgt:

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6860101 Maatschappelijke initiatieven						
U_43300	Gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	0
Totaal 6860101 Maatschappelijke initiatieven		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
6860103 Algemene voorzieningen Jeugd						
U_43300	Gemeenschappelijke regelingen	-44	-42	-43	-44	-44
Totaal 6860103 Algemene voorzieningen Jeugd		**-44**	**-42**	**-43**	**-44**	**-44**
6860104 Algemene voorzieningen WMO						
U_43300	Gemeenschappelijke regelingen	-15	-14	-15	-15	-15
Totaal 6860104 Algemene voorzieningen WMO		**-15**	**-14**	**-15**	**-15**	**-15**
6860201 Eerstelijnsloket jeugd						
U_43300	Gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	0
Totaal 6860201 Eerstelijnsloket jeugd		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
6860401 Sociale werkvoorziening						
U_43300	Gemeenschappelijke regelingen	-2.411	-2.585	-2.570	-2.535	-2.434
Totaal 6860401 Sociale werkvoorziening		**-2.411**	**-2.585**	**-2.570**	**-2.535**	**-2.434**
6860601 Maatwerkvoorzieningen natura materieel						
U_34142	Publiek vervoer	-14	-15	-15	-16	-16
Totaal 6860601 Maatwerkvoorzieningen natura materieel		**-14**	**-15**	**-15**	**-16**	**-16**
Totaal		**-2.484**	**-2.655**	**-2.643**	**-2.610**	**-2.510**

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Taakvelden

1. Volksgezondheid
2. Riolering
3. Afval
4. Milieubeheer
5. Begraafplaatsen

Ind. 7.001 Hernieuwbare electriciteit

Omschrijving
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit in de gemeente.

Bron: Berekening

Gebied	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Drenthe	19,70 %	22,40 %	32,40 %	44,80 %
Westerveld	11,50 %	13,90 %	19,10 %	22,30 %

Ind 7.002 Omvang huishoudelijk restafval

Omschrijving
Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.

Bron: CBS - Huishoudelijk afval

Gebied	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Drenthe	162,00 kg	154,00 kg	153,00 kg	148,00 kg
Westerveld	163,00 kg	123,00 kg	121,00 kg	127,00 kg

Wat willen we bereiken?

Bewaren, beleven en benutten van het platteland
Met het programma Volksgezondheid en milieu realiseren we een vitale, duurzame en toekomstbestendige fysieke leefomgeving. Het bewaren, beleven en benutten van de waarde van het platteland staan hierbij voorop.
Onze natuur, het (agrarisch) landschap en de dorpen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en versterken elkaar. Met al deze elementen gaan we zorgvuldig om. We zien hierin een actieve rol voor de gemeente.

Doel

7.1 Duurzame landbouw

We streven naar duurzame en toekomstbestendige landbouw.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 7.1.2 Transitiefonds landbouw

Omschrijving
De raad heeft een motie aangenomen om te onderzoeken of er mogelijkheden zijn voor een transitiefonds landbouw. In 2024 zullen we de resultaten van het onderzoek aan de raad aanbieden.

Doel

7.2 Bevorderen volksgezondheid

We willen de volksgezondheid bevorderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 7.2.1 Maatschappelijke visie preventie- en ouderenbeleid

Omschrijving
In 2024 worden de Maatschappelijke Agenda's opgesteld. De visie, de ambities en de verschillende uitvoeringsprogramma’s vormen samen onze maatschappelijke agenda.

Doel

7.3 Goed woon- en leefklimaat

We streven naar een goede kwaliteit van het woon- en leefklimaat met oog voor klimaat, milieu, duurzaamheid en biodiversiteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 7.3.1 LAS en LUA

Omschrijving
In 2024 wordt de lokale uitwerking in de vorm van Lokale Adaptatie Strategie (LAS) en Lokale Uitvoeringsagenda (LUA) aangeboden aan de raad.

Actie 7.3.2 Begeleiding transitie Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG)

Omschrijving
Vanuit de gemeente wordt actief input gegeven aan de provincie over de transitie Drents Programma Landelijk Gebied (DPLG). Het programma is en blijft de verantwoordelijkheid van de provincie. Er wordt een verdiepingsslag gemaakt op de eerder ingeleverde 0.5 versie waarbij ook de rol van de gemeente en het gebied meer aandacht krijgen. Bij het opstellen van de volgende versie dient in beeld gebracht te worden wat dit betekent voor de uitvoering vanuit de gemeente.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
7.1 Volksgezondheid					
Lasten	790	820	854	885	915
Totaal 7.1 Volksgezondheid	**-790**	**-820**	**-854**	**-885**	**-915**
7.2 Riolering					
Lasten	2.463	2.433	2.414	2.402	2.446
Baten	2.152	2.152	2.152	2.152	2.152
Totaal 7.2 Riolering	**-311**	**-281**	**-262**	**-251**	**-294**
7.3 Afval					
Lasten	2.769	2.535	2.669	2.668	2.668
Baten	3.132	3.111	3.111	3.111	3.111
Totaal 7.3 Afval	**364**	**577**	**442**	**443**	**443**
7.4 Milieubeheer					
Lasten	567	324	184	184	184
Baten	0	0	0	0	0
Totaal 7.4 Milieubeheer	**-567**	**-324**	**-184**	**-184**	**-184**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria					
Lasten	459	453	448	448	448
Baten	354	365	365	365	365
Totaal 7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**-105**	**-88**	**-82**	**-83**	**-83**
Totaal programma 7	**-1.408**	**-936**	**-940**	**-959**	**-1.032**

Mutaties uit het financiële perspectief voor dit programma

Het vastgestelde budget in de 1e Bestuursrapportage vormt het vertrekpunt voor dit programma. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma.

Omschrijving	Besloten	2024	2025	2026	2027
Gerapporteerd saldo Burap 1-2023		-790.825	-1.107.758	-1.172.634	-1.033.252
Indextie leges (begraafrechten)	Kadernota	11.330	11.330	11.330	11.330
Gemeenschappelijke regeling (GGD Drenthe)	Kadernota	-44.770	-56.458	-65.522	-95.554
Terugdraaien inflatie	Meerjarenraming	23.000	23.000	23.000	23.000
Technische correcties	Meerjarenraming	-231.164	93.432	148.443	-34.028
Verdeling personeelslasten over programma's	Meerjarenraming	96.200	96.200	96.200	96.200
Subtotaal mutaties		**-145.404**	**167.504**	**213.451**	**948**
Saldo in deze begroting		**-936.229**	**-940.254**	**-959.183**	**-1.032.304**

Wijzigingen in deze begroting per taakveld
Deze bovenstaande mutatie is als volgt verwerkt over de taakvelden.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Wijz.begr 2024	Wijz.begr 2025	Wijz.begr 2026	Wijz.begr 2027
7.1 Volksgezondheid				
Lasten	35	47	56	86
Totaal 7.1 Volksgezondheid	**-35**	**-47**	**-56**	**-86**
7.2 Riolering				
Lasten	274	-55	-110	72
Baten	0	0	0	0
Totaal 7.2 Riolering	**-274**	**55**	**110**	**-72**
7.3 Afval				
Lasten	-211	-77	-77	-77
Baten	-50	-50	-50	-50
Totaal 7.3 Afval	**161**	**27**	**27**	**27**
7.4 Milieubeheer				
Lasten	21	-109	-109	-109
Totaal 7.4 Milieubeheer	**-21**	**109**	**109**	**109**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria				
Lasten	-12	-12	-12	-12
Baten	11	11	11	11
Totaal 7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**24**	**24**	**24**	**24**
Totaal programma	**-145**	**168**	**213**	**1**

Betrokkenheid Verbonden partijen

Door deelname met aandelen in het Regionaal Orgaan Verwijdering Afvalstoffen (ROVA) kan de gemeente gebruik maken van de aangeboden diensten.
Samen met GGD Drenthe worden activiteiten ontplooid om de gezondheid van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, te beschermen en te bevorderen. De bijdragen van de gemeente zijn als volgt:

Bedragen x €1.000

Kosten Verbonden partijen	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6870101 Jeugdgezondheidszorg	**-473**	**-522**	**-550**	**-574**	**-604**
6870102 Algemene gezondheidszorg	**-194**	**-182**	**-189**	**-195**	**-195**
6870201 Rioleringzorg beheer	**-5**	**-5**	**-5**	**-5**	**-5**
6870202 Rioleringzorg nieuw Waterplan	**-19**	**-9**	**-61**	**-54**	**-9**
6870303 Afvalbrengstation Havelte	**-183**	**-201**	**-201**	**-201**	**-201**
Totaal	**-873**	**-919**	**-1.005**	**-1.029**	**-1.014**

Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Taakvelden

1. Ruimtelijke Ordening
2. Grondexploitatie
3. Wonen en bouwen

Ind 8.001 Demografische druk

Omschrijving
Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.

Bron: CBS Bevolkingsstatistiek

Gebied	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Drenthe	80,30 %	80,60 %	80,90 %	81,20 %
Westerveld	87,60 %	89,40 %	89,40 %	90,80 %

Ind 8.002 Gemeentelijk woonlasten eenpersoonshuishoudens

Omschrijving
Som van de gemiddeld betaalde ozb op basis van de gemiddelde woz-waarde van woningen in de gemeente plus reinigingsheffing plus rioolheffing minus eventuele heffingskorting.

Bron: COELO - Atlas lokale lasten

Gebied	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Drenthe	663,00	697,00	721,00	810,00
Westerveld	563,00	601,00	677,00	778,00

Ind 8.003 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens

Omschrijving
Som van de gemiddeld betaalde ozb op basis van de gemiddelde woz-waarde van woningen in de gemeente plus reinigingsheffing plus rioolheffing minus eventuele heffingskorting.

Bron: COELO - Atlas lokale lasten

Gebied	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Drenthe	714,00	748,00	771,00	860,00
Westerveld	641,00	683,00	752,00	858,00

Ind 8.004 Gemiddelde WOZ waarde (€ 1.000)

Omschrijving
De WOZ-waarde van alle woningen. Alle verblijfsobjecten in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) met minimaal een woonfunctie en eventueel een of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt.

Bron: CBS - Waarde onroerende zaken

Gebied	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Drenthe	215,00	230,00	255,00	295,00
Westerveld	288,00	304,00	326,00	375,00

Ind 8.005 Nieuw gebouwde woningen

Omschrijving
Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.

Bron: Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research

Gebied	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Drenthe	7,10	6,50	7,80	6,40
Westerveld	0,70	0,00	3,00	20,70

Wat willen we bereiken?

Tekort aan woningen oplossen
*Westerveld is een aantrekkelijk*e woongemeente. We stimuleren inwoners op het gebied van verduurzaming en levensloopbestendigheid van woningen. De invoering van de Omgevingswet is deze bestuursperiode van groot belang. We zetten krachtig in op het uitvoeren ervan. Per deelgebied van de gemeente is er een omgevingsplan, passend bij de omgeving en ruimte biedend voor de diverse belangen. De wet kent niet alleen inhoudelijk vergaande veranderingen, maar betekent ook een omslag in onze rol en houding.

Doel

8.1 Realiseren 1.000 woningen voor 2030

Het is onze ambitie om 1.000 nieuwe woningen voor 2030 te realiseren. We willen dat de planvorming hiervoor deze collegeperiode klaar is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 8.1.1 Woonvisie

Omschrijving
In 2024 worden diverse beleidsaanpassingen uit de Woonvisie, zoals de woonzorgvisie, het ruimtelijke afwegingskader inbreidingslocaties 4 voorzieningendorpen en ruimte voor ruimte voorgesteld aan uw raad.

Actie 8.1.2 Planologische realisatie van 200 woningen

Omschrijving
In 2024 zullen procedures voor diverse woonprojecten worden doorlopen zodat eind 2024 de planologische realisatie van in totaal 200 woningen gereed is.

Actie 8.1.3 Huurwoningen

Omschrijving
We onderzoeken in 2024 of de gemeente in eigen beheer huurwoningen kan realiseren en bieden dit onderzoek aan de raad aan.

Actie 8.1.4 Flexwoningen

Omschrijving
We stellen in 2024 samen met Actium een plan van aanpak op voor de locatie Diever. De locaties Dwingeloo en Vledder-Noord worden in 2024, als totale ontwikkeling, ondergebracht in het reguliere woonprogramma.

Actie 8.1.5 Hofwoningen

Omschrijving
In 2024 worden middels de woonzorgvisie de uitkomsten van het onderzoek naar Hofwoningen gedeeld met uw raad.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
8.1 Ruimte en leefomgeving					
Lasten	948	707	707	707	707
Baten	20	21	21	21	21
Totaal 8.1 Ruimte en leefomgeving	**-928**	**-687**	**-687**	**-687**	**-687**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)					
Lasten	2.834	1.756	940	69	0
Baten	2.834	1.756	940	69	0
Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
8.3 Wonen en bouwen					
Lasten	1.542	2.308	2.157	2.173	2.189
Baten	426	515	515	440	440
Totaal 8.3 Wonen en bouwen	**-1.116**	**-1.793**	**-1.642**	**-1.733**	**-1.749**
Totaal programma 8	**-2.044**	**-2.480**	**-2.329**	**-2.420**	**-2.436**

Mutaties uit het financiële perspectief voor dit programma

Het vastgestelde budget in de 1e Bestuursrapportage vormt het vertrekpunt voor dit programma. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma.

Omschrijving	Besloten	2024	2025	2026	2027
Gerapporteerd saldo Burap 1-2023		**-1.647.961**	**-1.496.861**	**-1.512.956**	**-1.528.956**
Indexatie leges (bestemmingsplannen)	Kadernota	640	640	640	640
Gemeenschappelijke regeling (RUD)	Kadernota	-373.980	-373.980	-373.980	-373.980
Terugdraaien inflatie	Meerjarenraming	11.300	11.300	11.300	11.300
Technische correcties	Meerjarenraming	-44.200	-44.200	-44.200	-44.200
Opbrengst omgevingsvergunningen	Meerjarenraming	88.630	88.630	13.630	13.630
Verdeling personeelslasten over programma's	Meerjarenraming	-514.500	-514.500	-514.500	-514.500
Subtotaal mutaties		**-832.110**	**-832.110**	**-907.110**	**-907.110**
Saldo in deze begroting		**-2.480.071**	**-2.328.971**	**-2.420.066**	**-2.436.066**

Wijzigingen in deze begroting per taakveld
Deze bovenstaande mutatie is als volgt verwerkt over de taakvelden.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Wijz.begr 2024	Wijz.begr 2025	Wijz.begr 2026	Wijz.begr 2027
8.1 Ruimte en leefomgeving				
Lasten	199	199	199	199
Baten	1	1	1	1
Totaal 8.1 Ruimte en leefomgeving	**-198**	**-198**	**-198**	**-198**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)				
Lasten	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0
Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	**0**	**0**	**0**	**0**
8.3 Wonen en bouwen				
Lasten	723	723	723	723
Baten	89	89	14	14
Totaal 8.3 Wonen en bouwen	**-634**	**-634**	**-709**	**-709**
Totaal programma	**-832**	**-832**	**-907**	**-907**

Verbonden partijen
De RUD Drenthe draagt zorg voor de uitvoering van alle milieuvergunningen en -meldingen, het milieutoezicht en de handhaving van alle milieuaspecten en advisering op het gebied van milieu. De te betalen bijdrage is als volgt:

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6880301 Handhaving en toezicht						
U_43300	Gemeenschappelijke regelingen	-761	-1.120	-1.138	-1.156	-1.156
Totaal 6880301 Handhaving en toezicht		**-761**	**-1.120**	**-1.138**	**-1.156**	**-1.156**
Totaal programma		**-761**	**-1.120**	**-1.138**	**-1.156**	**-1.156**

Overige programma onderdelen

De presentatie in dit onderdeel sluit aan bij de regelgeving van het BBV.

Overhead

Taakvelden

0.4. Ondersteuning organisatie

Ind 0.001 Formatie (fte per 1.000 inwoners)

Bron: Eigen gegevens

Onderdeel	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Formatie	8,88	8,62	8,40	8,72	9,03

Ind 0.002 Bezetting (fte per 1.000 inwoners)

Bron: Eigen gegevens

Onderdeel	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Bezettiing	8,62	8,48	8,12	8,72	9,03

Ind 0.003 Apparaatskosten (per inwoner)

Bron: Eigen begroting

Gebied	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Westerveld	747,48	769,90	793,60	819,82	893,65

Ind 0.004 Externe inhuur (kosten als % van de totale loonsom + kosten totale inhuur)

Bron: Eigen begroting

Gebied	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Westerveld	21,87	19,44	19,60	4,42	2,80

Ind 0.005 Overhead (als % van de totale lasten)

Bron: Eigen begroting

Gebied	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Westerveld	13,88	15,00	15,51	20,60	19,90

Belangrijkste kaders

Nota reserves en voorzieningen gemeente Westerveld 2020.
Financiële verordening gemeente Westerveld 2023 (artikel 212 Gemeentewet) | Lokale wet- en regelgeving (overheid.nl)

Wat willen we bereiken?

We gaan verder bouwen aan veilige en toekomstbestendige informatievoorziening, waarbij we gebruikmaken van de mogelijkheden die nieuwe technologieën ons bieden.

Doel

O.1 Toekomstbestendige informatievoorziening

Wij streven naar een optimale dienstverlening, met transparantie in beleid, efficiëntie, hulpvaardigheid.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
0.4 Overhead					
Lasten	12.991	12.882	12.838	12.568	12.581
Baten	63	71	71	71	71
Totaal 0.4 Overhead	**-12.928**	**-12.811**	**-12.767**	**-12.497**	**-12.510**
Totaal Overhead	**-12.928**	**-12.811**	**-12.767**	**-12.497**	**-12.510**

Mutaties uit het financiële perspectief voor dit programma

Het vastgestelde budget in de 1e Bestuursrapportage vormt het vertrekpunt voor dit programma. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma.

Omschrijving (x € 1.000)	Besloten	2024	2025	2026	2027
Gerapporteerd saldo Burap 1-2023		**-11.973.421**	**-11.919.391**	**-11.731.945**	**-11.745.599**
Gemeenschappelijke regeling (SCC/ONS)	Kadernota	-194.000	-194.000	-194.000	-194.000
Kapitaallasten (shovel)	Kadernota		-9.600	-9.600	-9.600
Loonontwikkeling CAO 2023	Kadernota	-657.573	-657.573	-657.573	-657.573
Loonontwikkeling CAO 2024	Kadernota	-750.000	-750.000	-750.000	-750.000
Transformatie PPLG	Kadernota	-82.500	-82.500		
Terugdraaien inflatie	Meerjaren raming	36.600	36.600	36.600	36.600
Technische correcties	Meerjaren raming	-127.550	-127.550	-127.550	-127.550
Verdeling personeelslasten onder programma's	Meerjaren raming	937.292	937.292	937.292	937.292
Subtotaal mutaties		**-837.531**	**-847.131**	**-764.631**	**-764.631**
Saldo in deze begroting		**-12.810.952**	**-12.766.522**	**-12.496.576**	**-12.510.230**

Wijzigingen in deze begroting per taakveld

Deze bovenstaande mutatie is als volgt verwerkt over de taakvelden.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Wijz.begr 2024	Wijz.begr 2025	Wijz.begr 2026	Wijz.begr 2027
0.4 Overhead				
Lasten	845	855	772	772
Baten	8	8	8	8
Totaal 0.4 Overhead	**-838**	**-847**	**-765**	**-765**
Totaal programma	**-838**	**-847**	**-765**	**-765**

Betrokkenheid Verbonden partijen

ONS is de partner (in de vorm van een Gemeenschappelijke Bedrijfsvoering) die het technisch beheer ICT, inkoop en de personeels- en salarisadministratie verzorgt. De daarvoor in rekening gebrachte kosten zijn als volgt:

Bedragen x €1.000

Kosten Verbonden partijen	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6800413 Dienstverlening SCCONS	**-1.726**	**-1.920**	**-1.920**	**-1.920**	**-1.920**
Totaal	**-1.726**	**-1.920**	**-1.920**	**-1.920**	**-1.920**

Kosten van overhead als percentage

De kosten voor overhead bestaan uit huisvestingskosten, personeelskosten, kosten voor informatievoorziening en faciliteiten. Deze kosten zijn verantwoord in taakveld 0.4.

Kostensoort	Gewijzigde Begroting 2023	Begroting 2024
Huisvestingskosten	573.600	557.900
Personeel	9.233.800	9.009.200
Informatievoorziening	2.739.400	2.836.700
Faciliteiten	380.800	393.200
Totaal lasten overhead	**12.927.600**	**12.811.000**
Percentage overhead	**20,6%**	**19,9%**

De hier gepresenteerde bedragen zijn exclusief bestuur en griffie. Ze sluiten aan op het taakveld 0.4: Overhead. De personeelskosten worden vooraf op basis van verzamelde uren en verwachte inzet toegerekend aan de programma's. Dat geldt niet voor het budget voor vervanging tijdens ziekte en voor de inhuur van personeel. Die lasten worden verdeeld over de programma's op basis van de realisatie.

Algemene dekkingsmiddelen

Taakvelden

De algemene dekkingsmiddelen worden gevormd uit een aantal structurele niet aan taakvelden gekoppelde inkomsten. Deze dekkingsmiddelen worden van het Rijk (in de vorm van de algemene uitkering), van inwoners (in de vorm van heffingen) dan wel uit beleggingen verkregen.
De verkregen inkomsten vallen onder:
5. Treasury
6. Belastingen
7. Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds
8. Overige baten en lasten

Wat willen we bereiken?

We streven naar kostendekkende tarieven.

Doel

A.1 Kostendekkend maken afvalstoffenheffing

We streven naar een tariefstelling die voor 100% kostendekkend is. De opbrengsten van de afvalstoffenheffing brengen dan evenveel op als de afvalinzameling voor de gemeente kost.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
0.5 Treasury					
Lasten	34	67	77	63	70
Baten	939	884	884	884	884
Totaal 0.5 Treasury	**906**	**817**	**808**	**822**	**815**
0.61 OZB woningen					
Lasten	316	194	194	194	194
Baten	3.152	3.253	3.253	3.253	3.253
Totaal 0.61 OZB woningen	**2.836**	**3.059**	**3.059**	**3.059**	**3.059**
0.62 OZB niet-woningen					
Lasten	0	5	5	5	5
Baten	1.162	1.199	1.199	1.199	1.199
Totaal 0.62 OZB niet-woningen	**1.162**	**1.194**	**1.194**	**1.194**	**1.194**
0.64 Belastingen overig					
Lasten	128	129	129	129	129
Baten	31	31	31	31	31
Totaal 0.64 Belastingen overig	**-98**	**-98**	**-98**	**-98**	**-98**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds					
Baten	40.499	43.475	44.025	40.637	40.129
Totaal 0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	**40.499**	**43.475**	**44.025**	**40.637**	**40.129**
0.8 Overige baten en lasten					
Lasten	0	181	181	181	181
Totaal 0.8 Overige baten en lasten	**0**	**-181**	**-181**	**-181**	**-181**
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**45.305**	**48.266**	**48.806**	**45.432**	**44.916**

Mutaties uit het financiële perspectief voor dit programma

Het vastgestelde budget in de 1e Bestuursrapportage vormt het vertrekpunt voor dit programma. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma.

Omschrijving	Besloten	2024	2025	2026	2027
Gerapporteerd saldo Burap 1-2023		**45.730.639**	**46.150.556**	**43.811.563**	**43.798.363**
Indexatie lokale heffingen (OZB)	Kadernota	138.050	138.050	138.050	138.050
Algemene uitkering (bijstelling n.a.v. meicirculaire 2023)	Kadernota	2.546.758	2.618.758	1.618.229	1.095.375
Inflatie subsidies	Kadernota	-181.000	-181.000	-181.000	-181.000
Technische correcties	Meerjarenraming	-74.123	-25.833	-60.274	-40.079
Verdeling personeelslasten over programma's	Meerjarenraming	105.600	105.600	105.600	105.600
Subtotaal mutaties		**2.535.285**	**2.655.575**	**1.620.605**	**1.117.946**
Saldo in deze begroting		**48.265.924**	**48.806.131**	**45.432.168**	**44.916.309**

Wijzigingen in deze begroting per taakveld

Deze bovenstaande mutatie is als volgt verwerkt over de taakvelden.

Bedragen x €1.000

Exploitatie			Wijz.begr 2024	Wijz.begr 2025	Wijz.begr 2026	Wijz.begr 2027
0.5 Treasury						
Lasten			74	66	60	40
Baten			0	0	0	0
Totaal 0.5 Treasury			**-74**	**-66**	**-60**	**-40**
0.61 OZB woningen						
Lasten			-112	-112	-112	-112
Baten			101	101	101	101
Totaal 0.61 OZB woningen			**213**	**213**	**213**	**213**
0.62 OZB niet-woningen						
Lasten			5	5	5	5
Baten			37	37	37	37
Totaal 0.62 OZB niet-woningen			**32**	**32**	**32**	**32**
0.64 Belastingen overig						
Lasten			1	1	1	1
Baten			0	0	0	0
Totaal 0.64 Belastingen overig			**-1**	**-1**	**-1**	**-1**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds						
Baten			2.547	2.659	1.618	1.095
Totaal 0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds			**2.547**	**2.659**	**1.618**	**1.095**
0.8 Overige baten en lasten						
Lasten			181	181	181	181
Totaal 0.8 Overige baten en lasten			**-181**	**-181**	**-181**	**-181**
Totaal programma			**2.535**	**2.656**	**1.621**	**1.118**

Overzicht baten algemene dekkingsmiddelen, bedragen x € 1.000.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
0.5 Treasury					
6800501 Resultaat financieringsmiddelen	7	7	7	7	7
6800502 Beleggingen	146	91	91	91	91
6800503 Beleggingen nutsbedrijven	786	786	786	786	786
Totaal 0.5 Treasury	**939**	**884**	**884**	**884**	**884**
0.61 OZB woningen					
6800612 Onroerend zaakbelasting eigenaren Woningen	3.152	3.253	3.253	3.253	3.253
Totaal 0.61 OZB woningen	**3.152**	**3.253**	**3.253**	**3.253**	**3.253**
0.62 OZB niet-woningen					
6800622 Onroerend zaakbelasting gebruikers nietwoningen	387	400	400	400	400
6800623 Onroerend zaakbelasting eigenaren nietwoningen	775	799	799	799	799
Totaal 0.62 OZB niet-woningen	**1.162**	**1.199**	**1.199**	**1.199**	**1.199**
0.64 Belastingen overig					
6800641 Inningskosten belastingen	29	29	29	29	29
6800642 Kwijtschelding belastingen	2	2	2	2	2
Totaal 0.64 Belastingen overig	**31**	**31**	**31**	**31**	**31**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds					
6800701 Algemene uitkering	37.333	40.633	41.301	38.026	37.644
6800702 Integratie Uitkering Sociaal Domein	3.166	2.842	2.724	2.612	2.485
Totaal 0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	**40.499**	**43.475**	**44.025**	**40.637**	**40.129**

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Totaal baten algemene dekkingsmiddelen	**45.783**	**48.843**	**49.392**	**46.005**	**45.496**

Baten Overige dekkingsmiddelen

Deze inkomsten zijn gepresenteerd onder programma 3: Economie.

Bedragen x €1.000

Baten Forensen- en toeristenbelasting		Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6830404 Forensenbelasting						
I_22230	Forensenbelasting	958	989	989	989	989
Totaal 6830404 Forensenbelasting		**958**	**989**	**989**	**989**	**989**
6830405 Toeristenbelasting						
I_22100	Belastingopbrengsten	1.169	1.207	1.207	1.207	1.207
Totaal 6830405 Toeristenbelasting		**1.169**	**1.207**	**1.207**	**1.207**	**1.207**
Totaal baten forensen- en toeristenbelasting		**2.127**	**2.195**	**2.195**	**2.195**	**2.195**

Paragraaf A Lokale heffingen

Inleiding

De paragraaf lokale heffingen beschrijft de geraamde inkomsten en het beleid. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de diverse heffingen, de lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid. Hierbij komen de volgende belastingen, heffingen en leges aan bod:

- Onroerende zaakbelastingen
- Toeristenbelasting
- Forensenbelasting
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing
- Leges
- Lijkbezorgingsrechten

Geraamde inkomsten

In deze tabel wordt uitgegaan van de inkomsten uit de lokale heffingen, waarbij de kosten die de gemeente hiervoor moet maken niet zijn meegenomen.

Belasting en heffingen (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Verschil
Belastingen				
OZB gebruikers niet-woningen	391	387	400	13
OZB eigenaren niet-woningen	773	775	799	24
OZB eigenaren woningen	2.858	3.152	3.253	101
Toeristenbelasting	1.322	1.169	1.207	38
Forensenbelasting	939	958	989	31
Heffingen				
Rioolheffing	2.098	2.152	2.152	-
Afvalstoffenheffing	2.478	2.802	2.831	29
Leges				
Leges burgerzaken	227	278	287	9
Leges markten	15	14	14	-
Leges lijkbezorgingsrechten	313	272	365	93
Leges bestemmingsplannen	60	20	21	1
Leges vergunningen	567	426	515	89
Totaal	**12.041**	**12.405**	**12.833**	**428**

De opbrengsten van de belastingen en leges stijgen met de inflatiecorrectie van het HCPI (maart 2023) zoals is voorgesteld in de 1e Bestuursrapportage 2023, hetgeen ook in de tarieven zal worden verdisconteerd. Deze inflatiecorrectie bedraagt 3,2%.
Bij de leges lijkbezorgingsrechten is het voordelige verschil van € 82.000 dat gerapporteerd is bij de Jaarstukken 2022 structureel verwerkt. Bij de leges vergunningen is ook een extra bedrag opgenomen van € 75.000 op basis van de hoogte van de opbrengsten van vorige jaren.
De opbrengsten rioolheffing zullen niet stijgen aangezien het een gesloten model is en het saldo opgevangen kan worden in de daarvoor bestemde voorziening.

Belastingen

De gemeente Westerveld kent een drietal belastingen:

- Onroerende zaakbelastingen
- Toeristenbelasting
- Forensenbelasting

Kenmerkend aan belastingen is dat er geen direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. Met andere woorden: de burger draagt bij aan de algemene kas van de gemeente, waaruit een deel van de uitgaven betaald worden.

Onroerende zaakbelastingen

Beleid

Het percentage voor de OZB-tarieven wordt berekend door de gewenste OZB-opbrengst te delen door de nieuwe modelwaarden. Bij de tariefberekening wordt de OZB-opbrengst met een inflatiecorrectie van 3,2% ten opzichte van het vorig jaar verhoogd. De gemeenteraad is vrij in het bepalen van de hoogte van de tarieven. Voor het bepalen van het tarief zijn de inkomsten uit de OZB en de (verwachte) WOZ-waarden van de onroerende zaken binnen de gemeente van belang. De inkomsten uit de OZB zijn voor 2024 geraamd op € 4.452.000. De waardeontwikkeling van de woningen en de niet-woningen zijn bij de tariefbepaling meegenomen.
Het voordeel voor de inwoner door de lagere heffing voor de afvalverwerking wordt meegenomen in een extra stijging van de opbrengsten OZB. De lasten voor de inwoner nemen daardoor niet meer toe.

Tarieven

In onderstaande tabel staat een overzicht van de OZB-tarieven voor drie jaren. De hoogte van de OZB op de aanslag wordt bepaald door het percentage te vermenigvuldigen met de WOZ-waarde die voor een onroerende zaak is vastgesteld.

Tarieven Onroerende Zaakbelasting	Tarief 2022	Tarief 2023	Tarief 2024
OZB eigenaar woningen, in percentage van de WOZ-waarde	0,1113	0,1010	0,0945%
OZB eigenaar niet-woningen, in percentage van de WOZ-waarde	0,1835	0,1945	0,1947%
OZB gebruiker niet-woningen, in percentage van de WOZ-waarde	0,1214	0,1287	0,1293%

Toeristenbelasting

Beleid

De afgelopen jaren heeft de gemeente geïnvesteerd om de publieke ruimte in Westerveld te verbeteren in de vorm van goede faciliteiten voor (dag)toerisme, die bijdragen aan een optimale beleving van de recreant.
Met ingang van het jaar 2022 is er sprake van tariefdifferentiatie. Voor 2024 is conform de 1e Bestuursrapportage 2023 een indexatie van 3,2% toegepast. Voor kampeerplaatsen en groepsaccommodaties geldt het komende jaar het lage tarief van € 1,35 per persoon per nacht. Bij de overige accommodatievormen wordt het tarief van € 1,90 per persoon per nacht gehanteerd. Daarnaast zijn personen tot en met de leeftijd van 12 jaar vrijgesteld.

Kostendekkendheid

Van kostendekkendheid is geen sprake. De opbrengst toeristenbelasting betreft een algemeen dekkingsmiddel. De gemeenteraad is vrij in het bepalen van de hoogte van de tarieven. De inkomsten uit de Toeristenbelasting zijn voor 2024 geraamd op € 1.207.000.

Tarieven

Tarieven toeristenbelasting	Tarief 2022	Tarief 2023	Tarief 2024
Toeristenbelasting per nacht tarief in €	1,35	n.v.t.	n.v.t.
Toeristenbelasting (hoog) per nacht tarief in €	n.v.t.	1,80	1,90
Toeristenbelasting (laag) per nacht tarief in €	n.v.t.	1,30	1,35

Forensenbelasting

Beleid

Voor de forensenbelasting wordt een heffingsgrondslag gehanteerd naar brandverzekerde waarde, of als die niet bekend is, naar de geschatte herbouwwaarde van het object. Deze heffingsgrondslag staat behoudens wijzigingen aan het opstal vast tot en met 31 december 2024.

Kostendekkendheid

Van kostendekkendheid is geen sprake. De opbrengst forensenbelasting betreft een algemeen dekkingsmiddel. Uitgangspunt bij de tariefberekening is dat de opbrengst Forensenbelasting met een inflatiecorrectie ten aanzien van het vorig jaar wordt verhoogd. Conform de 1e Bestuursrapportage 2023 is er een indexatie van 3,2% toegepast. Hierdoor zal de geraamde opbrengst in 2024 € 989.000 zijn.

Tarieven

Voor 2024 worden de onderstaande tarieven voorgesteld.

Tarieven forensenbelasting	Tarief 2022	Tarief 2023	Tarief 2024
Forensenbelasting op basis van brandverzekerde waarde, tarief in Euro.			
< 25.000	244,00	249,00	256,00
25.000 - 50.000	411,00	420,00	433,00
50.000 - 100.000	736,00	752,00	776,00
100.000 - 200.000	1.024,00	1.047,00	1.080,00
> 200.000	1.230,00	1.257,00	1.297,00

Bestemmingsbelasting

De gemeente Westerveld kent een tweetal bestemmingsbelastingen:
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht

Kenmerkend aan de bestemmingsbelastingen is dat de opbrengst ervan niet vrij te besteden is, maar dat het ook niet zo is, dat er een volledig aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat (zoals bij retributie).

<u>Rioolheffing</u>
De gemeente draagt zorg voor de afvoer van afvalwater, de afvoer en opslag van hemelwater (regen, sneeuw, hagel) en voor een goed grondwaterpeil. De begrote lasten hiervan worden volledig doorbelast door middel van de rioolheffing. De eigenaar van een perceel is de belastingplichtige betaler. Er wordt een vast bedrag geheven van € 150 per jaar vermeerderd met een percentage van de WOZ-waarde.

Beleid
Wettelijk is bepaald dat rioolheffing niet meer dan kostendekkend mag zijn. De gemeente Westerveld bepaalt haar tarief voor de rioolheffing op basis van de kostendekkendheid. De kosten van het gemeentelijk waterbeheer voor de jaren 2023-2028 zijn vastgelegd in het Watertakenplan 2023-2028.

Kostendekkendheid

Rioolheffing	Letter	Begroting 2023	Begroting 2024	Verschil
Kosten taakveld incl. rente	x	2.204.870	2.172.041	-32.829
Aanwending voorziening vervangingsinvestering	y	-509.770	-431.910	77.860
Netto kosten taakvelden	x-y	1.695.100	1.740.131	45.031
Overhead		253.595	227.100	-26.495
BTW		236.364	229.386	-6.978
Totale kosten	**a**	2.185.059	2.196.617	11.558
Opbrengst heffingen	b	2.148.310	2.148.310	-
Dekkingspercentage voor onttrekking aan de voorzieningen	**b/a**	**98,3%**	**97,8%**	-0.5%
Bijdrage in de exploitatie uit de exploitatievoorziening riolering	c	15.171	48.307	33.136
Dekkingspercentage	**(b+c)/a**	**99,0%**	**100,0%**	+1,0%

Tarieven
Bij de raming voor het tarief is uitgegaan van en gemiddelde stijging van de WOZ-waarden ten opzichte van het huidige jaar.

Berekening tarieven rioolheffing 2024	**Grondslag**	**Tarief**	**Bedrag**
Vast bedrag per object	10.350	150,00	1.552.500
Percentage van de WOZ-waarde	3.813.627.000	0.0156%	595.500
Totale opbrengst rioolheffing			**2.148.000**

Hieronder worden de tarieven rioolheffing voor drie jaren vergeleken.

Tarieven rioolheffing	**Tarief 2022**	**Tarief 2023**	**Tarief 2024**
Eigenaarstarief in €	150,00	150,00	150,00
Percentage van de WOZ-waarde	0,0194%	0,0176%	0,0156%

Afvalstoffenheffing
Afvalstoffenheffing wordt geheven bij alle huishoudens. De gemeente heeft de plicht de huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. Daarom is ieder huishouden verplicht bij te dragen in de kosten van de afvalinzameling. Het maakt daarbij niet uit of mensen wel of geen afval aanbieden.

Beleid
Wettelijk is bepaald dat afvalstoffenheffing niet meer dan kostendekkend mag zijn. De gemeente Westerveld bepaalt haar tarieven voor deze heffingen op basis van de kostendekkendheid. Doordat het boxenmodel later wordt ingevoerd zijn de lasten in 2023 lager dan begroot. Daarnaast zijn de verwerkingskosten van afval lager dan begroot. Bij de Jaarrekening 2023 zal een eventueel voordeel via de bestemming van het resultaat worden toegevoegd aan deze bestemmingsreserve. Het streven naar 100% kostendekkendheid in de periode 2024 t/m 2027 is niet de eerste prioriteit, omdat de beschikbare ruimte wordt ingezet om tot 100% kostendekkendheid te komen. Anders gezegd: de ruimte in de bestemmingsreserve valt in de begrotingsperiode vrij ter dekking van de begroting voor verwerking van afvalstoffen. We hebben de kosten voor de Begroting 2024 voorzichtig geraamd omdat de Rova aangeeft dat de lasten voor de inzameling en verwerking in de toekomst zullen stijgen. Daarnaast is nog onbekend wat de invoering van Diftar (gedifferentieerde tarieven) voor financiële effecten heeft.

Kostendekkendheid

Afvalstoffenheffing	Letter	Begroting 2023	Begroting 2024	Verschil
Kosten taakveld incl. rente		2.659.510	2.534.538	-124.972
Inkomsten taakvelden exclusief heffingen		-737.000	-687.000	50.000
Netto kosten taakvelden		**1.922.510**	**1.847.538**	-74.972
Kwijtschelding		43.700	43.700	-
Overhead		123.960	123.960	-
BTW		455.702	411.085	-44.617
Totale kosten	**a**	2.545.872	2.426.283	-119.589
Opbrengst heffingen	b	2.397.245	2.426.284	29.039
Dekkingspercentage voor onttrekking aan de voorzieningen	**b/a**	**94,2%**	**100%**	**+5.8%**
Bijdrage in de exploitatie uit bestemmingsreserve	c	148.627	0	-148.627
Dekkingspercentage	**(b+c)/a**	**100,0%**	**100,0%**	**0**

Tarieven
In 2024 zal de gemeente Westerveld, na verwachte positieve besluitvorming, overgaan op Diftar, een gedifferentieerde tariefstelling voor het aanbieden van restafval. Er zal sprake zijn van een vast tarief dat ieder huishouden krijgt opgelegd. Daarnaast is er ook een variabel tarief. Dit is gebaseerd op het daadwerkelijke aantal aanbiedingen in de minicontainer of de verzamelcontainer. Echter, op het gebied van de afvalinzameling zijn momenteel nog volop ontwikkelingen gaande. Zodra sprake is van definitieve besluitvorming zal hierop worden teruggekomen bij de vaststelling van de belastingverordening.

Berekening tarieven afvalheffing 2024	Type	Grondslag	Tarief	Bedrag
Vast bedrag per object	Aansluitingen	9.002	224,70	2.022.700
Minicontainer 240 liter	Aanbiedingen	33.296	10,60	352.900
Verzamelcontainer 40 liter	Aanbiedingen	28.191	1,80	50.700
Totale opbrengst afvalstoffen				**2.426.300**

In onderstaande tabel vindt u een overzicht van de afvalstoffenheffing voor drie jaren.

Tarieven afvalstoffen	Tarief 2022	Tarief 2023	Tarief 2024
Afvalstoffenheffing in €			
Eenpersoonshuishouden	159,00	204,00	N.V.T.
Tweepersoonshuishouden	212,00	274,00	N.V.T.
Driepersoonshuishouden	239,00	310,00	N.V.T.
Meer dan driepersoonshuishouden	265,00	340,00	N.V.T.
Recreatiewoning niet permanent bewoond	159,00	204,00	N.V.T.
Extra containergebruik (grijs)	279,00	360,00	N.V.T
Extra containergebruik (groen)	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Extra containergebruik (groen) vanaf extra 2de container	N.V.T.	25,00	25,00
Extra containergebruik (oranje)	N.V.T	N.V.T.	N.V.T.
Extra containergebruik (oranje) vanaf extra 2de container	N.V.T.	N.V.T.	25,00
Vast tarief afvalinzameling	N.V.T.	N.V.T.	224,70
Variabel tarief restafval minicontainer (240 liter)	N.V.T.	N.V.T.	10,60

Variabel tarief restafval verzamelcontainer (40 liter)	N.V.T.	N.V.T.	1,80

Retributies

De gemeente Westerveld kent twee soorten retributies:
- Leges
- Lijkbezorgingsrechten

Kenmerkend aan retributies is dat er een direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. Met andere woorden, retributies zijn vergoedingen die de gemeente vraagt voor verleende diensten of het gebruik van voorzieningen. Retributies mogen maximaal 100% kostendekkend zijn.

Beleid retributies
Voor 2024 wordt alleen een inflatiecorrectie van 3,2 % op de leges van vergunningen en lijkbezorgingsrechten toegepast. Voor de lijkbezorgingsrechten wordt naast deze inflatiecorrectie een structurele verhoging van 2,2% van de opbrengst toegepast ter dekking van extra onderhoudskosten voor de begraafplaatsen. Dit leidt tot een aanpassing van de tarieven met 15% voor de lijkbezorgingsrechten. De opbrengsten en de tarieven voor de overige leges worden niet verhoogd.
Kostendekkendheid van 100% is niet voor alle leges mogelijk, doordat een aantal tarieven wettelijk gemaximeerd zijn. In die gevallen worden de leges vastgesteld op basis van het wettelijke maximale tarief.

Kostendekkendheid (de percentages zijn berekend op exacte bedragen, hieronder staan afgeronde bedragen)

Leges	Begroting 2023			Begroting 2024		
	lasten	baten	dekking	lasten	baten	dekking
Leges Burgerzaken ov.	58	9	15,7%	172	9	5,6%
Leges Eigen Verklaringen	95	12	12,6%	95	12	13,0%
Leges Naturalisaties	23	2	8,8%	23	2	9,1%
Leges Reisdocumenten	102	100	98,4%	106	103	97,6%
Leges Rijbewijzen	132	110	83,6%	181	114	62,6%
Leges Uittreksel GBA	6	5	90,9%	6	5	90,9%
Leges Verbintenissen	42	38	90,9%	43	39	90,9%
Leges VOG	8	7	90,9%	8	7	90,9%
Subtotaal burgerzaken	**463**	**283**	**61,1%**	**634**	**292**	**46,0%**
Leges bestemmingsplannen	240	20	8,3%	392	21	5,3%
Leges vergunningen	1.169	426	36,4%	1.880	515	27,4%
Leges markten	68	14	20,6%	82	14	17,7%
Lijkbezorgingsrechten	426	272	63,9%	453	365	80,7%
Totaal Leges	**2.366**	**1.015**	**42,9%**	**3.441**	**1.207**	**35,1%**

Voor bestemmingsplannen geldt dat deze over het algemeen op initiatief van de gemeente worden opgesteld of gewijzigd. Slechts in enkele gevallen gebeurt dit op verzoek van een inwoner of andere belanghebbende en alleen in die gevallen is er sprake van een opbrengst. Dit verklaart het lage dekkingspercentage. Daarbij heeft de invoering van de Omgevingswet gevolgen voor de inkomsten uit leges. In 2024 zullen minder leges geheven worden, omdat meer activiteiten vergunningsvrij worden. Als de gemeente hetzelfde niveau van naleving wil houden, zal meer toezicht en handhaving nodig zijn. De activiteiten die met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vergunningsvrij worden, vallen niet precies samen met de huidige categorieën van legesplichtige vergunningen. Daardoor kunnen we nog niet berekenen wat de kostentoename zal zijn. Een andere onvoorzienbare factor is de hoeveelheid inspanningen die nodig is om de resterende vergunningen te verlenen.

Aanduiding lokale lastendruk

In het onderstaande overzicht wordt een vergelijking gemaakt van de woonlasten in Westerveld met enkele omliggende gemeenten op basis van de tarieven van 2023. Onder gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een gemeente betaalt aan OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Bij de interpretatie moet de nodige voorzichtigheid in acht worden genomen, omdat slechts een aantal categorieën belastingplichtigen met elkaar wordt vergeleken en er verschillende heffingsmethodieken voor de rioolheffing worden gehanteerd. Tevens merken wij op dat niet elke gemeente hetzelfde dekkingspercentage voor rioolheffing en afvalstoffenheffing hanteert.

Gemeente	**Westerveld**	**De Wolden**	**Meppel**	**Midden Drenthe**	**Steenwijkerland**	**Weststellingwerf**
Gemiddelde woningwaarde	326.000	325.000	249.000	265.000	270.000	259.000
Eenpersoonshuishouden						
OZB-woningen	329	288	336	319	257	291
Afvalstoffenheffing	204	152	212	184	221	193
Rioolheffing	207	211	177	239	203	191
Totale woonlasten	**740**	**651**	**725**	**741**	**681**	**675**
Meerpersoonshuishouden						
OZB-woningen	329	288	336	319	257	291
Afvalstoffenheffing	274	199	212	206	238	290
Rioolheffing	207	234	177	239	203	191
Totale woonlasten	**810**	**721**	**725**	**764**	**698**	**772**

Bronnen: Atlas van de lokale lasten (www.coelo.nl) gebaseerd op de gemiddelde WOZ-waarde woningen in de gemeente Westerveld (€ 326.000)

Kwijtscheldingbeleid

Westerveld hanteert als kwijtscheldingsnorm 100% van de bijstandsuitkering. Voor gepensioneerden geldt 100% van de AOW-norm. Westerveld maakt daarmee, net als in het overgrote deel van de andere gemeenten in Nederland, gebruik van het recht dat lokale overheden hebben om de landelijke norm van 90% van het bijstandsniveau te verhogen tot maximaal 100% van die norm. Dit houdt in dat als men onder de norm komt, men in aanmerking komt voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Kwijtschelding kan worden verleend op afvalstoffenheffing en in uitzonderlijke gevallen op de OZB en rioolheffing. Door toepassing van de Uitvoeringsregeling komen eigenaren van onroerende zaken in de meeste gevallen niet in aanmerking voor kwijtschelding vanwege aanwezig vermogen, onder andere doordat de overwaarde van een woning moet worden aangemerkt als vermogen. Indien er dus geen sprake is van overwaarde kan kwijtschelding worden verleend.

Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre gemeentelijke risico's kunnen worden afgedekt door weerstandscapaciteit. Deze paragraaf beschrijft de risico's die de bedrijfsvoering van de gemeente in gevaar kunnen brengen. Voldoende weerstandsvermogen voorkomt dat een financiële tegenvaller ons direct dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvermogen is voldoende als financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden. Daarvoor zetten we weerstandscapaciteit en risico's tegen elkaar af.

Risicobeheersing

Met het principe van integraal management is het sturen op risico's een vast onderdeel van de bedrijfsvoering. Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de relatie gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's, de bijbehorende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen deze componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

Ratio weerstandsvermogen =	**Beschikbare weerstandscapaciteit (A) / Benodigde weerstandcapaciteit (B)**

Wij streven naar een weerstandsvermogen dat ten minste voldoende is. Dit vereist een ratio weerstandsvermogen dat gelijk is of hoger is dan 1,0.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	**> 2.0**	**uitstekend**
B	1,4 - 2,0	ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	voldoende
D	0,8 - 1,0	matig
E	0,6 - 0,8	onvoldoende
F	<0,6	ruim onvoldoende

Weerstandscapaciteit betreft alle middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken zonder dat aanpassingen nodig zijn in de begroting en het beleid.

Inventarisatie van risico's (benodigde weerstandscapaciteit)

Een risico is de kans dat een mogelijke gebeurtenis zich voordoet met een negatieve impact voor de organisatie. Om risico's te kwantificeren dienen zowel de kans op als de impact van het risico te worden bepaald. De niet-financiële risico's, zoals imagoschade, worden niet gekwantificeerd. In de programmabegroting en de jaarrekening wordt de risico-inventarisatie geactualiseerd.

1. Overige verstrekte leningen
De gemeente heeft leningen verstrekt in het kader van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN). Het risico bestaat dat de leningen oninbaar worden. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 30%.

2. Gewaarborgde leningen
Voor tien instellingen binnen de gemeentegrenzen heeft de gemeente een financiële borgstelling afgegeven. Dit betekent dat wanneer de instelling zelf niet aan haar aflossingsverplichting kan voldoen, de gemeente hiervoor zorg moet dragen. De kans dat dit zich voordoet, schatten wij in op 10%.

3. Garantstelling WSW-achtervang
De gemeente is door middel van een garantstelling verbonden aan de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Mocht een woningbouwvereniging niet aan haar financiële verplichtingen kunnen voldoen, dan zal zij eerst de WSW aanspreken. Wanneer blijkt dat de WSW onvoldoende financiële middelen heeft, worden andere woningbouwverenigingen aangesproken en tenslotte kan de gemeente worden aangesproken. Het vastgoed fungeert in deze situatie als onderpand. Actium is de grootste woningbouwvereniging die actief is binnen de gemeente Westerveld. Actium beschikt over circa 16.000 woningen die verspreid zijn over verschillende gemeenten. In de gemeente Westerveld zijn ongeveer 1.600 woningen (10%) in het bezit van Actium. Naast Actium is woningcorporatie Woonconcept vertegenwoordigd binnen de gemeente. Zij verhuurt één wooncomplex aan een instelling, bestaande uit circa 20 woningen. Op basis daarvan schatten wij dat maximaal 10% opeisbaar is. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 10%.

4. Exploitatie lasten
De exploitatie is realistisch begroot. Er wordt op onderdelen een inspanning gevraagd. Dat is zorgvuldig afgewogen. Het risico is dat er meer wordt uitgegeven dan begroot. We schatten het risico in op 0,5% van de totale lasten. Dat komt neer op een bedrag van circa € 325.000. De kans daarop schatten wij in op 30%.

5. Algemene uitkering Gemeentefonds
In 2024 ontvangt de gemeente bijna € 41 miljoen uit het Gemeentefonds. De rijksoverheid kijkt bij de verdeling van het Gemeentefonds onder andere naar het aantal inwoners, jongeren en uitkeringsgerechtigden, de oppervlakte van de gemeente en de grootte van de watergebieden. Bij de circulaires in mei en september kan het voorkomen dat er wijzigingen zijn in de hoogte van de algemene uitkering. De grootste negatieve bijstelling in de afgelopen jaren was circa 3%. Dit risico schatten wij op € 1.219.000. De kans daarop schatten wij op 10%.

6. Kosten vervanging wegens ziekteverzuim
In de begroting 2024 wordt een bedrag van afgerond € 209.000 geraamd voor vervanging bij ziekte. Hierbij wordt uitgegaan van een ziekteverzuim van 2%. Het verzuimpercentage voor 2022 bedroeg 5,39%. (in 2020: 6,94%). Overschrijding van het budget voor vervanging bij ziekte is toegestaan tot het landelijk gemiddelde verzuimpercentage. Er bestaat een aannemelijk risico dat het werkelijke ziekteverzuim hoger is dan 2%. Gegeven de huidige context wordt het risico geschat op € 300.000. De kans schatten wij op zeer reëel en daarmee op 100%.

7. Volume ontwikkelingen Sociaal domein
In de begroting hebben we een zo realistisch mogelijke inschatting gemaakt van de ontwikkelingen in volume en prijs. Er bestaat een risico dat de zorgvraag meer toeneemt dan onze inschatting of dat de prijsontwikkeling afwijkt. De kans daarop schatten wij in op 5%. De impact schatten we op 3% van het budget Sociaal domein. Immers met de voorgenomen ombuigingen willen wij dekking vinden voor mogelijke volumegroei door in het voorliggende veld de instroom van cliënten te kunnen sturen.

8. BTW-compensatiefonds
Er wordt uitgegaan van een lagere aanspraak onder het plafond. Gemeenten mogen deze ruimte meenemen in hun begroting, al blijft voorzichtigheid geboden. Het ministerie van BZK heeft in afstemming met VNG en provinciale toezichthouders een advies opgesteld over de wijze waarop de ruimte onder het plafond BOF door gemeenten kan worden opgenomen als verwachte bate. Dit advies luidt: Gezien de onzekerheid over de toekomstige ontwikkeling van de ruimte onder het plafond BCF, adviseren wij om voorzichtigheid in acht te nemen door een raming op te nemen, die maximaal gebaseerd is op de meest recente, gerealiseerde ruimte onder het plafond BCF. Volgens de meest recente gegevens is het effect 10.7 punten van de uitkeringsfactor. Provincie Drenthe staat structurele raming toe, mits deze post wordt opgenomen. Er bestaat een risico op uitnutting van het compensatiefonds door alle gemeenten samen. De kans dat dit scenario zich voordoet wordt geschat op 50%.

9. Dividend
Door de coronacrisis en door investeringen door (nuts)bedrijven in de energietransitie staat de uitkering van toekomstig dividend onder druk. De partners waarin wij deelnemen geven allen aan dat winsten zullen afnemen en derhalve de uit te keren dividend lager zal zijn. Zo geeft Rendo aan dat het toekomstige dividend gebaseerd zal zijn op een lagere uitkeerbare winst. In vergelijking met de huidige uitkeerbare winst wordt een verlaging voorzien van het dividend. Dat bedrag betreft dus ons risico van lagere inkomsten in de toekomst. Ook Enexis geeft aan dat de dividenduitkering zal dalen. Verder voorziet ook ROVA een lager dividend. Bovenstaande opsomming is niet volledig en ook nog eens deels onzeker, maar deze geeft wel aan dat de lagere dividenduitkeringen resulteren in een lager resultaat. Het risico schatten wij op € 225.000. De kans dat het dividend daadwerkelijk lager zal zijn, schatten wij op 100%.

10. Gemeenschappelijke regelingen
De gemeente participeert in zeven gemeenschappelijke regelingen (te weten SSC-ONS, Reestmond, Veiligheidsregio Drenthe, GGD Drenthe, RUD, Recreatieschap Drenthe en Publiekvervoer Groningen Drenthe). Het risico bestaat dat een gemeenschappelijke regeling te maken krijgt met een financiële tegenvaller, die dan ook de gemeente Westerveld treft. Wij gaan ervanuit dat de lastenverzwaring met maximaal 5% zal toenemen. De kans dat dit scenario zich voordoet schatten wij in op 50%.

Samenvatting:

Omschrijving Risico (afgeronde bedragen in €)	Kans	Impact	Risico in Euro
1. Overige verstrekte leningen (scenario volledig afboeken)	30%	665.000	199.500
2. Gewaarborgde leningen (scenario volledig opgeëist)	10%	3.002.000	300.200
3. Garantsteling WSW-achtervang (scenario 10% opgeëist)	10%	2.914.000	291.400
4. Exploitatielasten	30%	325.000	97.500
5. Algemene uitkering Gemeentefonds	10%	1.298.000	129.800
6. Kosten vervanging wegens ziekteverzuim	100%	300.000	300.000
7. Volume ontwikkelingen Sociaal domein	5%	553.000	27.700
8. BTW-compensatiefonds	50%	207.000	103.500
9. Dividend	100%	225.000	225.000
10. Gemeenschappelijke regelingen (scenario 5% extra)	50%	396.000	198.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit			**1.872.600**

Overige risico's

Personeel

Het blijkt steeds lastiger om goed gekwalificeerd personeel te werven en te behouden. Het risico bestaat dat we onvoldoende expertise en/of capaciteit hebben. Door tijdelijke externe inhuur kunnen tegen extra kosten de meest kwetsbare functies worden ingevuld. Eventueel kunnen taken worden uitgesteld. Het financiële risico is op dit moment lastig in te schatten voor Westerveld.

Effecten milieu op verkoop en ontwikkeling van gronden

In 2019 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (RvS) uitspraak gedaan over de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). De RvS oordeelde dat de PAS niet meer als basis voor toestemming voor activiteiten mag worden gebruikt. Dat betekent dat voor veel ruimtelijke ontwikkelingen weer toestemming op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb) vereist is. Dit kan via het 'aanhaken', dat wil zeggen als onderdeel van een omgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht (Wabo) of via een aparte natuurvergunning op grond van de Wnb. Gedeputeerde Staten (en in een aantal gevallen het ministerie van LNV) zijn het bevoegde gezag voor deze natuurvergunning. De gevolgen van de uitspraak halen nog steeds regelmatig het nieuws. Veel initiatieven zijn stil komen te liggen. De uitspraak van de RvS laat ook zien dat er voor het herstel van onze natuur nog flinke stappen nodig zijn. De totale stikstofdepositie moet blijvend worden verlaagd. Gemakkelijke oplossingen hiervoor zijn er niet. Er zijn nog geen ontwikkelingen in onze gemeente geannuleerd door deze stikstofproblematiek. Het risico is wel dat projecten vertraging oplopen of uitgesteld worden.

Samen met de Provincie Drenthe en de andere Drentse gemeenten wordt het landelijk beleid op de voet gevolgd en gekeken welke maatregelen genomen moeten worden om ontwikkelingen toch doorgang te kunnen laten vinden.

Grondexploitaties
De gemeente heeft in totaal vier grondexploitaties: Kalterbroeken in Diever, Meenteweg – Oeveraseweg in Havelte, Vledderveen en Vledder Noord Fase Ib. Het risico bestaat dat de grondexploitaties niet (verder) gerealiseerd worden en de huidige boekwaarde afgeboekt moet worden. De kans daarop schatten wij in op 30%. Door verkopen en tussentijdse winstname is de boekwaarde ultimo 2023 negatief. Daarom wordt thans geen impact bepaald. Het risico voortvloeiend uit de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en hogere bouwkosten wordt hier niet gekwantificeerd. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar Paragraaf G: Grondbeleid.

Recreatiepark Hesselte
Eind 2022 is het park Hesselte aangeschaft door de gemeente. De plannen met betrekking tot de toekomst van het park worden nader uitgewerkt. Er zijn onder andere financiële (stijgende prijzen en tegenvallende opbrengsten), juridische (procedurekosten) en organisatorische (vertraging) risico's bij dit project. We kunnen deze risico's op dit moment niet kwantificeren.

Inventarisatie beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit worden incidentele risico's afgedekt met incidenteel geld en worden structurele risico's opgevangen met structurele middelen. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen is het volgende bepaald:

- De algemene reserves worden volledig meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit;
- De bestemmingsreserves, stille reserves en stille voorzieningen worden niet meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit
De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Deze middelen zijn direct aan te wenden voor de financiële gevolgen van een risico.

Vrij beschikbaar	Per 31 - 12 -2023
Algemene reserve	4.131.000

Structurele weerstandscapaciteit
De structurele weerstandscapaciteit geeft de mogelijkheid om door middel van een verhoging van belastingen en leges structurele risico's op te vangen. De OZB is de enige belasting die hiervoor in aanmerking komt. De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale tarieven (norm van artikel 12) te vergelijken met het tarief dat de gemeente Westerveld hanteert. De onderstaande tabel laat zien dat de onbelaste belastingcapaciteit € 1.885.000 bedraagt. Dit bedrag daalt ten opzichte van de jaarrekening 2022. Immers het OZB-tarief stijgt, waardoor de belastingruimte wordt verkleind.

Soort	WOZ-waarde	Tarief Westerveld	Tarief art. 12	Verschil	Onbenutte capaciteit
OZB eigenaren woningen	3.441.642.000	0,0945	0,1614	0,0669	2.294.000
OZB eigenaren niet-woningen	410.344.000	0,1947	0,1614	-0,0333	-
OZB gebruikers niet-woningen	309.388.000	0,1293	0,1614	0,0321	99.000
Totaal					**2.393.000**

Beoordeling weerstandsvermogen en kengetal

Op basis van voorgaande inventarisatie resulteert dat in onderstaande beoordeling en confrontatie.

Beoordeling	Per 31-12-2024
Incidentele weerstandscapaciteit	4.131.000
Structurele weerstandscapaciteit	2.393.000
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit (A)	**6.524.000**
Totaal benodigde weerstandscapaciteit (B)	**1.872.600**
Weerstandsvermogen absoluut (A-B)	4.651.400
Ratio weerstandsvermogen (A/B)	**3,48**

De ratio voor het weerstandsvermogen bedraagt 3,48. Zoals beschreven onder het kopje 'Risicobeheersing' hanteren wij als norm ‘voldoende’ als sprake is van een bijbehorende ratio weerstandsvermogen van ten minste 1,0. Per saldo wordt voldaan aan ons eigen uitgangspunt. De gemeente kan de geïnventariseerde risico’s opvangen. Een kanttekening is op zijn plaats. Wordt de beschikbare weerstandcapaciteit werkelijk benut (ingezet voor tegenvallers) dan heeft dit consequenties voor de solvabiliteit en/of de lokale lasten.

Financiële kengetallen normen

In onderstaande tabel worden de uitkomsten van de financiële kengetallen weergegeven. De gezamenlijke toezichthouders hebben de financiële kengetallen gecategoriseerd en bandbreedtes bepaald. De categorieën variëren van minst risicovol en gemiddeld risicovol tot meest risicovol. Per kengetal wordt een korte toelichting gegeven.

Beoordeling vanuit het interbestuurlijk toezicht	**Minst risicovol**	**Gemiddeld risico**	**Meest risicovol**
Netto schuldquote	<90%	90 - 130%	>130%
Solvabiliteitsratio (1)	>50%	20 - 50%	<20%
Solvabiliteitsratio (2)	>33%	10 - 33%	<10%
Grondexploitatie	<20%	20 - 35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Belastingcapaciteit	<95	95 -105	>105

De Solvabiliteitsratio (2) betreft een eigen (voorlopige) normstelling in afwachting van de herziene notitie van de Commissie BBV die binnenkort wordt verwacht.

Financiële kengetallen	**Rekening 2022**	**Raming 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**
1. Netto schuldquote	**11,4%**	**24,6%**	**30,0%**	**25,3%**	**29,1%**	**28,7%**
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	**18,7%**	**23,4%**	**28.8%**	**24,1%**	**27,8%**	**27,4%**
3. Solvabiliteitsratio (1) incl. bestemmingsreserves	**37,3%**	**29,3%**	**27,6%**	**29,1%**	**27,0%**	**23,4%**
4. Solvabiliteitsratio (2) excl. bestemmingsreserves	**12,8%**	**7,7%**	**8,2%**	**10,3%**	**8,5%**	**5,4%**
5. Grondexploitatie	**-2,8%**	**-0,4%**	**0,2%**	**-0,9%**	**0,0%**	**0,0%**
6. Structurele exploitatieruimte	**6,4%**	**-7,1%**	**0,8%**	**2,3%**	**-2,0%**	**-2,7%**
7. Belastingcapaciteit	**96,2%**	**93,7%**	**82,6%**	**82,6%**	**82,6%**	**82,6%**

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft de verhouding tussen de netto schuld en de totale exploitatieomvang aan. De gezamenlijk toezichthouders beschouwen een netto schuldquote kleiner dan 90% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2024 een netto schuldquote van 30,9%. Deze neemt toe door het aantrekken van een nieuwe vaste geldlening en het volledig benutten van de ruimte voor financiering met kasgeldleningen. Nieuwe investeringen in het publieke domein kunnen niet langer gedekt worden uit exploitatieresultaten en vrijval van kapitaallasten. Omdat bestemmingsreserves worden ingezet voor exploitatie uitgaven voor specifieke beleidsonderwerpen, ontstaat er extra financieringsbehoefte. Dat betekent nieuw aan te trekken geldleningen en bijkomende rentelasten. Bij het stijgen van de netto schuldquote daalt de solvabiliteit.

Jaar	**Netto schuldquote**
2022	11,40
2023	24,60
2024	30,00
2025	25,30
2026	29,10
2027	28,70

Solvabiliteitsratio (1)

De solvabiliteitsratio geeft de verhouding aan van het eigen vermogen inclusief bestemmingsreserves ten opzichte van het totale vermogen. De gezamenlijk toezichthouders beschouwen een solvabiliteitsratio groter dan 50% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2024 een solvabiliteitsratio van 27,6%. De solvabiliteit daalt door negatieve exploitatieresultaten in 2023 en 2024 en door onttrekkingen aan de bestemmingsreserves. De baten dekken niet de lasten in de gewone exploitatie. Daardoor neemt het aandeel eigen vermogen af. Dit leidt tot een toenemende vermogensbehoefte, waardoor de omvang van de externe schuld stijgt.

Jaar	**Solvabiliteit**
2022	37,30
2023	29,30
2024	27,60
2025	29,10
2026	27,00
2027	23,40

Solvabiliteitsratio (2)

De solvabiliteitsratio geeft de verhouding aan van het eigen vermogen exclusief bestemmingsreserves ten opzichte van het totale vermogen. Het gaat hier dus om het kengetal dat de verhouding van het ‘vrije’ vermogen uitdrukt ten opzichte van het totale vermogen. Bestemmingsreserves kennen immers een bestemming voor (beleids)taken in het lopende jaar of komende jaren. Daarmee liggen, zolang de raad niet anders beslist, de bestemmingsreserves en de onttrekkingen daaruit vast. Ze kunnen niet direct worden ingezet voor het opvangen van optredende risico’s. De gemeente Westerveld heeft eind 2024 een solvabiliteitsratio (2) van 8,2%.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft de verhouding aan tussen de grondexploitaties en de totale exploitatieomvang. De gezamenlijke toezichthouders beschouwen een kengetal grondexploitatie kleiner dan 20% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2024 een kengetal grondexploitatie van 0,2%.

Jaar	Grondexploitatie
2022	-2,80
2023	-0,40
2024	0,20
2025	-0,90
2026	0,00
2027	0,00

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft de verhouding aan tussen het structurele exploitatieoverschot (of tekort) en de totale exploitatieomvang. De gezamenlijke toezichthouders vinden een structurele exploitatieruimte groter dan 0% het minst risicovol. De gemeente Westerveld beschikt in 2024 over een structurele exploitatieruimte van 0,8%.

Jaar	Structurele exploitatieruimte
2022	6,40
2023	-7,10
2024	0,80
2025	2,30
2026	-2,00
2027	-2,70

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft de hoogte van de woonlasten aan (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) van een meerpersoonshuishouden ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De gezamenlijke toezichthouders vinden een belastingcapaciteit kleiner dan 95% het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft in 2024 een belastingcapaciteit van 86,8%. Dat betekent dat er ruimte is om de tarieven te verhogen. Als grens wordt vaak 105% aangehouden. Door het laten stijgen van het OZB-tarief neemt de ruimte onder deze 105% af.

Jaar	Belastingcapaciteit
2022	96,20
2023	93,70
2024	82,60
2025	82,60
2026	82,60
2027	82,60

Paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de realisatie van het beleid dat betrekking heeft op wegen, civieltechnische kunstwerken, riolering, water en groen, gebouwen en overige ruimte (begraafplaatsen, sportvelden en speellocaties). Er wordt ingegaan op het beleid, de kwaliteit van de openbare ruimte, de vertaling van de financiële consequenties en de voortgang van het geplande onderhoud.

Algemeen kwaliteitsniveau

In de gemeente Westerveld is de kwaliteit van de openbare ruimte vastgelegd in de BrinQ-visie. In de BrinQ-visie wordt onderscheid gemaakt in basisvoorwaarden en onderscheidende waarden. De basisvoorwaarden hebben vooral betrekking op de kwaliteit van de openbare ruimte, de onderscheidende waarden gaan met name over de beleving van het gebied.
De basisvoorwaarden zijn randvoorwaarden waaraan moet worden voldaan. Er worden vier basisvoorwaarden onderscheiden:

Deze waarden drukken uit hoe de gebruiker zich op een plek wil voelen: het is er schoon en heel, veilig, toegankelijk en hij/zij wil de ruimte duurzaam doorgeven aan toekomstige gebruikers. Hoewel er geen directe relatie is tussen deze waarden en de technische kwaliteit volgens de CROW-meetlat, kan in het algemeen worden gesteld dat sprake moet zijn van een basis min niveau (kwaliteit tussen B- en C-niveau).
Daarnaast zijn vier onderscheidende waarden naar voren gekomen uit het belevingsonderzoek (expedities en enquête):

Deze onderscheidende waarden zijn plaatsgebonden en hoeven niet overal hetzelfde te zijn. Voor de productonderdelen verharding, groen en meubilair wordt in de BrinQ-visie de gewenste kwaliteit aangegeven. Riolering en gebouwen behoren niet tot deze visie.

Voor riolering is het vastgestelde Watertakenplan (voorheen GRP) leidend en voor het onderhoud aan onze gebouwen is het uitgangspunt sober en doelmatig. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de door de raad vastgestelde beheersplannen.

Naam / Omschrijving	Vastgesteld	Wegen	Riolering	Groen en water	Gebouwen	Overige ruimte
BrinQ-visie	2018	√		√		√
Wegenbeheerplan	2019	√				
Beheerplan kunstwerken	2018	√				
Visie op groenstructuur	2017			√		
Beleid- en beheerplan brinken gemeente Westerveld	2013			√		
Watertakenplan 2016-2022	2015		√	√		
Beheerplan waterpartijen	2016			√		
Beleidsnotitie Grond- en hemelwater	2014		√	√		
Beleidsplan openbare verlichting (2022 tussentijdse actualisatie van het huidige beleidsplan, nieuwe beleidsplan komt in 2026)	2015	√				
Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)	2020	√				
Beleidsnota duurzaamheid	2020		√	√	√	
Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen	2012					√

Uitvoeringsbesluit graven en asbezorging	2010			√
Meerjaren onderhoudsplan gebouwen	2021		√	
Duurzaam meerjaren onderhoud- en investeringsplan gebouwen	in uitvoering			√
Bomenplan	2023	√		

Wegen

De kwaliteit van de (zand)wegen en paden maakt deel uit van de BrinQ-visie. In deze visie gelden voor wegen de basiswaarden schoon, heel en veilig. Vertaald naar kwaliteitsniveaus volgens de CROW-meetlat betekent dit een combinatie van basisniveau (kwaliteitsniveau B) en een niveau laag (kwaliteitsniveau C). Conform de BBV-richtlijnen wordt onderscheid gemaakt tussen klein- en grootonderhoud en reconstructie en vervangingen. Voor het planmatig onderhoud van de wegen (grootonderhoud, reconstructie en vervangingen) is een meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Voor het grootonderhoud is een voorziening aanwezig en investeringen worden jaarlijks via de planning- en controlcyclus aangevraagd. Daarom zijn op dit moment geen structurele achterstanden in het onderhoud aanwezig. Hierbij wordt opgemerkt, dat binnen de kwalitatieve planning (planjaar 1 t/m 5) van het wegenbeheerplan in beeld is gebracht of er wegen zijn waar de voorgestelde onderhoudsmaatregel aangepast, afgezwakt of uitgesteld kan worden. Het doel hiervan is om na te gaan of het mogelijk is om de jaarlijkse dotatie minder snel te laten stijgen. Wegen die hiervoor in aanmerking komen, zijn bijvoorbeeld doodlopende wegen waar geen woningen aan staan of wegen met uitsluitend een agrarische functie. Daarnaast kan gedacht worden aan wegen met een gecombineerde functie (zowel agrarisch gebruik als knooppuntenfietsroute) die omgevormd kunnen worden naar betonverharding. Op deze manier kan een afgezwakte onderhoudsmaatregel worden toegepast zonder dat dit direct leidt tot kapitaalvernietiging. Per saldo wordt voldaan aan de wettelijke eisen en is sprake van een beperkt risico op schadeclaims. De openbare verlichting valt eveneens onder wegen. In het ‘Licht en duisternisplan’ is het beleid ten aanzien van de verlichting verwoord.

Wegen	Eenheid	Hoeveelheid
Verhardingen binnen en buiten de bebouwde kom		
Rijbanen	m2	1.782.000
Fietspaden	m2	242.600
Voetpaden	m2	112.500
Parkeervlakken	m2	68.800
Totaal verhardingen	**m2**	**2.206.000**
Semi-verharde paden	m2	584.100
Zandwegen	m2	468.000
Bermen	km	621
Bruggen/ Kunstwerken	stuk	47
Lichtmasten	stuk	4.563
Verkeersborden	stuk	4.200

Beleidsvoornemens
In 2023 is een Gegevensbeheerder Openbare Ruimte aangesteld, die zich in 2024 zal richten op de gegevensactualisatie in een nieuw beheerssysteem.

Financiële consequenties Wegen
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6820101 Wegbeheer	**-1.181**	**-1.373**	**-1.385**	**-1.432**	**-1.435**
6820102 Grootonderhoud wegen	**-2.631**	**-2.631**	**-2.631**	**-2.631**	**-2.631**
Totaal onderhoudsbudget	**-3.812**	**-4.003**	**-4.015**	**-4.063**	**-4.066**

Financiële consequenties Kunstwerken

Dit betreft de uitgaven conform het meerjarenonderhoudsplan kunstwerken. De uitgaven worden 'bekostigd' uit de voorziening voor kunstwerken. Voor het op peil houden van deze voorziening wordt jaarlijks € 130.000 gedoteerd.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6820106 Onderhoud civiele kunstwerken bruggen	**-242**	**-53**	**-219**	**-115**	**-174**
Totaal onderhoudsbudget	**-242**	**-53**	**-219**	**-115**	**-174**

Riolering

Fluvius is het samenwerkingsverband tussen het waterschap Drents Overijsselse Delta en een zestal binnen het beheersgebied gelegen gemeenten. Het Riolering en Waterprogramma 2023-2028 (RWP 2023-2028) is opgesteld als opvolger van het Watertakenplan 2016–2021. In 2022 was sprake van een overgangsjaar met een verlenging van het Watertakenplan. Binnen het Riolering en Water Programma (RWP) zijn de specifieke punten voor gemeente Westerveld nader uitgewerkt.
Het RWP is opgesteld vanuit het gedachtengoed van de nieuwe Omgevingswet, maar past ook in de kaders van de (oude) Wet milieubeheer. Het haakt zoveel mogelijk aan bij de gemeentelijke Omgevingsvisie en is qua beleid gericht op doorvertaling in het Omgevingsplan.

Riool- en hemelwatervoorzieningen	Eenheid
Hoofdriolering voor afvalwater	63 km
Hoofdriolering voor hemelwater	30 km
Gemengde hoofdriolering voor afval- en hemelwater	140 km
Inspectieputten	5778
Kolken	10.243
Rioolgemalen	49
Persleidingen	25 km
Pompunits drukriolering (buitengebied)	525
Drukriolering (buitengebied)	175 km
Drainage	25 km
Sloten binnen bebouwde kom	27 km

Wadi's en waterpartijen	21
Bergbezinkbassins	10
Externe overstorten	34
Interne overstorten, stuwputten, ventielen etc.	12

Beleidsvoornemens:
Het rioleringsbeheer in gemeente Westerveld gaat verder op de weg die de afgelopen jaren is ingeslagen. De toestand van de riolering is overwegend goed en de financiële positie is op orde. Er is geen koerswijziging nodig.

Enkele aandachtspunten:
• In de planperiode 2023-2028 ligt het accent op klimaatadaptatie, met name op het omgaan met extreme buien. Het beleid voor wateroverlast bij extreme buien is concreet verwoord in het RWP paragraaf 3.2 "beleid hemelwater" (zie hiervoor de onderdelen 'uitwerking van het hemelwaterbeleid' en beleid voor wateroverlast bij extreme buien'). Deze uitwerking bevat nieuw beleid en is relevant voor de komende jaren.
• Afgelopen jaren is overigens onbenoemd al vaak gewerkt conform dit beleid. Bij alle ontwikkelingen in de openbare ruimte worden kansen aangepakt om op een integrale manier te komen tot een klimaat-robuuste invulling.
• In het beheerssysteem zijn de beheersgegevens goed op orde. Daarom is het van groot belang mutaties snel en adequaat te verwerken.
• Het inspecteren van de riolen is de afgelopen jaren goed opgepakt, maar de verwerking van de uitkomsten verdient blijvende aandacht.
De jaarlijkse kosten voor beheer riolering voor de komende planperiode variëren tussen de € 450.000 en € 550.000 (voor 2024: ca. € 490.000). Daarnaast is sprake van aanvullende kosten beheer voor bijvoorbeeld camera inspectie en verzekeringen gelegen tussen € 150.000 en € 250.000 (voor 2024: ca. € 173.000) en uitgaven voor investeringsprojecten (waaronder vervangingen van gemalen) variërend van € 450.000 tot € 550.000 (voor 2024: ca. € 432.000).
De rioolkosten en waterbeheer worden gedekt uit de rioolheffing, die jaarlijks stijgt als gevolg van inflatie (2%). Bij de uitvoering wordt zoveel mogelijk het uitgangspunt gehanteerd 'werk met werk maken' zoals bijvoorbeeld gebeurt op het moment van wegvervanging.

Financiële consequenties Rioleringen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6870201 Rioleringzorg beheer	**-766**	**-741**	**-675**	**-647**	**-760**
6870202 Rioleringzorg nieuw Waterplan	**-943**	**-923**	**-968**	**-982**	**-911**
6870204 Waterkering en afwatering	**-754**	**-770**	**-770**	**-774**	**-774**
Totaal programma	**-2.463**	**-2.433**	**-2.414**	**-2.402**	**-2.446**

Meerjarig grootonderhoud Rioleringen

Dit betreft de uitgaven conform het meerjarenonderhoudsplan riolering. Deze worden 'bekostigd' uit de voorziening voor riolering. Voor het op peil houden van deze voorziening wordt jaarlijks € 700.000 gedoteerd.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6870202 Rioleringzorg nieuw Waterplan	**-1.205**	**-432**	**-476**	**-498**	**-446**
Meerjarig onderhoud riolen	**-1.205**	**-432**	**-476**	**-498**	**-446**

Groen en water

De kwaliteitsniveaus van het groen en de waterpartijen maken deel uit van de BrinQ-visie, die in 2018 is vastgesteld. Deze visie is vertaald in een beheersplan voor het onderhoud van groen en water. De financiële vertaling daarvan werkt door in deze begroting. Voor watergangen en duikers is een meerjarig beheer- en onderhoudsplan opgesteld.

Groen en water	Eenheid	Hoeveelheid
Bomen	stuk	53000
Bos(plantsoen)	m2	881.800
Heesters	m2	153.400
Hagen	m1	13.200
Gras / gazon	m2	965.800
Waterpartijen	km	580

Beleidsvoornemens

- Vergroten biodiversiteit op meerdere fronten.
- Uitvoering geven aan het beheerplan openbaar groen op basis van de BrinQ-visie.
- Uitvoering geven aan het bomenplan van 2023.
- Uitvoering geven aan het beleid– en beheerplan Brinken.
- Op basis van de uitkomsten van de risicodialogen verder uitvoering geven aan het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) onder andere door het opstellen van een uitvoeringsagenda. Daarbij wordt bij de inrichting van de fysieke ruimte rekening gehouden met bijvoorbeeld ruimte voor waterberging en maatregelen tegen hittestress of verstening.

Financiële consequenties Groen en water

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6850701 Bosbezit landschapsbeheer en onderhoud bomen	**-769**	**-618**	**-619**	**-447**	**-447**
6850702 Plantsoenen en openbaar groen	**-1.345**	**-1.235**	**-1.250**	**-1.260**	**-1.260**
Totaal onderhoudsbudget	**-2.114**	**-1.853**	**-1.869**	**-1.707**	**-1.707**

Gebouwen

Het planmatig onderhoud is vastgelegd in een meerjarenonderhoudsplan op het niveau 'sober en doelmatig'. Voor het planmatig onderhoud is per gebouw een voorziening aangemaakt. De jaarlijkse dotatie bedraagt € 310.500. Er zijn voldoende middelen aanwezig om het onderhoudsniveau te realiseren.

Gebouwen	Eenheid	Hoeveelheid
Gemeentelijk vastgoed	stuk	38
Sportaccommodaties)	stuk	15

Beleidsvoornemens

- Verduurzamingsmaatregelen uitvoeren gemeentewerf Dieverbrug.

Financiële consequenties Gebouwen

De geraamde bestedingen aan het in stand houden van de gebouwen (het groot onderhoud).

Bedragen x €1.000

Meerjarig onderhoud gebouwen	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6800304 Voormalige werf Havelte van Helomaweg	**-73**	**-3**	**-1**	**-5**	**-2**
6800307 Voormalige school Heidehoek Vledderveen	**-11**	**-8**	**-5**	**0**	**-1**
6800309 Brink 4 Dwingeloo	**-29**	**-17**	**-26**	**-23**	**-3**
6800312 Voormalige school Darp	**-4**	**-2**	**-2**	**-2**	**-2**
6800401 Bestuurscentrum	**-129**	**-107**	**-55**	**-244**	**-59**
6800402 Gemeentewerf Tractie	**-66**	**-19**	**-9**	**-18**	**-26**
6810101 ProactiePreparatie	**-32**	**-53**	**-34**	**-21**	**-6**
6830402 Toerisme en Recreatie	**-6**	**-3**	**-2**	**-5**	**-8**
6840203 Brede School Dwingeloo De Twingel	**-9**	**-7**	**-5**	**-5**	**-7**
6850201 Binnensport en opstallen buitensport	**-13**	**-10**	**0**	**0**	**-11**
6850203 Sporthal Dwingeloo	**-161**	**-14**	**-58**	**-22**	**-52**
6850204 Sporthal De Spronk	**-96**	**-36**	**-42**	**-69**	**-249**
6850504 Kerktorens molens en onderduikershol	**-86**	**-39**	**-57**	**-54**	**-35**
6860112 Accommodaties sociaal cultureel werk	**-21**	**-16**	**-8**	**-17**	**0**
6870301 Vuilophaal afvoer en verwerking	**-10**	**0**	**0**	**0**	**0**
6870303 Afvalbrengstation Havelte	**-1**	**-11**	**-20**	**-3**	**-5**
6870501 Begraafplaatsen	**-9**	**-6**	**-5**	**-3**	**-8**

Meerjarig onderhoud gebouwen	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Totaal onderhoudsbudget	**-756**	**-353**	**-328**	**-490**	**-473**

Overige ruimte

Het kwaliteitsniveau van de begraafplaatsen is vastgelegd in de BrinQ-visie. Voor onderhoud aan de speelvoorzieningen geldt dat veiligheid en de daarmee gepaarde aansprakelijkheid maatgevend is. Sportvelden worden op een basisniveau onderhouden.

Overige ruimte	Eenheid	Hoeveelheid
Speellocaties	stuk	64
Speeltoestellen	stuk	317
Sportvelden	stuk	21
Begraafplaatsen	stuk	7

Beleidsvoornemens

- Samen met de raad een visie opstellen mbt speellocaties en speeltoestellen.
- Beheersverordening aanpassen.

Financiële consequenties overige ruimte

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6850202 Groene sportvelden en terreinen	**-161**	**-163**	**-162**	**-163**	**-162**
6850703 Speelterreinen	**-99**	**-164**	**-82**	**-83**	**-83**
6870501 Begraafplaatsen	**-459**	**-453**	**-448**	**-448**	**-448**
Totaal onderhoudsbudget	**-719**	**-779**	**-691**	**-695**	**-694**

Paragraaf D Financiering

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de wijze waarop binnen de gemeente Westerveld gelden worden belegd of worden aangetrokken. Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van de schuldpositie, de ontwikkeling van de rente, het schatkistbankieren en het risicobeheer.

Uitvoering treasurybeleid

We zetten het bestaande treasurybeleid voort. We zorgen ervoor dat er continu inzicht is in de uitgaande en inkomende gemeentelijke geldstromen. De interne sturing is gericht op beperking van de schuldenlast, kostenefficiency, voorkoming van renterisico's en maatwerkfinanciering. We volgen de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt. We zorgen voor voldoende liquiditeit en solvabiliteit zodat we zowel op korte als op de langere termijn aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen.
We bewaken de houdbaarheid van onze schuldpositie. We trekken alleen dan externe financieringsmiddelen aan als dat met het oog op de uitoefening en financiering van de publieke taak noodzakelijk is. Het rentebeleid in de begroting en de meerjarenramingen zijn gestoeld op duurzaamheid, financiële stabiliteit en op het voorkomen van budgettaire schommelingen.
We maken zo lang mogelijk gebruik van kasgeldleningen als toegestaan binnen de vastgestelde kaders en spelregels. We zijn alert op de renteontwikkelingen door ECB-beleid.

Ontwikkeling van de schuldpositie

Elk jaar inventariseren we onze financieringsbehoefte. Deze wordt vooral bepaald door de investeringen en besteding van de middelen uit de bestemmingsreserve. Omdat het saldo van deze laatste afneemt, daalt de financieringscapaciteit van het eigen vermogen. En daarmee stijgt de externe financieringsbehoefte. Daarnaast zullen door het nieuwe meerjarig onderhoudsplan wegen in de eerste jaren de stortingen in de voorzieningen hoger zijn dan de onttrekkingen waardoor deels kan worden voorzien in een interne financiering. Verder houden we rekening met de ontwikkeling van het resultaat. Zo bepalen we of er nieuwe leningen afgesloten moeten worden, of we eerder kunnen aflossen en of we andere financieringskeuzes willen maken. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van (bestaande) aangetrokken leningen. De gemeentelijke leningenportefeuille omvat begin 2024 in totaal acht langlopende leningen met een gezamenlijke omvang van € 12,7 miljoen.

Lening	Laatste Jaar aflossing	Boekwaarde 31-12-2023	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2024	Rente %	Rente Boekjaar
BNG 89538	2023	91	91	0	4,53%	1
BNG 90058	2023	91	91	0	5,02%	2
BNG 98177	2028	1.000	200	800	4,77%	45
BNG 112544	2044	2.520	120	2.400	1,33%	32
BNG 113821	2025	1.600	800	800	0,15%	2
BNG 115758	2047	5.760	240	5.520	2,05%	115
BNG 116153	2032	2.700	300	2.400	2,76%	74
Totaal leningen		**13.762**	**1.842**	**11.920**	**1,97%**	**271**
Nog aan te trekken lening				**1.700**		

De eind 2022 aangetrokken geldlening voor de aankoop van en investering in 'Park Hesselte' betreft een projectfinanciering. Dat wil zeggen dat de berekende rente volledig aan het project wordt toegerekend (zie taakveld 3.2).
De omvang van de vaste schuld van de gemeente neemt in 2024 als gevolg van reguliere aflossing af met € 1,8 miljoen ten opzichte van 2023. We houden daar in de ramingen voor deze meerjarenbegroting rekening mee. We stemmen omvang en samenstelling van de in 2024 aan te trekken financieringsmiddelen zo goed mogelijk af op feitelijke liquiditeitsbehoefte en houden daarbij rekening met de ontwikkeling van de financieringspositie op korte en lange termijn. Voor de invulling maken we zowel gebruik van de kredietfaciliteiten van de Bank Nederlandse Gemeenten als van, in looptijd variërende, kort- en langlopende geldleningen.

Ontwikkeling schuldpositie
In onderstaande tabel geven we inzicht in de (verwachte en geraamde) ontwikkeling van de omvang van de vaste geldlening en de omvang van de kasgeldleningen. We maximeren de inzet van de kasgeldleningen binnen de zogenaamde kasgeldlimiet alvorens wordt overgegaan tot het aantrekken van vaste geldleningen. Actuele rentetarieven op de geld- en kapitaalmarkt spelen daarbij een rol.

Ontwikkeling schuldpositie (x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Vaste geldleningen	15.730	13.761	13.620	11.892	11.264	13.054
Kasgeldleningen	-	4.000	5.500	5.500	5.100	5.000
Totaal externe financieringspositie	**15.730**	**17.761**	**19.120**	**17.392**	**16.364**	**18.054**

Financieringsbehoefte
Uit de ontwikkeling van de schuldpositie is de financieringsbehoefte af te leiden. Door investeringen, het negatieve resultaat over 2023 en het verloop van de reserves en voorzieningen is er aanvullende financiering nodig. We verwachten een nieuwe lening nodig te hebben van € 1,7 miljoen in 2024. Op basis van onder andere de negatieve resultaten over 2026 en 2027 verwachten we een nieuwe lening nodig te hebben van € 2,1 miljoen in 2027.

Financieringsbehoefte	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Benodigde externe financiering	-	-	1.700	1.632	1.564	3.596
Aan te trekken financiering per jaar	-	-	1.700	-	-	2.100

Uitstaande leningen
Er zijn geen andere uitstaande leningen.

Rentebeleid

We zetten het bestaande rentebeleid in 2024 voort. Dat beleid is gestoeld op duurzaamheid, financiële stabiliteit en op het voorkomen van budgettaire schommelingen. Het interne rentebeleid en het daaraan gekoppelde rente-omslagstelsel voldoen aan de voorschriften en bepalingen uit het vernieuwde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Renteverwachtingen
De rente op de geld- en kapitaalmarkt was in de afgelopen jaren mede als gevolg van monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) ongekend laag. Daarin komt nu verandering. De inflatie is ongekend hoog en de economische vooruitzichten zijn somber. Het rentepeil op de geld- en kapitaalmarkt is van veel factoren en internationale ontwikkelingen afhankelijk. Het bestuur van de ECB verhoogt nu stapsgewijze de rente met als doel de stijgende inflatie te beperken. De ECB houdt vast aan de haar doelstelling van een inflatie van 2% .

Rente begroting
De interne rekenregels zijn afgestemd op het vernieuwde BBV. Die schrijven voor dat de gemeente bij de bepaling van het rente-omslagpercentage moet uitgaan van het gewogen gemiddelde van de rente, die de gemeente betaalt voor de lopende geldleningen. Het gaat dan zowel om de vaste geldleningen (looptijd van één jaar of langer) als om kasgeldleningen (looptijd van minder dan één jaar). De raming van de rentelasten voor de geldleningen die de gemeente in 2024 mogelijk moet aangaan, wordt gebaseerd op de renteverwachtingen.

De voor 2024 geraamde rentetarieven resulteren in de volgende rentebegroting. Het verschil in rente (tussen betaalde rente en de rentetoerekening aan programma's) blijft binnen de toegestane marge van 25%. Zo wordt bereikt dat de juiste kosten worden toegerekend aan programma's en er niet een teveel aan resultaat (treasury) achterblijft onder algemene dekkingsmiddelen. De rente kapitaallast (u_742xx) betreft de aan de programma's toegerekende rente.

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Lasten						
U_51110	Rente langlopende geldleningen	224	270	242	220	200
U_74200	Rente kapitaallast	-194	-211	-173	-164	-137
U_74201	Rente kapitaallast: toerekening grex	-5	0	0	0	0
Totaal Lasten		**26**	**59**	**69**	**56**	**63**
Baten						
I_51020	Rentevergoeding langlopende leningen	7	7	7	7	7
Totaal Baten		**7**	**7**	**7**	**7**	**7**
Voordeel (+) / Nadeel (-) renteomslag		**-19**	**-52**	**-62**	**-49**	**-56**

Rentetoerekening

De nieuwe begrotings- en verantwoordingsvoorschriften schrijven voor dat gemeenten de wijze waarop ze de rentelasten aan de gemeentelijke producten, programma’s en projecten toerekenen in de begroting en in de jaarrekening zichtbaar maken. De doelstelling daarvan is het bevorderen van een eenduidige handelswijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeente de verwachte rentelasten opnemen in de begroting en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie).
In onderstaand renteschema wordt inzicht gegeven in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rente toerekening. De projectfinanciering betreft de benodigde middelen voor de investeringen in Park Hesselte.

Renteomslag begroting	2024	2025	2026	2027
Totale boekwaarde vaste activa (staat C)	48.661.187	48.116.854	46.109.900	44.753.038
Boekwaarde aan derden verstrekte leningen	-631.757	-631757	-631.757	-631.757
Boekwaarde projectfinanciering	-2.400.000	-2.100.000	-1.800.000	-1.500.000
Boekwaarde t.b.v. omslagrente	**45.629.430**	**45.385.097**	**43.678.143**	**42.621.281**
Toe te rekenen rente aan programma's	189.014	169.162	164.052	136.752
Percentage renteomslag	0,41%	0,37%	0,35%	0,33%
Percentage renteomslag (afgerond)	**0,45%**	**0,40%**	**0,40%**	**0,35%**

Renteomslag projecten en grondexploitaties	2024	2025	2026	2027
Projectrente camping Hesselte	2,76%	2,76%	2,76%	2,76%
Rente toerekening aan grondexploitaties	1,40%	1,40%	1,35%	1,11%

Risicobeheer

Voor de beheersing van de renterisico's kent de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) een tweetal richtlijnen waar gemeenten zich in de uitvoering van treasurybeleid aan moeten houden. Dat zijn: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Daarnaast stelt de wet beperkingen aan het extern beleggen van overtollige middelen. Dat ligt vast in de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet begrenst de omvang van de netto kortlopende schuld van de gemeente. Het geeft het volume aan dat de gemeente maximaal mag invullen met geldleningen met een looptijd korter dan een jaar. Het maximum bedraagt 8,5 % van het begrotingstotaal van de begroting. Op basis van de cijfers in de begroting 2024 bedraagt de norm voor het komende jaar € 5,5 miljoen. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet moet een vaste geldlening worden aangetrokken of moet gemotiveerd worden waarom hier niet voor is gekozen. In deze begroting ramen we vanwege de additionele financieringsbehoefte een beperkt gebruik van kasgeldleningen. De gemeente mag de kasgeldlimiet niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschrijden. Als die situatie zich voordoet moet de gemeente de provincie daarover informeren en een plan aanbieden waarin wordt aangegeven hoe en op welke termijn weer aan de kasgeldlimiet wordt voldaan. Daarvan is door de externe langlopende financiering geen sprake. We maken bij de voorziening in de dagelijkse financieringsbehoefte zo optimaal mogelijk gebruik van de gunstige rentestanden op de geld- en/of de kapitaalmarkt.

Een overzicht van de verwachte ontwikkeling van de netto vlottende schuld ten opzichte van de kasgeldlimiet wordt hierna weergegeven.

Bedragen x €1.000

Kasgeldlimiet	Letter	Kwartaal I	Kwartaal II	Kwartaal III	Kwartaal IV	Jaar
Vlottende schulden						
Opgenomen kasgelden < 1 jaar		2.000	2.000	1.000	4.000	4.000
Totaal Vlottende schulden	**a**	**2.000**	**2.000**	**1.000**	**4.000**	**4.000**
Vlottende middelen						
Tegoeden in rekening courant		5	5	5	5	5
Courante gelden in kas		275	275	275	275	275
Totaal Vlottende middelen	**b**	**280**	**280**	**280**	**280**	**280**
Netto vlottende positie (schuld)	**c=a-b**	**1.720**	**1.720**	**720**	**3.720**	**3.720**
Beoordeling kasgeldlimiet						
Begrotingstotaal (baten)	d	64.275	64.275	64.275	64.275	64.275
Percentage conform de regeling	e	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	**f=d*e**	**5.500**	**5.500**	**5.500**	**5.500**	**5.500**
Ruimte (+) c.q. overschrijding van de kasgeldlimiet (-)	**g=f-c**	3.780	3.780	4.780	1.780	1.780

Er is alleen in het eerste kwartaal sprake van een overschrijding. Door uitbetaling van het BTW-compensatiefonds (in juli) wordt de kasgeldlimiet niet overschreden.

Renterisiconorm
De renterisiconorm is het bedrag dat de gemeente in enig jaar maximaal mag (her)financieren. Dit om te voorkomen dat er in enig jaar een te grote concentratie van aflossingen en renteherzieningen op de lopende leningen plaatsvindt en zo het risico van de ontwikkeling van kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie te beperken. De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal bij aanvang van dat jaar. De norm (wet FIDO) stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking kan komen voor herfinanciering of renteherziening. Gemeenten hebben de plicht om te informeren ten aanzien van het renterisico dat zij over hun vaste schuld lopen.
Onderstaande tabel laat zien dat we binnen de grenzen van de risiconorm blijven. Het renterisico in de leningenportefeuille is in 2024 goed gespreid en er is de komende jaren sprake van voldoende ruimte voor (her)financiering.

Beoordelen risico's	Letter	2023	2024	2025	2026
Renterisico: Renteherzieningen	a	-	-	-	-
Renterisico:Aflossingen	b	1.910	1.728	928	928
Renterisico's	**c=a+b**	**1.910**	**1.728**	**928**	**928**
Berekening renterisiconorm					
Begrotingstotaal	d	64.275	64.115	59.718	59.140
Percentage conform de regeling renterisiconorm	e	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	**f=d*e**	**12.855**	**12.823**	**11.944**	**11.828**
Toetsing risico's aan de renterisiconorm					
Ruimte binnen (+) c.q. overschrijding (-) van de norm	**g=f-c**	**10.945**	**11.095**	**11.016**	**10.900**

Schatkistbankieren
De invoering van het schatkistbankieren beperkt de eigen beleggingsmogelijkheden van de gemeente. Als er sprake is van overtollige financieringsmiddelen waarvan de omvang uitgaat boven het wettelijk vastgestelde drempelbedrag dan worden die middelen door het Rijk afgeroomd ten gunste van de ‘schatkist’ bij het Ministerie van Financiën. De overtollige gelden van de gemeente worden overgeboekt naar een bankrekening van het ministerie van Financiën. Daarvoor ontvangt de gemeente een rentevergoeding. Een klein deel van het saldo mag als werkkapitaal worden aangehouden.
Dit betreft een bedrag van 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000 en een maximum van € 2,5 miljoen. Voor Westerveld betreft dit een bedrag van € 480.000. Het treasurybeleid is gericht op voorkoming van overliquiditeit. We zijn daarin echter afhankelijk van omvang en verloop van inkomende geldstromen.
Het maakt dat we gemakkelijk een beroep kunnen doen op deze middelen bij gewenste extra financiering als gevolg van nieuwe investeringen, zonder een beroep te hoeven doen op de BNG. De rentegevoeligheid wordt daardoor sterk beperkt. Dat mede als gevolg van de in 2022 aangetrokken externe financiering.

Paragraaf E Bedrijfsvoering

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de sturing en beheersing van de ondersteunende processen binnen de organisatie. De volgende processen komen aan bod:

- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie
- Personeel & organisatie (HRM)
- Inkoop, aanbesteding en contractmanagement
- Informatievoorziening, informatiebeveiliging en automatisering (ICT)

Financiën, toezicht en controle op de eigen organisatie

Investeringsbeleid

De geplande investeringen zijn per programma toegelicht.

Interne controle en rechtmatigheid

Met de komst van een eigen medewerker voor de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) is het mogelijk geworden om de toets op rechtmatigheid in te richten waarbij het afgelopen jaar veel tijd en energie is gestoken in het vormgeven en implementeren van de 3 lijnen van controle. De eerste lijn als verantwoordelijke voor de controles in het primaire proces, de tweede lijn als verantwoordelijke voor de controles rond rechtmatigheid en de derde lijn als verantwoordelijke voor de verbijzonderde interne controle.

Rechtmatigheidsverantwoording college

Vanaf verslagjaar 2023 is de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording een feit gezien de inwerkingtreding van de wet 'versterking decentrale rekenkamers'. De eerste rechtmatigheidsverantwoording zal in 2024 vastgesteld worden. In de afgelopen jaren heeft de externe accountant een controleverklaring verstrekt met een oordeel inzake getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekening van de gemeente. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording wijzigt dit en legt het college een rechtmatigheidsverantwoording af in de jaarrekening. Daarmee valt de rechtmatigheidsverantwoording vanaf boekjaar 2023 onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. De accountant kijkt dus nog wel of de rechtmatigheidsverantwoording 'juist' is.

Doelmatigheid

Het periodiek uitvoeren van een doelmatigheidsonderzoek is een wettelijke verplichting. In 2023 is de verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid bestuur vastgesteld. Op basis van deze verordening zal er ook in 2024 een onderzoek plaatsvinden in opdracht van het college. Het onderwerp zal in de loop van 2023 bepaald worden.

Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk toezicht is het toezicht van de ene overheid op de andere. De provincie heeft een toezichthoudende rol op de gemeenten op een aantal terreinen. Deze terreinen zijn:

- Ruimtelijke ordening
- Wabo
- Huisvesting statushouders
- Archiefzorg
- Financieel toezicht
- Monumentenwet

Het toezicht op financiën wordt afzonderlijk georganiseerd. De andere vijf onderwerpen vallen onder de Wet Interbestuurlijk Toezicht. Hiervoor zijn toezichtcriteria ontwikkeld op basis waarvan zelfbeoordeling plaats kan vinden. Deze zelfbeoordeling heeft een plek in de P&C-cyclus en daarmee in de jaarrekening, waardoor de gemeenteraad haar taak adequaat kan uitoefenen.

Domein	Status
Ruimtelijke ordening	
Huisvesting statushouders	
Archiefzorg	
Financieel toezicht	
Monumentenwet	

Westerveld scoorde op één punt 'oranje'. Bij archiefzorg wordt nog niet voldaan aan alle vereiste kritische prestatie-indicatoren. We zijn hierover in gesprek met de provincie en zijn gestart om de achterstand bij archiefzorg weg te werken. Het gaat dan met name om de indicatoren met betrekking tot digitalisering archief. De aanbevelingen die de provincie heeft gedaan, zullen opgevolgd worden. Doordat de provincie meer kijkt naar de mogelijkheden zal dit naar verwachting leiden tot een 'groene' status.

Personeel en organisatie (HRM)

Organisatieontwikkeling en samenwerking

Westerveld is een platte organisatie met korte lijnen waar we werken volgens het samensturingsmodel. We zijn een relatief kleine organisatie met sinds 1 juli 2022 vijf teams: Staf, Openbare Ruimte, Dienstverlening, Sociaal domein en Ruimte & Ontwikkeling. Deze teams worden aangestuurd door vijf teamleiders (inclusief de gemeentesecretaris voor team Staf) en bestaan in totaal uit ongeveer 200 personen. Naast het vaste personeel hebben we momenteel ongeveer 40 inhuurkrachten werkzaam op zowel vaste formatieplekken als vervanging voor verzuim.
Het zijn van een kleine organisatie brengt veel voordelen met zich mee. Zo liggen verantwoordelijkheden laag in de organisatie en hebben we uitdagende functies, waarbij brede kennis van de materie nodig is. Dit brengt aan de andere kant ook een risico met zich mee. Doordat we veel éénpitters in de organisatie hebben, maakt dit ons kwetsbaar. Zeker in de huidige arbeidsmarkt, waarin goed gekwalificeerd personeel steeds moeilijker te vinden is. Hierdoor is het des te belangrijker dat we constant in ontwikkeling blijven om een organisatie te zijn waar mensen graag werken en we, waar nodig, de samenwerking extern opzoeken.
Naar aanleiding van de wijziging in teams per 1 juli 2022 heeft een evaluatie plaatsgevonden en zijn de behoeften vanuit onze medewerkers opgehaald. Hieruit is naar voren gekomen dat het overgrote deel van de medewerkers meer behoefte heeft aan strategische sturing en aandacht vanuit hun leidinggevende. De uitkomst van de evaluatie is veelvuldig besproken binnen het MT en er is advies vanuit externe partijen ingewonnen om te komen tot een organisatie die voorziet in de behoeften van de medewerkers. Per 1 januari 2024 zal de top van de organisatie versterkt worden met maximaal 7 teamleiders. Deze wijziging zorgt ervoor dat de huidige drie zittende teamleiders (per 1 januari 2024 genaamd managers) zich kunnen focussen op strategische sturing van de organisatie en de 6 teamleiders zich kunnen richten op de medewerkers. Doordat er meer ruimte ontstaat voor één op één aandacht aan onze medewerkers zal ons goud (de medewerkers) nog meer kunnen gaan blinken.

Het management development traject dat eind 2022 van start is gegaan zal opvolging krijgen. Dit traject biedt ondersteuning aan zowel de managers als de teamleiders om de organisatie en zichzelf verder te ontwikkelen in de nieuwe rollen en rolverdeling.
We zijn een ambitieuze organisatie en dat willen we graag zo houden. Onze medewerkers zijn en blijven ons belangrijkste kapitaal. De focus voor 2024 zal liggen op het vasthouden van het zittende personeel en het waar nodig aantrekken van nieuw talent. De nieuwe inrichting van de top van de organisatie gaat hierbij helpen, doordat er meer aandacht zal zijn voor de medewerkers. Daarnaast zetten we in op persoonlijke ontwikkeling, is er constant aandacht voor verbetering van de (secundaire) arbeidsvoorwaarden en wordt er meer aandacht besteed aan de ontwikkeling van de medewerkersreis (van binnenkomst - een passend onboarding programma - tot afscheid en alle momenten daar tussenin).

Personeelsformatie en personeelsbudgetten
Met het volgende overzicht geven wij globaal inzicht in de begrote formatie in vergelijking met 2023.

Formatie in FTE	2023	2024	Verschil
Bestuur (B&W)	4,00	4,00	0
Bestuursondersteuning (griffie)	2,44	2,56	0,12
Totaal formatie bestuur	**6,44**	**6,56**	**0,12**
Subtotaal directe taken programma's	103,15	104,14	0,94
Subtotaal ondersteunende taken (overhead)	68,79	79,29	10,50
Totaal formatie ambtelijke organisatie	**171,94**	**183,44**	**11,50**
FTE overhead / FTE Totaal	40,0%	43,2%	

De formatie 2024 is vastgesteld op 181,20 FTE. Dit is een groei van 9,25 FTE ten opzichte van 2023. Deze groei volgt uit de vaststelling van de Begroting 2023 en door wijzigingsvoorstellen (amendementen) is de uitbreiding 9,25 FTE. Daarnaast is toegekend: transitie PPLG 1 FTE en beleidsmedewerker afval en grondstoffen 0,78 FTE. Het totale begrote aantal FTE komt daarmee uit op 183,44. Het verschil met de begrote formatie betreft kleine verschillen in de individuele contracten van medewerkers.
Naast een tekort aan geschikt personeel zien we ook al enige tijd een verschuiving van in dienst naar inhuur in de vorm van ZZP of detachering mét de daaraan gekoppelde hogere tarieven. Willen we functies gevuld krijgen en houden, dan moeten we vaak kiezen voor inhuur, omdat de keus voor vast personeel er niet is.

De bijbehorende budgetten zijn als volgt:

Budget formatie	2023	2024	Verschil
Bestuur B&W	455.910	405.990	-49.920
Bestuursondersteuning (Griffie)	203.768	240.980	37.212
Totaal Bestuur	**659.678**	**646.970**	**-12.708**
Burgerlijke stand (trouwambtenaren)	10.000	10.000	0
Personeelslasten binnendienst	11.172.368	13.194.581	2.022.213
Personeelslasten buitendienst	1.019.533	1.001.130	-18.403
Totaal ambtelijke organisatie	**12.201.901**	**14.205.711**	**2.003.810**
Totaal personeelsbudget	12.861.579	14.852.681	1.991.102

Personeelsbeleid
Het belangrijkste kapitaal van onze organisatie zijn onze medewerkers. We willen een organisatie zijn waarin we medewerkers de ruimte bieden in hun kracht te komen en te staan. Dit doen we door het aanbieden van opleidingen en het creëren van doorstroommogelijkheden naar een andere interne functie. Daarnaast stimuleren we betrokkenheid en inzet van de kennis en kunde van iedere medewerker bij de verschillende projecten. Samenwerken en in contact staan met elkaar is een belangrijk gemeengoed binnen onze organisatie. Dit blijven we stimuleren door verschillende personeelsbijeenkomsten te organiseren, maar ook in 2024 is er weer ruimte om teambuildingsactiviteiten te organiseren zoals een teamuitje of een personeelsfeest.
Als goed werkgever zetten we vooral in op het preventief voorkomen van verzuim. We streven ernaar om op voorhand te anticiperen op individuele situaties van medewerkers die (tijdelijk) extra zorg en aandacht nodig hebben.
We streven als gemeente naar een verzuimcijfer dat niet groter is dan het landelijk gemiddelde verzuimcijfer van de sector Gemeenten. In 2022 bedroeg dit landelijk cijfer 6,7% en in Westerveld eveneens 6,7% (excl. zwangerschappen).
Waar het gaat om vervanging van ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverlof is jaarlijks een budget beschikbaar van € 208.450. Indien dit budget niet toereikend is, heeft u in 2014 (Najaarsrapportage) toestemming gegeven om de uitgaven te doen tot een budget dat gelijk is aan het landelijk gemiddelde verzuimcijfer.

Inkoop, aanbesteding en contractmanagement

De inkoopwerkzaamheden zijn ondergebracht bij het Shared Service Center ONS (ONS). In 2022 is gestart met een verdere harmonisering van de inkoopfunctie binnen Westerveld met de standaarden van ONS, waarbij het onder andere gaat om de inkoopvoorwaarden en het inkoopbeleid. Daarnaast is ONS in 2023 gestart met het beoordelen, optimaliseren en het in beheer nemen van de IT-contracten binnen Westerveld. In 2024 zal de harmonisatie verder vorm worden gegeven, waarbij de focus ligt op het juist, volledig en tijdig inplannen van alle aanbestedingen die door ONS worden begeleid. Gezamenlijk gaat dit leiden tot een efficiëntere en betere beheersing van de inkopen die Westerveld doet.

Informatievoorziening, informatiebeveiliging en automatisering (ICT)

We bouwen verder aan een toekomstbestendige informatievoorziening, waarbij we gebruik maken van de mogelijkheden die nieuwe technologieën ons bieden. Dit doen we onder andere door uitvoering te geven aan een dynamisch meerjarig realisatieprogramma Westerveld 2024. We gaan onder andere aan de slag met de doorontwikkeling van de digitale dienstverlening, de ketensamenwerking, het datagedreven werken en de optimalisatie van onze werkprocessen.
De komende jaren brengen we steeds meer applicaties naar de cloud. Om onze informatie duurzaam digitaal te bewaren, werken we aan een digitale bewaarstrategie en een e-Depot.

Paragraaf F Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente onderhoudt banden met diverse partijen waarbij zij een bestuurlijk of financieel belang heeft, de zogeheten verbonden partijen. Het aangaan van banden met deze partijen komt voort uit politieke motieven en maatschappelijke relevantie. Een bestuurlijk belang betekent dat leden van het college in het bestuur van een gemeenschappelijke regeling vertegenwoordigd zijn. Een financieel belang houdt in dat de gemeente door deelname aan een verbonden partij op enigerlei wijze risico kan lopen. De verbonden partijen zijn gerubriceerd naar de volgende categorieën:

1. Gemeenschappelijke regelingen
2. Deelnemingen in vennootschappen
3. Participaties in stichtingen en verenigingen

1. Gemeenschappelijke regelingen

Werkvoorzieningsschap Reestmond

Werkvoorzieningsschap Reestmond te Meppel		
Openbaar belang		*Aandeel*
Het plaatsen van mensen uit de deelnemende gemeenten die aangewezen zijn op aangepast werk op een dergelijke plek. Hierbij wordt gestreefd naar passende arbeid zo dicht mogelijk bij de reguliere arbeidsmarkt. Dit houdt mede in het ontwikkelen van de arbeidsmogelijkheden van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, waardoor hun door- en uitstroomkansen vergroot worden.		24,8%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2024	2.618
	31-12-2024	2.618
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2024	3.710
	31-12-202	3.710
Resultaat over 2023 (x € 1.000)	2024	nnb
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2024	2.585
Risico's		

Veiligheidsregio Drenthe

Veiligheidsregio Drenthe te Assen		
Openbaar belang		*Aandeel*
Het uitvoeren van taken en bevoegdheden die bij of krachtens de wet aan de Veiligheidsregio zijn opgedragen. Het uitvoeren van overige taken en bevoegdheden die door de deelnemende gemeenten aan de veiligheidsregio zijn opgedragen		4,4%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2024	2.210
	31-12-2024	2.218
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2024	24.143
	31-12-2024	30.821
Resultaat over 2024 (x € 1.000)	2024	nnb
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2024	1.410
De Veiligheidsregio is een gemeenschappelijke regeling (GR), waarbij de risico's uiteindelijk verhaald kunnen worden op de deelnemende gemeenten. De Veiligheidsregio geeft zelf aan dat er risico's gezien worden in de financiële afwikkeling van de integratie van de Meldkamer Noord Nederland in de Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO), herziening FLO overgangsrecht en de kosten voor personeel (vergoeding vrijwilligers en loon- en prijsontwikkeling). De reserves worden als ruim voldoende ingeschat om de risico's af te dekken. Daarnaast worden nieuwe ontwikkelingen vroegtijdig gesignaleerd en zullen de daaruit voortkomende consequenties voorgelegd worden aan uw raad.		

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe		
Openbaar belang		*Aandeel*
Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten om de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en bevorderen.		Op basis van inwoner aantal
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2024	2.000
	31-12-2024	2.000
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2024	2.070
	31-12-2024	2.070
Resultaat over 2024 (x € 1.000)	2023	nnb
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2024	1.011
Risico's		
In de risicoparagraaf van de begroting worden bedrijfsvoeringsrisico's ingeschat op totaal circa € 2,4 mln.		

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD) te Assen		
Openbaar belang		*Aandeel*
Het uitvoeren van alle milieuvergunningverlening- en meldingen, milieutoezicht en handhaving en alle milieuspecialismen en advisering op het gebied van milieu		3,7%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2024	317
	31-12-2024	312
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2024	6.157
	31-12-2024	nnb
Resultaat over 2024 (x € 1.000)	2024	nnb
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2024	1.120
Risico's		
Op dit moment vindt een aantal wijzigingen plaats binnen de RUD op grond van het rapport van Seinstra en van der Laar. Deze ontwikkelingen in de organisatie en het financieel meer in control komen, kunnen gevolgen hebben voor de bijdrage van de gemeente. De bijdrage is inmiddels al gestegen. Wanneer bij de RUD tekorten ontstaan, zijn de gemeenten en de provincie naar rato verantwoordelijk voor het bijpassen van deze tekorten		

Recreatieschap Drenthe

Recreatieschap Drenthe te Dwingeloo		
Openbaar belang		*Aandeel*
Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten in Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf op het gebied van de vrijetijdseconomie (recreatie en toerisme)		1/13 deel
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2024	1.184
	31-12-2024	1.191
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2024	1.286
	31-12-2024	1.285
Resultaat over 2023 (x € 1.000)	2024	0
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2024	109
Risico's		
De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de eventuele tekorten van de gemeenschappelijke regeling en dus voor het Recreatieschap Drenthe		

Eems Dollard Regio

Eems Dollard Regio te Bad Nieuweschans		
Openbaar belang		*Aandeel*
Bevorderen van samenwerking aan zowel Duitse als Nederlandse kant van de grens		0,94%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2022	713
	31-12-2022	690
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2022	3660
	31-12-2022	3428
Resultaat over 2023 (x € 1.000)	2022	-24
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2023	3,4
Risico's		
Volgens paragraaf 15 lid 3 Gemeenschappelijke Regeling EDR zijn de deelnemers aan de EDR verplicht om naar rato van hun deelnemersbijdragen bij liquidatie extra bijdragen te verstrekken		

EDR levert geen gegevens aan, aangezien er door deze organisatie niet of niet tijdig een begroting wordt opgesteld.

Publiek Vervoer Groningen en Drenthe

Publiek Vervoer Groningen en Drenthe		
Openbaar belang		*Aandeel*
Alle gemeenten in Drenthe en Groningen en het OV-bureau Groningen Drenthe werken samen aan het creëren van een optimaal vervoersnetwerk dat betaalbaar en toekomstbestendig is en waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle vervoersmiddelen.		1,58%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2024	352
	31-12-2024	263
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2024	45
	31-12-2024	45
Resultaat over 2023 (x € 1.000)	2024	nnb
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2024	15
Risico's		
Het risico voor de deelnemers in deze gemeenschappelijke regeling is beperkt. De risico’s betreffen de interne bedrijfsvoering waarvoor beheersmaatregelen worden ingezet om dat risico te beperken.		

Overheid en Services (ONS)

Overheid en Services (ONS)		
Openbaar belang		*Aandeel*
De gemeente Westerveld is per 1 januari 2021 toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling ONS. Het is een lichte regeling voor de bedrijfsvoering. De gemeente neemt sinds 1 januari 2021 diensten af voor de Personeels- en salarisadministratie en sinds 1 september 2021 voor het technisch beheer van de ICT. Per 1 januari 2022 worden inkoopdiensten afgenomen. Naast Westerveld nemen de gemeenten Zwolle, Kampen, Dalfsen en de provincie Overijssel deel in de gemeenschappelijke regeling. Het deelnemingspercentage is gebaseerd op de financiële bijdrage van Westerveld ten opzichte van het totale bedrag. Qua zeggenschap heeft de gemeente dezelfde stem als de andere deelnemers, waarmee het aandeel op 20% uitkomt.		5,7%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2024	504
	31-12-2024	504
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2024	12.478
	31-12-2024	12.361
Resultaat over 2023 (x € 1.000)	2023	nnb
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2024	1.920
Risico's		
De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de eventuele tekorten van de gemeenschappelijke regeling en dus ook voor de tekorten van ONS. Via tussentijdse rapportages en bestuurlijke afwegingen zal dit zoveel mogelijk beperkt worden.		

2. Deelnemingen in vennootschappen

Onderstaande vennootschappen zijn ontstaan door de splitsing van het netwerkbedrijf en het leveringsbedrijf van Essent en daarnaast door de verkoop van de aandelen in het leveringsbedrijf Essent.

Enexis Holding B.V

Enexis Holding B.V. te 's Hertogenbosch		
Openbaar belang		*Aandeel*
Enexis Holding B.V. beheert het energienetwerk in zeven provincies in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland en zorgt ervoor dat gas en elektriciteit van de energieleveranciers veilig bij de klanten (plm. 2,6 miljoen huishoudens) terecht komt.		0,0928%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	5.441.000
	31-12-2023	N.N.B
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2022	4.907.000
	31-12-2022	N.N.B.
Resultaat over 2022 (x € 1.000)	2022	1.300.000
Risico's		
Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook).Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering, in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen.		

CSV Amsterdam B.V.

CSV Amsterdam B.V. te ’s Hertogenbosch		
Openbaar belang		*Aandeel*
Deze aandelen zijn bij de verkoop van de Essent-aandelen ontvangen en dienen ter afwikkeling van de diverse zaken rondom de verkoop.		0,0928%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	210
	31-12-2023	110
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	0
	31-12-2023	0
Resultaat over 2023 (x € 1.000)	2023	-100
Beleidsvoornemens en risico's		
De vennootschap zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhoudersommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is de vennootschap in afwachting van de reactie van de Belastingdienst op het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een gerechtelijke procedure zal in overleg met de Aandeelhouderscommissie de procedure al dan niet worden voortgezet. Na afwikkeling van deze bezwaar- en/of beroepsprocedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure zal de vennootschap kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW		

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. 's Hertogenbosch		
Openbaar belang		*Aandeel*
Deze aandelen zijn bij de verkoop van de Essent-aandelen ontvangen en dienen ter afwikkeling van de diverse zaken rondom de verkoop.		0,0928%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	1.480
	31-12-2023	0
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	10
	31-12-2023	0
Resultaat over 2023 (x € 1.000)	2023	-75
Risico's		
Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.496.822) (art 2.:81 BW).		

Overige vennootschappen waarin wordt deelgenomen.

N.V RENDO

N.V RENDO te Hoogeveen		
Openbaar belang		*Aandeel*
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering		7,97%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	N.N.B.
	31-12-2023	N.N.B
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	N.N.B.
	31-12-2023	N.N.B.
Resultaat over 2023 (x € 1.000)	2023	-N.N.B.
Risico's		

De begroting van RENDO wordt in de tweede helft van het jaar vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Deze is daarom nog niet bekend bij het opstellen van de gemeentelijke begroting.

N.V Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)

N.V Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) te Assen		
Openbaar belang		*Aandeel*
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering		1,079%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	N.N.B.
	31-12-2023	N.N.B
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	N.N.B.
	31-12-2023	N.N.B.
Resultaat over 2023 (x € 1.000)	2023	N.N.B.
Risico's		
Het risico, en daarmee de aansprakelijkheid, voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap art 2.:81 BW.		

De begroting van WMD wordt in de tweede helft van het jaar vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Deze is daarom nog niet bekend bij het opstellen van de gemeentelijke begroting.

Waterbedrijf Vitens NV

Waterbedrijf Vitens NV te Zwolle		
Openbaar belang		*Aandeel*
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering		0,449%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	600.000.000
	31-12-2023	N.N.B
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	N.N.B.
	31-12-2023	N.N.B.
Resultaat over 2023 (x € 1.000)	2023	N.N.B.
Risico's		
Het risico voor de gemeente zit in het afwaarderen van de boekwaarde van de aandelen. Wanneer zou blijken dat Vitens niet meer aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Op dit moment is dat risico met een solvabiliteit van circa 30% zeer gering.		

De begroting van Vitens wordt in de tweede helft van het jaar vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Deze is daarom nog niet bekend bij het opstellen van de gemeentelijke begroting.

Wadinko N.V.

Wadinko N.V. te Zwolle		
Openbaar belang		*Aandeel*
Bevorderen werkgelegenheid.		2,344%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	N.N.B.
	31-12-2023	N.N.B
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	N.N.B.
	31-12-2023	N.N.B.
Resultaat over 2023 (x € 1.000)	2023	N.N.B.
Risico's		
Inherent aan haar doelstellingen loopt Wadinko risico's. Door de interne maatregelen met betrekking tot risicobeheersing, zoals beschreven in de jaarrekening van Wadinko, zijn de risico's voor de aandeelhouders beperkt.		

Door Wadinko wordt geen openbare begroting opgesteld.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank) te Den Haag		
Openbaar belang		*Aandeel*
Verkrijgen van toegang tot de kapitaalmarkt; door middel van gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG Bank bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen.		0,0009%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	4.615.000.000
	31-12-2023	N.N.B
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	107.000.000
	31-12-2023	N.N.B.
Resultaat over 2023 (x € 1.000)	2023	-N.N.B.
Risico's		
Maximaal risico ten aanzien van de afwaardering van de boekwaarde van de aandelen en het niet ontvangen van dividend. Het risico op afwaardering zal beperkt zijn aangezien het een staatsbank betreft. Het risico op beperkte dividenduitkering heeft zich de laatste jaren voorgedaan door gewijzigde regelgeving en de lage rente. Hier wordt bij het opstellen van de begroting rekening mee gehouden		

De BNG Bank kan geen gegevens inzake vermogen en resultaat voor het komende jaar aanleveren in verband met bedrijfsgegevens die voor concurrenten van belang kunnen zijn.

ROVA N.V.

Regionaal Orgaan Verwijdering Afvalstoffen (ROVA N.V.) te Zwolle		
Openbaar belang		*Aandeel*
Door deelname in de aandelen van ROVA kunnen we gebruik maken van de aangeboden diensten.		0,184%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	36.497
	31-12-2023	N.N.B
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2023	35.111
	31-12-2023	N.N.B.
Resultaat over 2023 (x € 1.000)	2023	N.N.B.
Risico's		
Voor de gemeenten zal maximaal het ingelegde bedrag in aandelen moeten worden afgeboekt bij een eventueel faillissement van ROVA. Daarnaast zal met spoed een andere afvalinzamelaar gezocht moeten worden. Dit kan hogere kosten met zich meebrengen. Het risico dat dit zich voor zal doen, wordt zeer klein geacht, aangezien er regelmatig overleggen met ROVA plaatsvinden en de financiële organisatie geborgd is.		

De begroting van ROVA wordt in de tweede helft van het jaar vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Deze is daarom nog niet bekend bij het opstellen van de gemeentelijke begroting.

3. Participaties in stichtingen en verenigingen

Overige samenwerkingsverbanden.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

De VNG ondersteunt gemeenten bij hun ontwikkeling en behartigt hun belangen. De activiteiten van de VNG bestaan uit het bieden van een platform, het behartigen van gemeenschappelijke belangen, het bieden van dienstverlening aan gemeenten (adviseren en informeren) en het ontwikkelen van producten en diensten. Jaarlijks wordt de contributie op basis van het aantal inwoners vastgesteld. De contributie voor 2024 is begroot op € 66.000.

Talentenregio

Talentenregio is een samenwerkingsverband tussen 26 overheidsorganisaties. Samen vertegenwoordigen ze ruim 8.000 medewerkers in de meest uiteenlopende functies. Aangesloten zijn gemeenten, de Omgevingsdienst IJsselland, Shared Service Centrum ONS, de Veiligheidsregio IJsselland, TIEM Zwolle en de provincie Overijssel.
Talentenregio richt zich primair op de individuele medewerkers. Er worden faciliteiten geboden aan medewerkers om zich te ontplooien en te ontwikkelen. Met als doel het stimuleren van het bewustzijn van medewerkers dat zij een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan het mede vormgeven van een goed functionerende overheid. Medewerkers van Talentenregio-organisaties kunnen op een gemakkelijke en laagdrempelige manier bewegen en kennis en kunde uitwisselen.
De contributiekosten bedragen € 18.500 per jaar. Voor het jaar 2024 staan er geen specifieke acties op het programma anders dan de reguliere voortzetting van het traineeprogramma en de uitwisseling van medewerkers binnen het netwerk.

Vereniging van Drentse gemeenten (VDG)

De Vereniging van Drentse gemeenten zet zich in voor de twaalf gemeenten in de provincie Drenthe. De vereniging biedt een platform aan en behartigt de belangen van de Drentse gemeenten richting de VDG. Via de Drentse portefeuillehouders worden diverse beleidsterreinen op elkaar afgestemd. De bijdrage voor 2024 is begroot op € 7.500 (inclusief de bijdrage aan de Stichting Drentse Veteranen).

Regio Zwolle

Regio Zwolle is een bestuurlijke samenwerking tussen 21 gemeenten en 4 provincies rondom Zwolle. Regio Zwolle is volop in ontwikkeling. Er is een nieuwe Agenda opgesteld met een nieuwe structuur van vijf tafels: economie, leefomgeving, bereikbaarheid, energie en Human Capital Agenda (HCA). De HCA is volop in beweging en moet leiden tot een toekomstgerichte arbeidsmarkt. Doel is om de krapte op de arbeidsmarkt aan te pakken door onderwijs en ondernemersorganisaties aan elkaar te verbinden. Daarnaast steunen ondernemersorganisaties initiatieven die bijdragen aan realisatie van en voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.
Een belangrijk onderdeel van Regio Zwolle is Kennispoort. Kennispoort is het innovatie-netwerk van ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid. Kennispoort verzorgt één keer per jaar een bijeenkomst in de gemeente Westerveld. De Regio Deal Regio Zwolle is binnengehaald. Ook onze gemeente heeft projecten ingediend en kan mogelijk meedoen aan deze subsidietoekenning.

Stichting Het Oversticht Zwolle

Het Oversticht doet onderzoek en brengt advies uit op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en ruimtelijk erfgoed. Het welstandstoezicht en de gemeentelijke monumentencommissie van de gemeente Westerveld zijn bij deze stichting ondergebracht. De gemeentelijke archeoloog wordt eveneens via Het Oversticht ingehuurd. Het Oversticht verzorgt daarnaast de omschrijvingen voor nieuwe aanvullingen op de vrijwillige gemeentelijke monumentenlijst.

Samenwerkingsverband UNESCO nominatiedossier 'Koloniën van Weldadigheid'

Sinds 2010 is internationaal samengewerkt aan een succesvolle nominatie van de voormalige Rijkskoloniën van Weldadigheid tot UNESCO Werelderfgoed. Het Werelderfgoedcomité heeft zich in 2018 positief uitgesproken over het dossier en in het bijzonder het Westerveldse aandeel. In 2021 heeft het Werelderfgoedcomité de UNESCO Werelderfgoedstatus toegekend. De gemeente Westerveld is één van de voortrekkers geweest voor uitbreiding van het dossier en heeft een bestuurlijk charter ondertekend waarin we deze intentie (zowel op het gebied van personele inzet, als financieel) hebben bevestigd. Op lokaal niveau wordt ambtelijk en bestuurlijk nauw samengewerkt met de gemeenten Steenwijkerland en Weststellingwerf en vindt afstemming plaats met ondernemers uit de recreatie- en toeristische sector, Stichting Maatschappij van Weldadigheid en de agrarische sector.

RWB Zwolle

Het regionaal Werkbedrijf Regio (RWB) Zwolle timmert continu aan de weg om invulling te geven aan zijn belangrijkste doelstelling: het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt in de regio Zwolle. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar mensen met een (grotere) afstand tot de arbeidsmarkt. Toekomstgericht en innovatief arbeidsmarktbeleid vraagt echter om een human capital agenda (HCA) met een integrale invalshoek die de driehoek economie, onderwijs en arbeidsmarkt verbindt. Een agenda met meer concrete doelen die ook de samenhang tussen de verschillende agenda's op het gebied van economische innovatie, het Sociaal Domein en onderwijs en kennis, inzichtelijk maakt. Inzicht in het 'regionaal DNA' zorgt ervoor dat vraag en aanbod dichter bij elkaar kunnen komen. Deze kansen verbinden we nadrukkelijk ook met mensen die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben.

P10-gemeenten

De P10 is een samenwerkingsverband van de 22 grootste (oppervlakte) plattelandsgemeenten van Nederland. Deze gemeenten hebben veelal te maken met dezelfde ambities en uitdagingen. In P10-verband worden deze onder de aandacht gebracht van de landelijke en Europese politiek. Naast onderstaande onderwerpen wordt via de P10 een lobby gevoerd in relatie tot de herverdeling van het gemeentefonds die voor P10-gemeenten mogelijk niet gunstig uitpakt.
Onderwerpen: Demografische ontwikkelingen, Relatie plattelandsgemeente en gemeentefonds, Recreatie en toerisme, Functieveranderingen op het platteland, Nieuwe economische kansen in de buitengebieden, Veiligheid in het landelijke gebied (aanrijtijden), Leefbaarheid in de kernen (voorzieningen, zorg, onderwijs), natuur- en waterbeheer, duurzaamheid).

Paragraaf G Grondbeleid

Inleiding

De paragraaf grondbeleid beschrijft het grondbeleid in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling. Het gemeentebestuur formuleert de doelstellingen en het grondbeleid is hieraan ondersteunend. Deze paragraaf geeft de visie op het grondbeleid, de uitvoering van het grondbeleid, de actuele financiële positie, de winstneming en de risico's en voorzieningen weer. De niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn, zoals vastgelegd in het BBV, opgenomen als materiële vaste activa.

Visie op grondbeleid

De gemeente Westerveld hanteert sinds de vaststelling van de Nota Grondbeleid (2021) een situationeel grondbeleid. De markt heeft de ruimte om te ondernemen, maar wanneer de gemeente het nodig acht om meer invloed op het grondbeleid te hebben dan wordt actief grondbeleid ingezet. Het financiële risico van het grondbeleid dient voor de gemeente aanvaardbaar te zijn. Bij maatschappelijk interessante initiatieven wordt het financiële risico zorgvuldig afgezet tegen het maatschappelijk belang.

Winstneming

Volgens de commissie BBV moet winst (tussentijdse winstname) worden genomen op het moment dat er in een grondexploitatie opbrengsten zijn. Volgens de PoC-methode (Percentage of Completion, een methode die het aandeel van de gerealiseerde opbrengsten afzet tegen het aandeel van de gerealiseerde kosten en de te verwachten winst) is de te nemen winst jaarlijks te berekenen. Ook de komende jaren wordt een winst verwacht uit diverse grondexploitaties. Eventuele winsten worden verwerkt in de prognose balans. Ze zijn nog niet als winst meegenomen onder de baten en lasten.

Uitvoering grondbeleid

Algemeen
Als in onderstaande wordt gesproken over resultaat, dan is dat het verwachte resultaat aan het eind van de grondexploitatie. Op basis van gerealiseerde en nog te realiseren baten en lasten in de toekomst wordt op basis van de PoC-methode (Percentage of Completion) een berekening gemaakt voor de tussentijdse winst. Dit wordt berekend naar de mate waarin de kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie. Bijvoorbeeld kort gezegd kan 25% van de verwachte winst worden genomen als 50% van de kosten en 50% van de opbrengsten zijn gerealiseerd.
Bouwgrond in exploitatie

Zorgvlied Noord-Oost II
Het plan in Zorgvlied bestaat uit 15 kavels voor woningbouw. De laatste werkzaamheden voor het woonrijp maken zijn uitgevoerd in 2023. Het project is voltooid en kan eind 2023 worden afgesloten. Daarom is er geen boekwaarde begroot voor 2024. Het resultaat is circa € 32.000 voordelig. Dit bedrag wordt als winst genomen.

Kalterbroeken
Kalterbroeken is een woningbouwproject waarin 93 woningen worden toegevoegd aan Diever. In 2023 zijn wij bezig met de uitgifteprocedure van de laatste 8 kavels. De verwachting is dat de kavels in de eerste helft van 2024 kunnen worden overgedragen. Ook hier overschrijdt de in eerdere jaren genomen winst het positieve resultaat, waardoor een bedrag van € 215.000 moet worden gedekt. Door deze wijziging is het verwachte financiële resultaat € 58.000 nadelig (NCW per 1-1-2023). Daarvoor is een voorziening opgenomen. De begrote boekwaarde bedraagt € 239.000 per 31-12-2023.

Meenteweg-Oeveraseweg – Havelte
Deze grondexploitatie betreft de afronding van een bedrijventerrein in Havelte. Op dit bedrijventerrein is nog een kavel van 1,6 hectare beschikbaar. De locatie is nog niet bouwrijp gemaakt. Er moeten nog werkzaamheden plaatsvinden voordat het terrein geschikt is voor eventuele uitgifte. Verder dienen nog werkzaamheden uitgevoerd te worden in de openbare ruimte zoals in het bestemmingsplan is opgenomen. In 2022 was de verwachting nog dat het project in 2024 kon worden afgesloten, dit is nu met een jaar opgeschoven naar 2025. Deze vertraging komt doordat er geen prioriteit is gegeven aan het uitgeven van dit bedrijventerrein.. Het project sluit met een negatief resultaat van circa € 121.000 (NCW per 1-1-2023). De voorziening is hierop aangepast en bedraagt circa € 137.000. De boekwaarde op 31-12-2023 bedraagt - € 330.000.

Vledder Noord fase 1b
In dit plan is ruimte voor circa 45 woningen. Een deel hiervan heeft al een uitgewerkte woonbestemming. Op een ander deel van het plan ligt nu nog een maatschappelijke bestemming. De bedoeling is om ook hier woningen mogelijk te maken. In 2023 verrichtten we werkzaamheden voor het bouw- en woonrijpmaken. De verwachting is dat de laatste kavels in 2023 worden verkocht. Om fase 1b af te kunnen ronden, dient het meest oostelijke gedeelte van het bestemmingplan te worden gerealiseerd. Op dit moment vinden gesprekken plaats over de invulling hiervan.
De grondexploitatie sluit naar verwachting met een nadelig financieel resultaat van circa € 1.000.000 (NCW 1-1-2023). De verslechtering van het resultaat ten opzichte van 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in de tweede fase van dit plan waarschijnlijk voornamelijk sociale woningbouw zal worden gerealiseerd. Dit heeft een nadelig effect op de hoogte van de opbrengsten. Er is een voorziening opgenomen om dit tekort te dekken. Het project loopt door in het jaar 2024 en zal naar verwachting eind 2025 worden afgesloten. De boekwaarde is op 31-12-2023 - € 647.000.

Moersberger Erven
Dit plan betreft de uitbreiding van het bedrijventerrein aan de Moersberger Erven te Nijensleek. Het terrein is uitgebreid met 4 kavels. De laatste werkzaamheden voor het woonrijpmaken zijn in 2023 uitgevoerd. Daarom kan dit project eind dit jaar worden afgesloten en vereist geen budget meer in 2024. Het project sluit met een voordelig resultaat van circa € 11.000. Dat bedrag kan als winst worden genomen.

Aldi-locatie Valderseweg Dwingeloo
Deze grondexploitatie betreft de sanering en gedeeltelijke uitgifte van een perceel grond van circa 9.000 m² ten behoeve van een supermarkt. In 2022 is de grond geleverd en woonrijp gemaakt. In 2023 zijn de laatste werkzaamheden uitgevoerd en is het project voltooid. Daarom kan het eind 2023 worden afgesloten. Dit project vereist geen budget voor 2024. Er kan € 19.000 winst genomen worden, omdat het complex met een positieve waarde sluit.

Vledderveen
De grondexploitatie Vledderveen is in 2021 vastgesteld en betreft de uitgifte van kavels ten behoeve van maximaal 21 woningen. Deze kavels worden in 2 fasen uitgegeven. In 2022 zijn de werkzaamheden begonnen om het gebied bouwrijp te maken. De verwachting is dat Vledderveen vanaf november 2023 woonrijp gemaakt wordt. Naast het woonrijp maken vinden er nog wat kleinere werkzaamheden plaats. De opbrengsten van de tweede fase worden in 2025 verwacht. In 2025 kan de grondexploitatie vervolgens worden afgesloten. De boekwaarde is op 31-12-2023 € 188.000.

Actuele financiële positie

Bouwgrond in exploitatie (begroot verloop 2023)

Bedragen x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2022	Vermeerderingen	Verminderingen	Winstneming	Boekwaarde 31-12-2023
Zorgvlied Noord-Oost II	-61	29	0	32	0
Kalterbroeken Diever	-352	475	361	0	-239
Meenteweg - Oeverasweg Havelte	112	218	0	0	330
Vledder Noord fase 1b	-44	838	147	0	647
Moersberger Erven	-56	51	6	11	0
Complex Aldi Dwingelo	-200	181	0	19	0
Complex Vledderveen	81	129	398	0	-188
Totaal	**-520**	**1.922**	**912**	**62**	**552**
Voorziening t/m					
Kalterbroeken Diever	-137		8		-129
Meenteweg - Oeverasweg Havelte	-998		334		-664
Vledder Noord fase 1b	-58		58		0
Totaal bouwgronden in exploitatie	**-1.713**	**1.922**	**1.312**	**62**	**-241**

Meerjarige boekwaarden Bouwgronden in exploitatie

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027
Zorgvlied Noord-Oost II	0	0	0	0	0
Kalterbroeken Diever	-239	0	0	0	0
Meenteweg - Oeveraseweg Havelte	330	-125	0	0	0
Vledder Noord fase 1b	647	785	0	0	0
Moersberger Erven	0	0	0	0	0
Complex Aldi Dwingeloo	0	0	0	0	0
Complex Vledderveen	-188	-113	-573	0	0
Totaal	**552**	**547**	**573**	**0**	**0**
Voorziening	-793	-436	0	0	0
Totaal bouwgronden in exploitatie	**-241**	**111**	**-573**	**0**	**0**

De tabel laat zien welke baten en lasten nog gepland staan tot de voltooiing van de grondexploitatie. De prognose geeft een voorspelling over het toekomstig financieel resultaat. Voor Kalterbroeken, Meenteweg-Oeveraseweg en Vledder Noord fase 1b resteert op basis van verwachtingen een nadelig financieel resultaat. Hiervoor worden voorzieningen opgenomen. Naar verwachting kunnen de grondexploitaties Zorgvlied Noord-Oost II, Moersberger Erven en Aldi-locatie Valderseweg Dwingeloo eind 2023 worden afgesloten. Het resultaat van de exploitaties zal dan vrijvallen.

Voorzieningen

Voor Meenteweg / Oeveraseweg is per 31-12-2022 een voorziening opgenomen van € 137.000. Voor Vledder Noord is een voorziening opgenomen van € 998.000 en voor Kalterbroeken € 58.000. Deze bedragen zullen naar verwachting voldoende zijn.

Risico's

In het algemeen kan gesteld worden dat er weinig risico’s zijn bij onze grondexploitaties. Voor de verliezen die we kunnen inschatten is een voorziening opgenomen. Op dit moment betreft dat Kalterbroeken, Meenteweg-Oeveraseweg en Vledder Noord fase 1b. Voor grondexploitaties die in uitvoering zijn, geldt dat er een algemeen risico is dat deze ontwikkelingen uiteindelijk niet (volledig) voltooid worden. Er is getracht om het risico hierop zo veel mogelijk te beperken door middel van diversiteit in woningtypologieën, behoefteonderzoek en het hanteren van marktconforme grondprijzen. Voor vrijwel alle grondexploitaties is een passend vigerend bestemmingsplan. Voor een deel van het plan Vledder Noord fase 1b is een bestemmingsplanwijziging nodig. Dit levert een risico op; het is namelijk nog niet zeker of de beoogde ontwikkeling hier kan plaatsvinden. Ons inziens is dit een relatief klein risico en is dit al gedeeltelijk opgevangen door genoeg tijd voor deze ontwikkeling in de grondexploitatie op te nemen. Voor nadere inschatting van de risico’s in breder verband wordt verwezen naar de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing.

Financiële begroting

B.1. Overzicht van baten en lasten

B.1.1. Meerjarenbegroting 2024 - 2027

Onderstaand de meerjarenbegroting
Bedragen x €1.000

Programma	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Lasten					
0. Bestuur	2.240	2.393	2.392	2.341	2.340
1. Veiligheid	1.667	1.677	1.773	1.853	1.909
2. Verkeer en vervoer	4.495	4.731	4.701	4.763	4.765
3. Economie	2.615	1.810	2.054	1.457	1.455
4. Onderwijs	1.670	1.645	1.629	1.626	1.617
5. Sport, cultuur en recreatie	4.780	4.467	4.587	4.415	4.411
6. Sociaal domein	23.820	22.990	22.595	22.124	22.020
7. Volksgezondheid en milieu	7.047	6.565	6.569	6.588	6.661
8. VHROSV	5.323	4.771	3.804	2.949	2.896
Totaal Lasten	**53.656**	**51.048**	**50.103**	**48.114**	**48.074**
Baten					
0. Bestuur	354	388	388	388	388
1. Veiligheid	15	15	15	15	15
2. Verkeer en vervoer	32	12	12	12	12
3. Economie	2.927	2.228	2.228	2.228	2.228
4. Onderwijs	275	226	226	226	226
5. Sport, cultuur en recreatie	400	377	377	371	371
6. Sociaal domein	4.086	4.194	4.302	4.244	4.244
7. Volksgezondheid en milieu	5.638	5.629	5.628	5.628	5.628
8. VHROSV	3.280	2.291	1.475	529	460
Totaal Baten	**17.007**	**15.360**	**14.652**	**13.642**	**13.573**
Totaal saldo programma's	**-36.649**	**-35.688**	**-35.450**	**-34.472**	**-34.501**

Overhead, VpB en Onvoorzien
0.4 betreft overhead, 0.8 betreft onvoorzien. VpB wordt niet begroot en is derhalve 0.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
0.4 Overhead					
Lasten	12.991	12.882	12.838	12.568	12.581
Baten	63	71	71	71	71
Totaal 0.4 Overhead	**-12.928**	**-12.811**	**-12.767**	**-12.497**	**-12.510**
0.8 Overige baten en lasten					
Lasten	20	20	20	20	20
Totaal 0.8 Overige baten en lasten	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**
Totaal overhead, vpb en onvoorzien	**-12.948**	**-12.831**	**-12.787**	**-12.517**	**-12.530**

Algemene dekkingsmiddelen
Betreft taakvelden 0.5 t/m 0.8.

Bedragen x €1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Lasten	478	577	586	572	579
Baten	45.783	48.843	49.392	46.005	45.496
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**45.305**	**48.266**	**48.806**	**45.432**	**44.916**

Saldo baten en lasten
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Lasten	67.145	64.527	63.547	61.274	61.255
Baten	62.854	64.274	64.116	59.718	59.140
Saldo Baten en Lasten	**-4.291**	**-253**	**569**	**-1.557**	**-2.115**

Mutatie in de reserves

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Onttrekkingen	2.752	736	537	436	436
Stortingen	425	25	25	25	25
Totaal mutatie in de reserves	**2.327**	**711**	**512**	**411**	**411**

Begrotingsresultaat

Betreft het resultaat van baten en lasten inclusief de mutatie reserve.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Onttrekkingen	473	2.613	2.334	929	1.082
Stortingen	-1.491	3.070	3.416	-217	-622
Resultaat begroting	**1.964**	**-457**	**-1.081**	**1.145**	**1.704**

B.1.2. Uitgangspunten meerjarenbegroting 2024 - 2027

Uitgangspunten

De financiële spelregels die we in 2024 hanteren voor de opbouw en samenstelling van de product- en programmabudgetten en de nieuwe financiële prognoses luiden als volgt:

- Voor het opstellen van de Begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 gelden als basis de verwachtingen in de 1e Bestuursrapportage 2023 en de uitgangspunten zoals opgenomen in de Kadernota 2023.
- De beleidsregels, reken- en spelregels worden toegepast conform het vernieuwde BBV.
- De raming van de algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire van 2023.
- In 2024 is een inflatie toegepast van 3,2 % op de Forensenbelasting, Leges voor vergunningen en Lijkbezorgingsrechten.
- De in de kadernota vermelde inflatiecorrectie op de overige uitgaven is niet toegepast. Voor de indexatie van de subsidies is een stelpost opgenomen van € 181.000.
- Voor de kapitaallasten is gebruikt gemaakt van een rekenrente van 0,4% voor 2025. Voor een onderbouwing en de toegepaste rekenrente voor 2024 t/m 2027 zie Paragraaf D: Financiering.
- De doorbelasting van de kosten van gebouwen die voor meerdere taakvelden worden gebruikt, is geactualiseerd.
- De doorbelasting van de personeelslasten van personeelsleden die voor specifieke taakvelden werkzaam zijn, is geactualiseerd.
- De inkomsten en uitgaven van de grondexploitaties zijn geactualiseerd en verwerkt in deze begroting.
- Voor de grondexploitaties is gebruik gemaakt van een rekenrente van 0,62 %. Zie Paragraaf D: Financiering.
- De mutaties in de reserves en voorzieningen zijn geactualiseerd.
- Onttrekkingen aan de voorzieningen voor wegen en rioleringen zijn gebaseerd op geactualiseerde beheersplannen voor wegen en rioleringen.

- De vigerende Cao Gemeenten vormt het uitgangspunt voor het bepalen van de lasten voor salarissen in 2024 en verder. Daarbij is een geschatte indexatie van 5,2% van het bruto salaris meegenomen als stelpost. Voor de pensioenpremie wordt uitgegaan van 27,0% (0,9% minder dan in de begroting 2023).
- Aanname dat jaarlijks via het gemeentefonds uit te keren ruimte onder BCF-plafond is berekend op basis van 10,7 punt van de uitkeringsfactor.

B.1.3. Toelichting op overzicht van baten en lasten

Toelichting

Het overzicht van baten en lasten geeft in een oogopslag inzicht in het saldo van de programma's, het saldo van de dekkingsmiddelen en het saldo van de mutatie bestemmingsreserves. De programma's geven de baten en lasten zonder de mutatie reserves. Programma gebonden inkomsten, zoals rioolheffing en heffing van reinigingsrechten, worden wel meegenomen in de baten van het respectievelijke programma.

Toelichting op de programma's

Voor een toelichting op de programma's wordt verwezen naar het Programmaplan.

Overhead

Voor een toelichting op de overhead wordt verwezen naar de overige programma onderdelen en naar Paragraaf E: Bedrijfsvoering.

Vennootschapsbelasting

Gemeenten zijn sinds 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Hierbij gaat het uitsluitend om winstgevende activiteiten waarbij in algemene zin sprake is van een onderneming. Voor de gemeente Westerveld gaat het alleen om de grondexploitaties. Tot en met 2021 is de VpB-aangifte gedaan en afgerekend.
Voor zover we dat op basis van de nu bekende regelgeving in kunnen schatten, is er zowel sprake van fiscale winsten als fiscale verliezen op de grondexploitaties in de jaren 2022 t/m 2026. Voor deze verliezen is een voorziening opgenomen op de balans waardoor er geen resultaateffect is. Fiscale winsten en verliezen zijn verrekenbaar (carry forward en backward) waardoor de VpB-last in de toekomst gering zal zijn. De winsten worden conform het voorzichtigheidsprincipe gepresenteerd als ze werkelijk gerealiseerd zijn. Daarom kiezen wij ervoor om in het boekjaar 2024 en verder geen last voor de vennootschapsbelasting te verantwoorden.

Onvoorzien

In de Begroting 2024 is een post voor onvoorzien van € 20.000 (€ 1 per inwoner) opgenomen. Dit bedrag is bestemd om eventuele tegenvallers op te vangen en nog niet te kwantificeren uitgaven die zich in de loop van het verslagjaar voor doen. De besteding daarvan is voorbehouden aan het college.

B.1.4. Toelichting op toevoegingen en onttrekkingen reserves

Toevoegingen en onttrekkingen reserves

De gemeente Westerveld heeft bestemmingsreserves gevormd in het verleden voor een specifiek doel. Jaarlijks vinden stortingen en onttrekkingen plaats.
Ten behoeve van het inzicht is onderstaand overzicht opgenomen van de mutaties reserves per programma. Per mutatie is de begrote mutatie gepresenteerd. In de toelichting op de geprognosticeerde balans is een overzicht opgenomen van het toekomstige verloop van de reserves.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Onttrekkingen					
0. Bestuur	391	366	363	362	362
1. Veiligheid	0	0	0	0	0
2. Verkeer en vervoer	48	48	48	48	48
3. Economie	143	12	12	12	12
4. Onderwijs	74	39	39	39	39
5. Sport, cultuur en recreatie	324	38	38	0	0
6. Sociaal domein	724	63	63	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	433	0	-25	-25	-25
8. VHROSV	615	170	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	**2.752**	**736**	**537**	**436**	**436**
Stortingen					
0. Bestuur	400	0	0	0	0
3. Economie	0	0	0	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie	0	0	0	0	0
6. Sociaal domein	25	25	25	25	25
7. Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0	0
8. VHROSV	0	0	0	0	0
Totaal Stortingen	**425**	**25**	**25**	**25**	**25**
Totaal mutatie reserves	**2.327**	**711**	**512**	**411**	**411**

Structurele mutatie reserves

Een storting en/of onttrekking aan een reserve is per definitie incidenteel, tenzij er redenen zijn deze structureel te ramen (bijvoorbeeld ter dekking van rente- en/of afschrijvingslasten). In de tabel hieronder worden de ramingen van structurele toevoegingen (+) en onttrekkingen (-/-) aan de reserves weergegeven.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
7910112 Reserve bouw gemeentehuis	271	254	252	249	247
7910117 Reserve multifunctionele accomm Havelte MFA	109	110	108	107	106
7910140 Reserve Fonds Dorpshuizen	-25	-25	-25	-25	-25
7910145 Reserve Versterking fysieke aantrekkelijkheid	48	48	48	48	48
7910152 Bestemmingsreserve Stad Esch	39	39	39	39	39
7910154 Bestemmingsreserve Parkeerterrein Fredriksoord	12	12	12	12	12
Totaal structurele mutaties	**455**	**438**	**434**	**430**	**428**

B.1.5. Incidentele baten en lasten

Achtergrond

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) dient de gemeentebegroting te voorzien in een overzicht van incidentele lasten en baten. Inzicht daarin is van belang voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van baten en lasten door de gemeenteraad. Daarnaast is het noodzakelijk voor het financiële toezicht en de beoordeling van de begrotingspositie door Gedeputeerde Staten. Het is daarmee ook één van de beoordelingscriteria om voor repressief financieel toezicht in aanmerking te komen.

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	**RES**	**Programma**	**Begr 2024**	**Begr 2025**	**Begr 2026**	**Begr 2027**
Incidentele baten:						
Onttrekking reserve maatschappelijke voorzieningen	√	6	100	100	0	0
Onttrekking reserve woonimpuls	√	8	200	0	0	0
Subtotaal incidentele baten			**300**	**100**	**0**	**-**

Incidentele lasten:						
Klanttevredenheidsonderzoek per 2 jaar		0	0	12	0	12
Ontwikkeling Johannes Postkazerne		3	100	0	0	0
Opstellen visie vrijetijdseconomie		3	60	100	0	0
Regio Deal Regio Zwolle		3	200	0	0	0
Wederkerend fonds		3	0	500	0	0
Bomenplan		5	175	175	0	0
Valondergrond speeltoestellen		5	32	0	0	0
Onderhoud en vervanging speeltoestellen		5	50	0	0	0
Zwemlessen statushouders		6	28	28	0	0
Energievisie		7	10	0	0	0
Uitvoering woonimpuls	√	8	200	0	0	0
Tijdelijke formatie RO		8	84	0	0	0
Transformatie PPLG		OVH	83	83	0	0
Subtotaal incidentele lasten			**1.021**	**897**	**0**	**12**
Saldo incidentele baten en lasten			**721**	**797**	**0**	**12**

De met een vinkje (√) aangegeven bedragen betreffen mutaties met een relatie naar de bestemmingsreserves. Dat wil zeggen tegenover de incidentele last staat een dekking uit de bestemmingsreserve.

Criteria

De incidentele baten en lasten zijn opgesteld met in achtneming van de door de commissie BBV daarvoor opgestelde richtlijnen in haar notitie 'structurele en incidentele lasten en baten'. Baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar of minder voordoen, kunnen beoordeeld worden als íncidenteel', waarbij rekening wordt gehouden met de soort of de eigenschap van de begrotingspost.

Ter invulling is in de inventarisatie van incidentele baten en lasten hierna uitgegaan van de volgende criteria:
- lasten/baten die alleen in het jaar 2024, 2025, 2026 of 2027 voorkomen;
- lasten/baten die zich maximaal gedurende drie jaar voordoen (2024-2026);
- lasten/baten waarvan de eindigheid vastligt op basis van raadsbesluit en/of toekenningsbesluit, ook als de looptijd langer is dan drie jaar;
- onttrekkingen en toevoegingen aan reserves met een looptijd korter dan drie jaar.

Toelichting

Het saldo incidentele baten en lasten is positief. Het structurele begrotingssaldo van Westerveld verbetert daardoor verder.
De met een √ gemarkeerde regels verwijzen naar het Verloopoverzicht reserves en voorzieningen. De als incidenteel aangemerkte onttrekkingen uit de bestemmingsreserves komen terug in bovenstaand overzicht waarbij tevens de in de begroting opgenomen lasten worden gepresenteerd. Voor de tijdelijke inzet van personeel of voor de tijdelijke vervanging van vaste medewerkers die op deze projecten worden ingezet, is er dekking in de vorm van een onttrekking aan deze bestemmingsreserve. Vanuit de samenlevingsagenda zijn er een aantal activiteiten voorzien met een incidenteel karakter. De Regio Deal heeft een looptijd van drie jaar. Bijstelling lasten uitkeringen participatie betreft een jaar, omdat financiering een jaar later plaatsvindt.

B.1.6. Structureel en reëel evenwicht

Structureel en reëel evenwicht

Op basis van de in het voorgaande hoofdstuk gepresenteerde incidentele baten en lasten wordt hier inzicht gegeven in het structureel en reëel evenwicht.

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	Bij/Af	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Saldo baten en lasten (voor mutatie reserves)		-252	567	-1.557	-2.114
Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves	Bij	438	434	430	428
Begrotingssaldo		**186**	**1.001**	**-1.127**	**-1.686**
Incidentele baten	Af	300	100	-	-
Incidentele lasten	Bij	1.021	897	-	12
Structureel begrotingssaldo		**907**	**1.798**	**-1.127**	**-1.674**

B.2. Uiteenzetting van de financiële positie

B.2.1. Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Voor het opstellen van de prognose balans is gebruik gemaakt van alle informatie zoals die tot en met 1 september 2023 bekend is. De balansposities zijn bepaald op basis van het investeringsplan, de beheersplannen voor wegen en rioleringen, de te verwachten ontwikkeling van grondexploitaties, een raming van de toekomstige Btw-teruggave uit het Btw-compensatiefonds, de aflossingen op uitstaande gelden en aangetrokken leningen, de mutaties in de reserves en voorzieningen en een schatting voor overige vorderingen en schulden (crediteuren). Om tot een sluitende balans te komen, wordt in eerste instantie het maximum van de kasgeldleningen ingezet voor de financiering. Is dat niet voldoende dan worden langlopende leningen aangetrokken voor de financiering. Verschillen in de uitvoering in 2023 kunnen zorgen voor aanzienlijke afwijkingen in de financiële realisatie en de balansposities. Bijvoorbeeld het niet uitvoeren van geplande investeringen in 2023, maar in een later jaar, maakt dat minder vaste geldleningen nodig zijn. De balans ziet er dan bij het opstellen van de jaarrekening over 2023 anders uit. Het beeld dat in deze begroting wordt geschetst verandert niet, omdat de investering op zeker moment alsnog wordt uitgevoerd, zij het wat later. Daarmee zal externe financiering alsnog nodig zijn.

Prognose balans (bedragen x € 1.000)	Letter	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Vaste activa							
Immateriële vaste activa		11	8	2.486	2.318	2.150	1.985
Materiele vaste activa		40.863	44.729	44.946	44.569	42.731	41.539
Financiële vaste activa		1.229	1.229	1.229	1.229	1.229	1.229
Subtotaal vaste activa	**A**	**42.102**	**45.967**	**48.661**	**48.117**	**46.110**	**44.753**
Vlottende activa							
Onderhanden werk (w.o. bouwgrond in exploitatie)		-1.709	-235	115	-569	4	4
Uitzettingen met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer		10.897	5.385	4.757	4.689	4.506	4.938
Liquide middelen		269	280	280	280	280	280
Overlopende activa		3.927	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500

Subtotaal vlottende activa	**B**	**13.385**	**7.930**	**7.652**	**6.900**	**7.290**	**7.722**
Totaal Activa	**A+B**	**55.487**	**53.897**	**56.313**	**55.017**	**53.400**	**52.475**
Vaste passiva							
Eigen vermogen (algemene- en bestemmingsreserves)		20.680	15.794	15.514	16.034	14.433	12.277
Voorzieningen		12.620	13.409	13.918	15.467	13.881	14.897
Vaste schulden met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer		15.730	13.761	13.620	11.892	11.264	130.54
Subtotaal vaste passiva	**C**	**49.030**	**42.964**	**43.052**	**43.392**	**39.577**	**40.228**
Vlottende passiva							
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd minder dan 1 jaar		2.414	6.700	8.200	8.200	7.800	7.700
Overlopende passiva		4.043	4.233	5.061	3.425	6.023	4.547
Subtotaal vlottende passiva	**D**	**6.457**	**10.933**	**13.261**	**11.625**	**13.823**	**12.247**
Totaal Passiva	**C+D**	**55.487**	**53.897**	**56.313**	**55.017**	**53.400**	**52.475**
Netto werkkapitaal	**B-D**	**6.927**	**-3.003**	**-5.609**	**-4.725**	**-6.533**	**-4.525**

B.2.2. Toelichting geprognosticeerde balans

Toelichting

De totale vaste activa stijgen per saldo € 2,7 miljoen (investeringen bedragen € 5,3 miljoen, de afschrijvingen zijn € 2,6 miljoen. Het onderhandenwerk van bouwgrond in exploitatie stijgt met € 0,3 miljoen. En verder dalen de overige uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar met € 0,3 miljoen. Totaal stijgen de activa met € 2,4 miljoen.
De (interne) financiering (het eigen vermogen) daalt door onttrekkingen bestemmingsreserve met € 0,3 miljoen. De externe financiering (vaste schulden) daalt door aflossingen met € 1,8 miljoen. Er wordt een nieuwe lening afgesloten van € 1,7 miljoen als externe financiering. De voorzieningen stijgen door de hogere dotatie met € 0,5 miljoen. De kasgeldleningen stijgen met € 1,5 miljoen. De overige schulden en overlopende passiva stijgen met € 0,6 miljoen. Totaal stijgen de passiva met € 2,4 miljoen.
Totaal komt de externe financiering uit op € 13,6 miljoen. Daarnaast is in 2024 € 4,0 miljoen aan kasgeld nodig als aanvullende financiering. Dat geldt ook vanaf 2025, waarbij de hoogte gelijk is aan het maximaal toegestane (norm) bedrag voor kasgeld leningen. Zie ook paragraaf D.
Het netto werkkapitaal is circa € 5,6 miljoen negatief. Dat wil zeggen dat de vaste activa niet volledig gefinancierd worden met langlopende middelen (vaste passiva) maar aanvullend worden gefinancierd met kortlopende middelen, zoals crediteuren. Vanaf 2025 is het werkkapitaal eveneens negatief waardoor het aantrekken van kasgeld nodig blijft. In paragraaf D is zichtbaar hoeveel kasgeldleningen zullen worden aangetrokken ter aanvullende financiering van de vaste activa.
De (eventueel) overtollige middelen worden gestald bij het ministerie van financiën (schatkistbankieren).

B.2.3 Investeringsplanning 2024 - 2027

Investeringen 2024 - 2027

Ter beschikking gestelde kredieten, waarvan de rente- en afschrijvingsasten zijn verwerkt in begroting. Voor sommige kredieten wordt een bijdrage ontvangen van de provincie. Die geven we in een aparte tabel weer.
Bedragen x €1.000

Investeringen	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
7031068 Laptops en tablets incl voor raadsleden 2022	17	0	0	0	0
7031069 PCs laptops en monitoren 2024	0	80	0	0	0
7040016 VW Caddy van de BOA 40012 2026	0	0	0	43	0
7040017 Vloerisolatie De Wiekslag	0	0	0	45	0
7040018 Dakisolatie Brandweerkazerne Vledder	0	0	22	0	0
7040019 Vloerisolatie Gemeentewerken Dieverbrug	0	10	0	0	0
7040020 Gevelisolatie Gemeentewerken Dieverbrug	0	17	0	0	0
7040021 Zonnepanelen Gemeentewerken Dieverbrug	0	0	59	0	0
7040022 Dakisolatie Bestuurscentrum Diever	0	0	0	50	0
7040023 Zonnepanelen Afval Breng Station	15	0	0	0	0
7040027 Dakisolatie De Wiekslag 2027	0	0	0	0	46
7040028 Gevelisolatie Brandweerkazerne Vledder 2027	0	0	0	0	29
7040029 Brandweerkazerne Havelte 2024	0	1.060	0	0	0
7045630 Flexwoningen camping Hesselte Havelte	1.000	0	0	0	0
7049233 VW Caddy 2021	42	0	0	0	0
7049234 Vervanging Claas Arion 510 Tractor 2022	0	80	0	0	0
7049367 VW Transporter gesloten 2020	0	0	61	0	0
7049371 Zoutstrooier Sirius 12022	0	60	0	0	0
7049372 Zoutstrooier Sirius 2 2022	0	60	0	0	0
7049375 Hogedrukspuit Rioned 2022	0	0	25	0	0
7049376 Schliessing houtversnipperaar 2022	0	0	56	0	0
7049378 VW Transporter	48	0	0	0	0
7049380 Investering hulpstukken kraan 2022	20	0	0	0	0
7049381 Investering hulpstukken kraan 2025	0	0	20	0	0

Investeringen	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
7049382 Hoogwerker Dinolift 490363 2025	0	0	56	0	0
7049383 Vacuumtank Peecon 2025	0	0	35	0	0
7049384 Toyota 4x4 2025	0	0	102	0	0
7049385 Villeton sneeuwploeg 2025	0	0	16	0	0
7049386 Villeton sneeuwploeg 2025	0	0	16	0	0
7049387 Villeton sneeuwploeg 2025	0	0	16	0	0
7049391 Vervanging Shovel 2024	0	150	0	0	0
7210245 Reconstructie Benderseweg 2025	0	77	0	0	0
7210325 Vervanging en reconstructie wegen 2021	240	0	0	0	0
7210330 Ruimtelijk actieplan Havelte	639	0	0	0	0
7210332 Reconstructie en vervanging wegen 2022	533	0	0	0	0
7210333 Herontwikkeling locatie Dingspilhuus	581	0	0	0	0
7210335 Reconstructie wegen 2023	1.078	0	0	0	0
7210336 Reconstructie wegen 2024	0	499	0	0	0
7210337 Investering bermverharding 2021	31	0	0	0	0
7210338 Fietspaden 2020	205	0	0	0	0
7210340 GVVP Fietspad Doldersummerweg 2021	511	0	0	0	0
7210341 GVVP Veilige bermen fietspaden 2022	50	0	0	0	0
7210344 GVVP Markering fietspaden 2021	25	0	0	0	0
7210345 GVVP Markering fietspaden 2022	49	0	0	0	0
7210346 GVVP Opwaarderen fietspad Steenwijkerweg 2025	0	0	315	0	0
7210351 Fietspad Startbaan 2022	175	0	0	0	0
7210352 Vervanging brug n Achterenkamp Lheebroek	370	0	0	0	0
7210353 Verv en reconstructie wegen 2027	0	0	0	0	1.058

Investeringen	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
7210414 Vervangen amaturen en verouderde lichtmasten2021	173	0	0	0	0
7210415 Vervangen verouderde lichtmasten 2022	57	0	0	0	0
7210416 Vervanging en reconstructie wegen 2025	0	0	989	0	0
7210417 Vervanging en reconstructie wegen 2026	0	0	0	306	0
7210419 Uitvoering motie Verlichting trambaan	116	0	0	0	0
7210509 Evenementen terrein Uffelte	74	0	0	0	0
7210510 Uitvoering beleid en beheersplan Brinken 2021	0	0	0	0	0
7210511 Uitvoering beleid en beheersplan Brinken 2022	0	0	0	0	0
7210512 Uitvoering beleid en beheersplan Brinken 2023	15	0	0	0	0
7210513 Uitvoering beleid en beheersplan Brinken 2024	0	15	0	0	0
7210514 Uitvoering beleid en beheersplan Brinken 2025	0	0	15	0	0
7210515 Uitvoering beleid en beheersplan Brinken 2026	0	0	0	15	0
7210516 Uitvoering beleid en beheersplan Brinken 2027	0	0	0	0	15
7530121 Sportvelden 2023	34	0	0	0	0
7530122 Sportvelden 2024	0	34	0	0	0
7530123 Sportvelden 2025	0	0	34	0	0
7530125 Sportvelden 2026	0	0	0	34	0
7530134 Buitensport Havelte 2024	0	2.481	0	0	0
7530302 Vervanging plantvakken 2024	0	50	50	0	0
7560009 Parkeerterrein Frederiksoord 2021	300	0	0	0	0
7560011 Buitensport Havelte parkeerterr 2024	0	198	0	0	0
7722125 Riolering vrijverval 2021	108	0	0	0	0
7722127 Riolering vrijverval 2023	154	0	0	0	0
7722128 Riolering vrijverval 2024	0	166	0	0	0
7722129 Riolering vrijverval 2025	0	0	204	0	0

Investeringen	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
7722130 Riolering vrijverval 2026	0	0	0	210	0
7722203 Riolering gemalen mechelektr 2023	93	0	0	0	0
7722205 Riolering gemalen bouwkundig 2024	0	17	0	0	0
7722206 Riolering gemalen mechanisch 2024	0	19	0	0	0
7722207 Riolering gemalen mechelektr 2025	0	0	19	0	0
7722208 Riolering gemalen bouwkundig 2025	0	0	20	0	0
7722209 Riolering gemalen bouwkundig 2026	0	0	0	13	0
7722210 Riolering gemalen mechelektr 2026	0	0	0	45	0
7722528 Riolering drukriolering mechelektr 2021	33	0	0	0	0
7722529 Riolering drukriolering mechelektr 2022	432	0	0	0	0
7722530 Riolering drukriolering mechelektr 2023	25	0	0	0	0
7722531 Riolering drukriolering mechelektr 2025	0	0	25	0	0
7722532 Riolering drukriolering mechelektr 2026	0	0	0	25	0
7722533 Riolering drukriolering bouwkundig 2024	0	12	0	0	0
7722534 Riolering drukriolering mechelektr 2024	0	25	0	0	0
7722535 Afkoppelenklimaatmaatregelen mileumaatr 2027	0	0	0	0	150
7722536 Drukriolering mechanischelektrisch 2027	0	0	0	0	25
7722537 Gemalen mechanischelektrisch 2027	0	0	0	0	19
7722538 Leidingen vrijverval 2027	0	0	0	0	209
7722539 Stedelijk water 2027	0	0	0	0	44
7722603 Riolering gemalen bouwkundig 2022	17	0	0	0	0
7722604 Riolering drukriolering bouwkundig 2025	0	0	15	0	0

Investeringen	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
7722605 Riolering drukriolering bouwkundig 2026	0	0	0	12	0
7722819 Riolering milieumaatregelen 2022	249	0	0	0	0
7722820 Riolering Milieumaatregelen 2023	150	0	0	0	0
7722821 Riolering milieumaatregelen 2024	0	150	0	0	0
7722822 Riolering milieumaatregelen 2025	0	0	150	0	0
7722823 Riolering milieumaatregelen 2026	0	0	0	150	0
7722917 Riolering onderhoud stedelijk watersysteem 2023	44	0	0	0	0
7722918 Riolering stedelijk watersysteem 2024	0	44	0	0	0
7722919 Riolering stedelijk watersysteem 2025	0	0	44	0	0
7722920 Riolering stedelijk watersysteem 2026	0	0	0	44	0
7724024 Verwijderen gedenkstenen begraafplaatsen 2021	60	0	0	0	0
Totaal	**7.762**	**5.302**	**2.363**	**990**	**1.593**
Totaal investeringen	**-7.762**	**-5.302**	**-2.363**	**-990**	**-1.593**

Te ontvangen bijdrage derden ten behoeve van de te realiseren investering

Te ontvangen van de provincie Drenthe. Voor het fietspad Startbaan in Havelte is gerekend met een bijdrage uit de Regio Deal Zwolle van € 100.000.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
7210340 GVVP Fietspad Doldersummerweg 2021	**261**	**0**	**0**	**0**	**0**
7210351 Fietspad Startbaan 2022	**152**	**0**	**0**	**0**	**0**
7722819 Riolering milieumaatregelen 2022	**99**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal programma	**512**	**0**	**0**	**0**	**0**

Rioleringsmaatregelen

Op riolen wordt in één keer afgeschreven. De dekking daarvan wordt gedaan vanuit de voorzieningen rioleringen. Het heeft daarom geen resultaateffect. Het legt wel beslag op de liquide middelen. Als die er niet zijn, is externe financiering noodzakelijk. Het is daarom van invloed op de solvabiliteit.

Bedragen x €1.000

Dekking maatregelen riolering		Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6870202 Rioleringzorg nieuw Waterplan						
U_73400	Afschrijvingen	-1.205	-432	-476	-498	-446
Totaal 6870202 Rioleringzorg nieuw Waterplan		**-1.205**	**-432**	**-476**	**-498**	**-446**
Totaal dekking maatregelen riolering uit voorzieningen		**-1.205**	**-432**	**-476**	**-498**	**-446**

Meerjarig programma grootonderhoud wegen

De dekking daarvan wordt gedaan uit de voorziening grootonderhoud wegen. Er is geen resultaateffect. Het legt beslag op de liquide middelen. Als die er niet zijn, is externe financiering noodzakelijk. Het is daarom van invloed op de solvabiliteit.

Bedragen x €1.000

Grootonderhoud wegen		Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
6820102 Grootonderhoud wegen						
U_38218	Groot onderhoud wegen	388	1.578	296	3.179	848
Totaal 6820102 Grootonderhoud wegen		**388**	**1.578**	**296**	**3.179**	**848**
Totaal grootonderhoud wegen		**-388**	**-1.578**	**-296**	**-3.179**	**-848**

B.2.4. Staat van de reserves 2024 - 2027

Mutatie Reserves
Betreft de onttrekkingen of stortingen in het begrotingsjaar. De onttrekking dient ter dekking van begrote lasten bij diverse programma's. Bij de vaststelling van de Jaarrekening 2022 is via de bestemming van het resultaat € 400.000 en € 169.000 overgeheveld naar 2023. Deze bedragen zullen worden verwerkt in de 2e Bestuursrapportage 2023 en zijn daarom niet zichtbaar in onderstaande tabel als storting en onttrekking.

Exploitatie (*Bedragen x €1.000)*	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Onttrekkingen					
7910010 Overhevelingsreserve	1.166	0	0	0	0
7910112 Reserve bouw gemeentehuis	271	254	252	249	247
7910117 Reserve multifunctionele accomm Havelte MFA	109	110	108	107	106
7910135 Reserve huishoudelijk afval	268	0	25	25	25
7910138 Reserve structuur visie	0	0	0	0	0
7910145 Reserve Versterking fysieke aantrekkelijkheid	48	48	48	48	48
7910149 Reserve Verruimen maatschappelijke voorzieningen	0	100	100	0	0
7910150 Reserve Invoering Omgevingswet	545	0	0	0	0
7910152 Bestemmingsreserve Stad Esch	39	39	39	39	39
7910154 Bestemmingsreserve Parkeerterrein Fredriksoord	12	12	12	12	12
7910155 Bestemmingsreserve Regiodeal	67	0	0	0	0
7910156 Bestemmingsreserve woon impuls	70	200	0	0	0
7910157 Bestemmingsreserve Uitvoering klimaatakkoord	156	0	0	0	0
7910158 Bestemmingsreserve fonds Energie en inflatie	0	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	**2.752**	**763**	**584**	**480**	**478**
Stortingen					
7910010 Overhevelingsreserve	0	0	0	0	0

Exploitatie (*Bedragen x €1.000)*	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
7910135 Reserve huishoudelijk afval	0	0	0	0	0
7910140 Reserve Fonds Dorpshuizen	25	25	25	25	25
7910158 Bestemmingsreserve fonds Energie en inflatie	400	0	0	0	0
Totaal Stortingen	**425**	**25**	**25**	**25**	**25**
Totaal Reserves	**2.327**	**738**	**559**	**455**	**453**

Verloop reserves

Op basis van bovenstaande reserve mutaties en het saldo in de reserve per ultimo 2022 kan voor de verschillende jaren het verloop worden getoond. De getoonde bedragen zijn per ultimo van het begrotingsjaar en ook terug te vinden in de geprognosticeerde balans.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	**Begr 2023**	**Begr 2024**	**Begr 2025**	**Begr 2026**	**Begr 2027**
Algemene reserve	6.095	4.131	4.590	5.670	4.525
Begroot resultaat boekjaar	-1.964	459	1.080	-1.145	-1.705
Totaal algemene reserve	**4.131**	**4.590**	**5.670**	**4.525**	**2.820**
Overhevelingsreserve	-	-	-	-	-
Kapitaallasten gemeentehuis	5.793	5.539	5.287	5.038	4.790
Kapitaallasten MFA-Havelte	654	544	436	329	223
Huishoudelijk Afval	369	369	344	319	294
Fonds dorpshuizen	348	373	398	423	448
Zonneleningen	438	438	438	438	438
Versterken fysieke aantrekkelijkheid	1.155	1.107	1.059	1.011	963
Maatschappelijke voorzieningen	200	100	-	-	-
Afschrijvingslasten Stad &Esch	1.755	1.715	1.676	1.636	1.597
Afschr.lasten parkeerterrein Frederiksoord	300	288	276	264	252

Woonimpuls	200	-	-	-	-
Uitvoering Klimaatakkoord	52	52	52	52	52
Fonds energie en inflatie	400	400	400	400	400
Totaal bestemmingsreserves	**11.663**	**10.925**	**10.366**	**9.910**	**9.457**
Totaal reserves (saldo per 31-12)	**15.794**	**15.515**	**16.036**	**14.435**	**12.277**

In deze tabel wordt tevens het begrote resultaat meegenomen alsof de raad heeft besloten de bestemming van het resultaat volledig toe te voegen aan de algemene reserve. Daardoor sluit het totaal van de reserves aan op de geprognosticeerde balans. De bestemming van het rekeningresultaat is echter voorbehouden aan de gemeenteraad. Het werkelijke saldo na vaststelling van de jaarrekening kan dan ook van bovenstaande verwachting gaan afwijken.

B.2.5. Staat van de voorzieningen 2024 - 2027

Mutatie voorzieningen

Betreft de onttrekkingen (lasten) of stortingen (baten) in het begrotingsjaar. De onttrekking dient ter dekking van begrote lasten voor personeel of groot onderhoud in de diverse programma's.

Exploitatie (*Bedragen x €1.000)*	Burap 1 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027
Lasten					
7910309 Voorziening meerjarenonderhoud gebouwen	885	401	363	634	537
7910320 Voorziening groot onderhoud wegen	388	1.578	296	3.179	848
7910321 Voorziening vervangingsinvesteringen rioleringen	510	432	476	498	446
7910322 Voorziening pensioenen voormalig bestuurders	165	183	183	183	183
7910323 Voorziening onderh civiele kunstwerken bruggen	242	53	219	115	174
7910324 Egalisatievoorziening riolering	15	48	119	182	0
Totaal Lasten	**2.204**	**2.696**	**1.657**	**4.791**	**2.189**
Baten					
7910309 Voorziening meerjarenonderhoud gebouwen	311	311	311	311	311
7910320 Voorziening groot onderhoud wegen	2.065	2.065	2.065	2.065	2.065
7910321 Voorziening vervangingsinvesteringen rioleringen	700	700	700	700	700
7910323 Voorziening onderh civiele kunstwerken bruggen	130	130	130	130	130
Totaal Baten	**3.206**	**3.206**	**3.206**	**3.206**	**3.206**
Totaal programma	**1.002**	**509**	**1.548**	**-1.586**	**1.016**

Verloop voorzieningen

De hiervoor genoemde mutatie zijn verwerkt in onderstaande tabel. De getoonde bedragen zijn per ultimo van het begrotingsjaar en ook terug te vinden in de geprognosticeerde balans.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Voorziening voormalige bestuurders en personeel	1.618	1.435	1.252	1.068	885
Voorzieningen t.b.v. toekomstige verplichtingen	**1.618**	**1.435**	**1.252**	**1.068**	**885**
Meerjaren onderhoud gebouwen	1.586	1.496	1.444	1.120	894
Meerjaren onderhoud kunstwerken	371	447	358	373	329
Groot onderhoud wegen	4.173	4.659	6.428	5.314	6.531
Voorziening ter egalisatie van kosten	**6.130**	**6.603**	**8.230**	**6.807**	**7.753**
Vervangingsinvesteringen riolering	5.447	5.715	5.939	6.005	6.259
Voorziening t.b.v. toekomstige vervangingsinvesteringen	**5.447**	**5.715**	**5.939**	**6.005**	**6.259**
Tariefegalisatie rioleringen	214	166	46	-	-
Voorzieningen gelden derden, gebonden bestemming	**214**	**166**	**46**	**-**	**-**
Totaal Voorzieningen (saldo per 31-12)	**13.409**	**13.918**	**15.467**	**13.881**	**14.897**

B.2.6. EMU-saldo 2024 - 2027

EMU-saldo 2024 -2027

Het EMU-saldo geeft de liquiditeitsprognose van de gemeente Westerveld voor de komende jaren weer. Wanneer sprake is van een positief EMU-saldo dan, zullen de liquiditeiten toenemen en wanneer sprake is van een negatief saldo, dan zullen de liquiditeiten afnemen. Gelet op de huidige liquiditeitspositie van de gemeente is er geen aanleiding om in de komende jaren een nieuwe langlopende financiering aan te trekken.

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	**Begroting 2023 gewijzigd**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**
Periode	**T-1**	**T**	**T+1**	**T+2**	**T+3**
A. Geraamd exploitatiesaldo voor mutatie reserves	-4.294	-252	567	-1.557	-2.114
B. Mutatie (im)materiele vaste activa	-3	2.478	-168	-168	-168
C. Mutaties voorzieningen	1.339	789	509	1.548	-1.586
D. Mutatie voorraden	-1.356	1.474	350	-684	573
E. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiele vaste activa	-	-	-	-	-
F. Berekend EMU-saldo (A-B+C-D-E)	**-1.596**	**-3.416**	**894**	**844**	**-4.107**

Het EMU-saldo is positief in de jaren 2024 en 2026. De gemeente geeft via reële transacties meer geld uit dan dat er binnen komt. De gemeente maakt meer schulden. Hierdoor draagt de gemeente negatief bij aan het EMU-saldo van Nederland. In Europees verband is afgesproken dat het overheidstekort (EMU-saldo) maximaal 3% mag zijn. Binnen Nederland is dit tekort van 3% 'verdeeld' tussen de verschillende overheden. in de andere jaren is het EMU-saldo negatief. Dat wil zeggen de gemeente geeft minder geld uit dan er binnenkomt en draagt dus positief bij een het EMU-saldo van Nederland. De referentiewaarde is vanaf 2024 niet meer relevant.

B.3. Bijlage Taakvelden overzicht

Begroting 2023 naar taakvelden

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat er een indeling gemaakt moet worden van de lasten en baten per taakveld. Het doel van deze indeling is de onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten te vergroten. De provincie, het Rijk en het centraal bureau voor de statistiek maken gebruik van de gegevens volgens deze indeling.

Exploitatie (*Bedragen x €1.000)*	Begr 2024				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
0.1 Bestuur	1.643	0	0	0	**-1.643**
0.2 Burgerzaken	625	292	0	0	**-333**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	125	96	0	0	**-29**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.490	4	0	0	**-1.485**
1.2 Openbare orde en veiligheid	187	11	0	0	**-176**
2.1 Verkeer en vervoer	4.731	12	0	0	**-4.718**
3.1 Economische ontwikkeling	544	0	0	0	**-544**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	82	14	0	0	**-67**
3.4 Economische promotie	1.174	2.214	0	0	**1.040**
4.1 Openbaar basisonderwijs	140	0	0	0	**-140**
4.2 Onderwijshuisvesting	717	64	0	0	**-653**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	788	162	0	0	**-626**
5.1 Sportbeleid en activering	315	189	0	0	**-126**
5.2 Sportaccommodaties	868	150	0	0	**-717**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	267	0	0	0	**-267**
5.4 Musea	98	0	0	0	**-98**
5.5 Cultureel erfgoed	184	0	0	0	**-184**
5.6 Media	420	19	0	0	**-401**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.055	19	0	0	**-3.036**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.244	227	0	0	**-2.016**
6.3 Inkomensregelingen	5.004	3.608	0	0	**-1.396**
6.5 Arbeidsparticipatie	980	0	0	0	**-980**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	808	111	0	0	**-697**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	**0**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	**0**

Exploitatie (*Bedragen x €1.000)*	Begr 2024				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	250	0	0	**250**
7.1 Volksgezondheid	820	0	0	0	**-820**
7.2 Riolering	1.663	2.152	0	0	**489**
7.3 Afval	2.535	3.111	0	0	**577**
7.4 Milieubeheer	355	0	0	0	**-355**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	453	365	0	0	**-88**
8.1 Ruimte en leefomgeving	707	21	0	0	**-687**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.756	1.756	0	0	**0**
8.3 Wonen en bouwen	2.308	515	0	0	**-1.793**
Totaal programma's	**37.083**	**15.362**	**0**	**0**	**-21.721**

Overige programma onderdelen: Overhead

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begr 2024				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
0.4 Overhead	12.918	107	0	0	**-12.811**
Totaal Overhead	**12.918**	**107**	**0**	**0**	**-12.811**

Overige programma onderdelen: Algemene dekkingsmiddelen (incl. onvoorzien)
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begr 2024				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
0.5 Treasury	67	884	0	0	**817**
0.61 OZB woningen	194	3.253	0	0	**3.059**
0.62 OZB niet-woningen	5	1.199	0	0	**1.194**
0.64 Belastingen overig	85	29	0	0	**-56**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	43.475	0	0	**43.475**
0.8 Overige baten en lasten	201	0	0	0	**-201**
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**553**	**48.841**	**0**	**0**	**48.288**

Mutatie in reserves
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Concept Begr 2024				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
0.10 Mutaties reserves	0	0	736	25	**711**
Totaal mutatie reserves	**0**	**0**	**736**	**25**	**711**

Resultaat
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Concept Begr 2024				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
Onttrekkingen	0	0	2.613	0	2.613
Stortingen	0	0	0	3.070	-3.070
Saldo na mutatie reserves	**0**	**0**	**2.613**	**3.070**	**-457**

B.3.1 Bijlage Begrotingswijziging

Begrotingswijzigingen

Onderstaand toont de begrotingswijzigingen ten opzichte van het saldo bij de 1e Bestuursrapportage 2023 (dit is kolom 0-Begroting 2024). In de verwachtingen bij de kadernota zijn uitgangspunten gegeven voor de ontwikkeling van lokale lasten, gemeenschappelijke regelingen, de mutatie salariskosten en de ontwikkelingen van de inflatie. Daarnaast is in een meibrief de uitwerking gegeven van de meicirculaire en zijn andere mutaties op de 1e Bestuursrapportage 2023 benoemd. De definitieve uitkomsten daarvan staan onderstaand (per kolom) gepresenteerd. Correcties die sindsdien zijn geconstateerd (zoals het actualiseren van de onttrekkingen en stortingen reserves en voorzieningen) worden gepresenteerd in de kolom overige mutaties. Om tot een sluitende begroting te komen worden voorstellen gedaan. Deze worden eveneens apart getoond als kolom. Daarmee is het verloop van de 0-begroting (is saldo 1e Bestuursrapportage 2023) te volgen naar de voorliggende Begroting 2024.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	0 Begr 2024	Mut kaders	Mut mei	Mut Aanv. en Wijz. kaders	Mut Techn corr.	Mut Oplossing	Begr 2024
Lasten							
0. Bestuur	2.195	0	0	0	200	-2	**2.393**
1. Veiligheid	1.712	96	0	0	-131	0	**1.677**
2. Verkeer en vervoer	4.673	0	0	0	85	-26	**4.731**
3. Economie	1.259	114	0	347	97	-7	**1.810**
4. Onderwijs	1.538	0	0	0	107	0	**1.645**
5. Sport, cultuur en recreatie	4.448	373	0	50	-55	-349	**4.467**
6. Sociaal domein	22.342	218	113	28	320	-31	**22.990**
7. Volksgezondheid en milieu	6.458	45	0	311	-226	-23	**6.565**
8. VHROSV	3.850	374	0	0	559	-11	**4.771**
Totaal Lasten	**48.474**	**1.221**	**113**	**735**	**955**	**-449**	**51.048**
Baten							
0. Bestuur	354	9	0	0	0	25	**388**
1. Veiligheid	15	0	0	0	0	0	**15**
2. Verkeer en vervoer	32	0	0	0	-19	0	**12**
3. Economie	2.159	69	0	0	0	0	**2.228**
4. Onderwijs	226	0	0	0	0	0	**226**
5. Sport, cultuur en recreatie	300	0	77	0	0	0	**377**
6. Sociaal domein	3.944	0	250	0	0	0	**4.194**
7. Volksgezondheid en milieu	5.667	170	-159	0	-50	0	**5.629**
8. VHROSV	2.202	1	0	0	0	89	**2.291**
Totaal Baten	**14.900**	**248**	**168**	**0**	**-69**	**114**	**15.360**
Totaal programma	**-33.574**	**-973**	**55**	**-735**	**-1.025**	**563**	**-35.688**

Begrotingswijzigingen Overhead, VpB en onvoorzien

Bedragen x €1.000

Exploitatie	0 Begr 2024	Mut kaders	Mut mei	Mut Aanv. en Wijz. kaders	Mut Techn corr.	Mut Oplossing	Begr 2024
Lasten							
0.4 Overhead	12.037	851	750	254	-974	-37	**12.882**
0.8 Overige baten en lasten	20	0	0	0	0	0	**20**
Totaal Lasten	**12.057**	**851**	**750**	**254**	**-974**	**-37**	**12.902**
Baten							
0.4 Overhead	63	0	0	0	8	0	**71**
Totaal Baten	**63**	**0**	**0**	**0**	**8**	**0**	**71**
Totaal programma	**-11.993**	**-851**	**-750**	**-254**	**981**	**37**	**-12.831**

Begrotingswijziging Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	0 Begr 2024	Mut kaders	Mut mei	Mut Aanv. en Wijz. kaders	Mut Techn corr.	Mut Oplossing	Begr 2024
Lasten							
0.5 Treasury	-7	0	0	0	74	0	**67**
0.61 OZB woningen	306	0	0	0	-112	0	**194**
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	0	5	0	**5**
0.64 Belastingen overig	128	0	0	0	1	0	**129**
0.8 Overige baten en lasten	0	501	0	0	0	-320	**181**
Totaal Lasten	**427**	**501**	**0**	**0**	**-31**	**-320**	**577**
Baten							
0.5 Treasury	884	0	0	0	0	0	**884**
0.61 OZB woningen	3.152	101	0	0	0	0	**3.253**
0.62 OZB niet-woningen	1.162	37	0	0	0	0	**1.199**
0.64 Belastingen overig	31	0	0	0	0	0	**31**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	40.929	1.000	2.547	-1.000	0	0	**43.475**
Totaal Baten	**46.158**	**1.138**	**2.547**	**-1.000**	**0**	**0**	**48.843**
Totaal programma	**45.731**	**637**	**2.547**	**-1.000**	**31**	**320**	**48.266**

Begrotingswijziging reserves

Bedragen x €1.000

Exploitatie	0 Begr 2024	Mut kaders	Mut mei	Mut Aanv. en Wijz. kaders	Mut Techn corr.	Mut Oplossing	Concept Begr 2024
Onttrekkingen	765	0	0	0	-29	0	736
Stortingen	425	0	0	0	0	-400	25
Totaal programma	**340**	**0**	**0**	**0**	**-29**	**400**	**711**

Resultaat

Onderstaand wordt het resultaat getoond met als vertrekpunt de 0-begroting 2024. Deze is gelijk aan het saldo van de 1e Bestuursrapportage 2023. De mutaties in de kolommen sluiten aan bij de mutaties in de financiële vooruitzichten. Het resultaat voor 2024 komt uit op € 457.441 (negatief).

Bedragen x €1.000

Exploitatie	0 Begr 2024	Mut kaders	Mut mei	Mut Aanv. en Wijz. kaders	Mut Techn corr.	Mut Oplossing	Concept Begr 2024
Totaal programma	**-504**	**1.187**	**-1.851**	**1.989**	**41**	**-1.320**	**-457**

B.4 Bijlage subsidies per programma

Subsidies per programma

Onderstaand een overzicht van totaal te verstrekken subsidies per programma. Het opgenomen subsidiebedrag is nog exclusief de indexatie. Bij de 1e Bestuursrapportage van 2024 wordt dat alsnog verwerkt. De raad stelt het subsidieplafond vast.

Programma en soort	Geraamd subsidiebedrag 2024
3. Economie	381.784
4. Onderwijs	158.625
5. Sport, cultuur en recreatie	1.126.151
6. Sociaal domein	1.307.030
7. Volksgezondheid en milieu	6.345
Subsidieplafond	**2.979.935**

Vaststellingsblad

Vaststellingsblad

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Westerveld op 7 november 2023.

de voorzitter,	de griffier,
H. Jager	R. Weernekers